

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV SPECIÁLNĚPEDAGOGICKÝCH STUDIÍ

Bakalářská práce

Světlana Círová

Vnímání sexuality u jedinců s rizikovým chováním pohledem
pedagogických pracovníků v dětských diagnostických ústavech

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 20. 4. 2020

Podpis:

Děkuji Mgr. Kristýně Krahulcové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci, za trpělivost a vstřícnost. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Jakobovi Vávrovi za podnětné rady a pomoc při uchopení tématu a Mgr. Anežce Škeříkové děkuji za odborné konzultace. Matouši Synkovi děkuji za technickou i psychickou podporu. Děkuji rodině za podporu po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1 RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ.....	8
1.1 Definice rizikového chování	8
1.2 Vybrané typy rizikového chování	9
1.2.1 Šikana a extrémní projevy agrese.....	10
1.2.2 Závislostní chování	11
1.2.3 Sexuální rizikové chování	12
1.3 Prevence sexuálního rizikového chování	16
2 ÚSTAVNÍ A OCHRANÁ VÝCHOVA.....	18
2.1 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.....	19
2.1.1 Diagnostický ústav	20
2.1.2. Dětský diagnostický ústav.....	21
3 VÝVOJ OSOBNOSTI	23
3.1 Mladší školní věk	23
3.2 Pubescence	24
4 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA.....	27
4.1 Sexualita	27
4.2 Sexuální výchova	28
4.2.1 Sexuální výchova ve školách	29
4.2.2 Role rodiny v sexuální výchově	31
PRAKTICKÁ ČÁST	32
5 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	33
5.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky	33
5.2 Metodický rámec výzkumu	34
5.2.1 Kvalitativní výzkumné šetření	34
5.2.2 Výzkumný soubor	35
5.2.3 Charakteristika výzkumného prostředí.....	36
5.2.4 Etické aspekty	38
5.2.5 Metody sběru dat.....	38
5.2.6 Metoda analýzy dat	40
6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	42

6.1 Analýza rozhovorů	42
6.2 Interpretace dat	50
6.2.1 Aktuálnost tématu sexuality, jak často se vyskytuje a v jakém věkovém období přichází	50
6.2.2 Práce s tématem sexuality a kdo konkrétně se tématu věnuje.....	50
6.2.3 Rizika a bariéry při práci s tématem sexuality	51
6.2.4 Dostatečné probrání tématu sexuality a kde děti získávají informace	52
6.2.5 Konkrétní situace spojené s tématem sexuality a jejich řešení v DDÚ.....	53
6.2.6 Sexuální rizikové chování a povědomí o rizicích s ním spojených	55
6.2.7 Vnímání sexuality u dětí umístěných v dětských diagnostických ústavech.....	56
6.3 Zodpovězení výzkumných otázek	57
7 DISKUSE.....	60
7.1 Rešerše	61
7.2 Limity výzkumného šetření.....	61
7.3 Návrh do praxe	62
ZÁVĚR.....	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
SEZNAM PŘÍLOH	70

ÚVOD

Hlavním cílem práce je zjistit, jak pedagogičtí pracovníci v dětské diagnostickém ústavu vnímají sexualitu u jedinců s rizikovým chováním.

V práci se autorka na základě polostrukturovaného rozhovoru snaží zjistit jejich názor na sexualitu jedinců s rizikovým chováním. Za cílovou skupinu výzkumu byly zvoleny děti ve věku od 8 do 15 let umístěné v dětských diagnostických ústavech.

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. V rámci teoretické části se zabývá druhy rizikového chování a je zejména zaměřena na rizikové sexuální chování a také na rizikové chování, které se často vyskytuje souběžně se sexuálním rizikovým chováním. Dále autorka vymezuje ústavní a ochrannou výchovu a také charakteristiku dětských diagnostických ústavů v České republice. Také se v teoretické části zabývá vývojem osobnosti jedinců ve věku od 8 do 15 let a nahlíží na sexuální vývoj v tomto věku. V neposlední řadě se v teoretické části zaměřuje na sexuální výchovu dětí, a to jak ve školách, tak i v rodině.

Praktická část je kvalitativního charakteru, autorka informace získala pomocí polostrukturovaných rozhovorů s pedagogickými pracovníky v dětských diagnostických ústavech. Autorka také specifikuje charakteristiku dětských diagnostických ústavů, v nichž pedagogové pracují. Autorka se snaží pomocí rozhovorů zjistit, jak vnímají tito pedagogové sexualitu u dětí umístěných do dětských diagnostických ústavů, s jakými situacemi spojenými se sexualitou a sexuálním rizikovým chováním se setkávají a jak tyto situace řeší.

TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části bakalářské práce se autorka zabývá základním vymezením důležitých pojmů souvisejících s částí praktickou. Teoretická část se rozděluje na čtyři hlavní kapitoly. První kapitola má za úkol vymezit pojem rizikové chování (viz. 1.1). Jsou zde zmíněny vybrané druhy rizikového chování a podrobněji je rozebrána podkapitola sexuálního rizikového chování (viz 1.2.3). V druhé kapitole autorka charakterizuje ochrannou a ústavní výchovu, která je propojená s dětskými diagnostickými ústavami, jež jsou také v této kapitole popsány (viz 2.1.2). Třetí kapitola se věnuje vývoji osobnosti jedince ve školním věku, a to od osmi do patnácti let. Zejména se zaměřuje na sexuální vývoj a vztah jedince s okolím. V poslední čtvrté kapitole v úvodu vymezí pojem sexualita, dále se zabývá sexuální výchovou (viz 4.2), a to komplexně i se zaměřením na sexuální výchovu ve školách. Na konci kapitoly autorka nahlíží na roli rodiny v sexuální výchově (viz 4.2.2).

1 RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ

Kapitola je zaměřena na vymezení pojmů rizikového chování a jeho typů a projevů, podrobněji se věnuje šikaně a agresi, závislostnímu chování a sexuálnímu rizikovému chování v mladém věku. Poněvadž sexuální rizikové chování patří mezi hlavní oblasti výzkumného šetření této práce, bude rozepsáno podrobněji, včetně jeho forem a možné prevence.

1.1 Definice rizikového chování

Rizikovým chováním rozumíme chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. (Miovský 2010)¹

Miovský (2010) rozlišuje různé vzorce rizikového chování, které jsou definovány jako soubor fenoménů, které lze vědecky zkoumat a které mohou být ovlivněny preventivními a léčebnými intervencemi. Do konceptu rizikového chování lze zařadit širokou škálu projevů chování. (Miovský, 2010 in HutYROVÁ a kol., 2013)²

HutYROVÁ a kol. (2013) vymezuje ve své knize tyto typy rizikového chování:

- záškoláctví,
- šikana a extrémní projevy agrese,
- extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
- rasismus a xenofobie,
- negativní působení sekt,
- sexuální rizikové chování,
- závislostní chování.

¹ MIOVSKÝ, M. (ed.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. 1. vyd. Praha: Sdružení SCAN; Centrum adiktologie – Psychiatrická klinika; 1. LF UK v Praze; VFN v Praze, 2010. 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7.

² HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

V širším pojetí je možné přiřadit další dva okruhy, které poskytují jednoznačné možnosti pro preventivní působení, ale nelze je jednoznačně zařadit do okruhu rizikového chování:

- poruchy a problémy spojené se syndromem týraného a zanedbávaného dítěte,
- poruchy příjmu potravy.³

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve své národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027 vymezuje tyto formy projevů rizikového chování:

- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, domácí násilí, krizové situace spojené s násilím, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, krádeže, loupeže, vydírání, vyhrožování,
- záškoláctví,
- závislostní chování, užívání různých typů návykových látek, netolismus, gambling,
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,
- spektrum poruch příjmu potravy,
- negativní působení sekt,
- sexuální rizikové chování. (Národní strategie, 2017)⁴

1.2 Vybrané typy rizikového chování

Mezi riziková chování, která se nejvíce pojí se sexuálním rizikovým chováním, patří agrese a závislostní chování. Závislostní chování se u dětí v dětských diagnostických ústavech projevuje nejen jako závislost na návykových látkách, ale i jako závislost na vztazích, které utvářejí.

³ HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

⁴ CHOVÁNÍ, PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO. Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. 2017.

1.2.1 Šikana a extrémní projevy agrese

Přestože termíny agrese a agresivita mají společný slovní základ, jejich definice z psychologického hlediska jsou výrazně rozdílné. Je proto důležité si připomenout, jaký je rozdíl mezi agresí a agresivitou, jelikož se toto téma promítá do empirického výzkumu.

Agrese patří do přirozeného repertoáru chování a představuje velmi složitou problematiku. Z psychologického pohledu se lze setkat s různými hledisky a definicemi tohoto termínu. Člověk může agresivně myslet, komunikovat, fantazírovat, snít a také v poslední řadě takto konat. Proto je nutné oddělovat termíny agrese a agresivita. Agrese by se dala vyjádřit jako konání či jednání s cílem poškodit oběť či osobu, naproti tomu agresivita je pojímána spíše jako osobní dispozice, charakterová vlastnost, řekněme trvalejší nastavení subjektu k agresivnímu chování. Zjednodušeně řečeno je agresivita osobnostní vlastnost a agrese samotný projev chování. (Pugnerová, 2016)⁵

Agrese se ve škole vyskytuje jako fyzické a slovní napadání spolužáků či učitelů a není označována jako šikana. (Kucharská, 2012)⁶

Vágnerová (2001) šikanu definuje jako násilné, ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout a není schopen se účinně bránit.⁷

Český právní řád pojem šikana nezná a nepoužívá. Bývá charakterizována jako synonymum pro úmyslné jednání, které je namířeno proti jinému subjektu a které útočí na jeho důstojnost. Z hlediska výkladu pojmu šikanování není důležité, zda k němu dochází verbálními útoky, hrozbou násilí či fyzickými útoky. Rozhodující je, že se tak děje úmyslně. Z hlediska trestního zákoníku může šikana naplňovat skutkovou podstatu trestných činů vydírání, omezování osobní svobody, ublížení na zdraví apod. (Hutyrová, 2013)⁸

⁵ PUGNEROVÁ, Michaela a Jana KVINTOVÁ. *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). ISBN 9788024754529.

⁶ KUCHARSKÁ, Anna a Jana MRÁZKOVÁ. Tematická metodická zpráva č. 3 - školní speciální pedagogové: Rizikové chování ve školním prostředí. Národní ústav pro vzdělávání [online]. 2012 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RAMP_S/Novinky/Metodicke_zpravy/3.TMZ_SPP_Rizikove_chovani.pdf

⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 170 s. ISBN 80-7184-488-8.

⁸ HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

Formy šikanování:

- **poškození psychické** – slovní urážky, hanlivé přezdívky, výsměch, ústrky, nápisy na tabuli, nemístné žerty, ponižování apod.;
- **nepřímá šikana** – vyloučení ze společných her, nezájem, pomlouvání, intriky apod.;
- **poškození předmětů ve vlastnictví oběti** – zničení výsledků školní práce, poškození oblečení, knih a jiných předmětů, nástrojů apod.;
- **poškození fyzické** – „šťouchání“, bití, kopání, postrkování, údery pěstí apod.

Šikanování má různé varianty:

- zjevné,
- skryté.

Hutyrová a kolektiv (2013) uvádí, že šikanu chápeme jako chování, které má opakovaný, dlouhodobý charakter. Naopak jednorázové rvačky, konflikty či hádky nebo vyloučení dítěte ze třídního kolektivu není za šikanu považováno, pokud není motivováno snahou mu ublížit či pobavit se na jeho úkor.⁹

1.2.2 Závislostní chování

Světová zdravotnická organizace roku 1964 formulovala pojem závislost jako „stav, při kterém absence látky nebo jiného podnětu vyvolává v organismu fyzické nebo duševní obtíže. Závislost může vznikat po opakovaném nebo chronickém užívání látky, ale i při určité činnosti, která přináší nadměrné uspokojení“.¹⁰

Závislost je tedy stav, při kterém jedinec prožívá silnou touhu nebo chtíč (craving) užít látku, látky, či provozovat činnost, přestože ví o rizicích s tím spojených. Užívání látky či provozování činnosti zastiňuje jiné činnosti, kterým se jedinec dříve rád věnoval, často poškozuje mezilidské a partnerské vztahy, zdraví jedince, jeho finanční situaci apod.

⁹ HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

¹⁰ Závislostní chování. *Portál prevence rizikového chování Centrum sociálních služeb Praha – Pražské centrum primární prevence* [online]. Praha: Pražské centrum primární prevence, 2019 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <http://www.prevence-praha.cz/zavislostni-chovani?showall=1>

Závislosti můžeme dělit na látkové (závislosti na legálních i nelegálních návykových látkách) a nelátkové (např. gambling).¹¹

1.2.3 Sexuální rizikové chování

Hutyrová a kolektiv (2013) definuje sexuální rizikové chování jakožto soubor behaviorálních projevů doprovázejících sexuální aktivity a vykazujících prokazatelný nárůst zdravotních, sociálních a dalších typů rizik. Může se jednat o jevy obecně frekventované v populaci, anebo jde o projevy kombinující více typů rizikových projevů, např. kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách apod.¹²

Formy sexuálního rizikového chování:

- sexuální styk před dovršením 15 let,
- sexuální styk mladistvých spojený s nechtěným těhotenstvím, příp. potratem,
- nezvládnuté vztahy (rozchody) vedoucí k sebevražednému chování,
- sexuálně orientované agresivní činy vůči vrstevníkům, komerční sexuální aktivity,
- promiskuita, přenos pohlavních chorob. (Polínek, 2015)¹³

Autorka by k těmto formám ještě přidala následující:

- sexuální rizikové chování na internetu.

Komerčními sexuálními aktivitami a zneužíváním dětí se rozumí „použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturálních mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem a jinými, kdy vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely“. (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009)¹⁴

¹¹ Závislostní chování. *Portál prevence rizikového chování Centrum sociálních služeb Praha – Pražské centrum primární prevence* [online]. Praha: Pražské centrum primární prevence, 2019 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <http://www.prevence-praha.cz/zavislostni-chovani?showall=1>

¹² HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

¹³ POLÍNEK, Martin Dominik. *Tvořivost (nejen) jako prevence rizikového chování: expresivně-formativní potenciál základního uměleckého vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4842-8.

¹⁴ Komerční sexuální zneužívání dětí. In: *Mpsv.cz* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/KSZD.pdf/3defe644-fd76-3a3c-7401-ffb0cc778a5b>

Sexuální styk před dovršením 15 let

V české společnosti je vstup do sexuality z hlediska právních norem ohraničen patnáctým rokem. Předčasný počátek sexuálního života je dán touto hranicí a může být jednou z forem rizikového chování. (Goláňová, 2015)¹⁵

Předčasný první pohlavní styk má za následek prodloužení sexuálně aktivního života do fyzicky a psychicky se stále vyvíjejícího období, čímž se zvyšují zdravotní rizika spojená s neopatrností dospívajících. (Langmeier, 2016)¹⁶

Nemenší jsou však také psychické důsledky brzkého pohlavního styku, mezi které můžeme zařadit sklon k depresivnímu chování (Harden, 2011)¹⁷, ale také celkovou nespokojenost ve vztazích způsobenou hledáním chyby ve volbě partnera, což může být dále spojeno s promiskuitním jednáním. (Poledníčková, 1990)¹⁸ Časně zahájení sexuálního života souvisí s dalším rizikovým chováním, jako je kouření či abúzus alkoholu. (Langmeier, 2016)¹⁹ Objevena byla souvislost s nízkým socioekonomickým statutem či náhradní rodinnou péčí. (Madkour, 2010)²⁰ Svoji roli hraje také neexistence smysluplných aktivit, pokud je kompenzována sledováním televize, brouzdáním po internetu či posloucháním hudby se sexuálně explicitními podněty. (Kraus, 2008)²¹ Vliv na předčasný začátek sexuálního života může mít i dostupnost pornografie.²² Sexuální experimenty se v takových případech stávají

¹⁵ GOLÁŇOVÁ, Ivana. *Psychologické aspekty prevence sexuálního rizikového chování se zaměřením na změnu postojů u adolescentů*. Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita v Brně.

¹⁶ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

¹⁷ HARDEN, Kathryn P.; MENDLE, Jane. Why don't smart teens have sex? A behavioral genetic approach. *Child development*, 2011, 82.4: 1327-1344.

¹⁸ PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Nezralá sexualita: o sexuální výchově a sexuálních projevech dětí a mládeže*. Praha: Avicenum, 1990.

¹⁹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

²⁰ MADKOUR, Aubrey Spriggs, et al. Early adolescent sexual initiation and physical/psychological symptoms: A comparative analysis of five nations. *Journal of youth and adolescence*, 2010, 39.10: 1211-1225.

²¹ KRAUS, Shane W.; RUSSELL, Brenda. Early sexual experiences: The role of internet access and sexually explicit material. *CyberPsychology & behavior*, 2008, 11.2: 162-168.

²² VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Praha: Grada, 2005. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1138-9.

možností, jak se zabavit (Cubbin, 2005)²³ nebo naopak vypadat zajímavěji. (Vágnerová, 2012)²⁴

Svou roli zde mohou hrát i média v kulturním prostředí, pokud zprostředkovávají nevhodné vzory, které dospívající mohou napodobovat. (Bandura, 1977)²⁵ Rizikový je také rodičovský styl, který děti mohou opakovat. (Brauner – Otto, 2010)²⁶ Náchylnější k navazování sexuálních styků v mladším věku jsou dále zneužívané děti, které do sexuálních aktivit lákají své vrstevníky. (Hillis, 2001)²⁷ Riziko se týká také předčasně vyspělých dívek či těch, které mají starší partnery o tři a více let. (Goláňová, 2015)²⁸

Sexuální styk mladistvých spojený s nechtěným těhotenstvím, příp. potratem a přenos pohlavních chorob

Mezi rizikové bývají řazeny takové aktivity, které mohou být ve většinové populaci i běžně rozšířené. Příkladem je nechráněný pohlavní styk. Nemusí se však jednat jen o styk při náhodné známosti, ale rovněž u dlouhodobějších vztahů, kde může být spojen s rizikem nechtěného těhotenství.³⁰ Mezi největší rizika nechráněného styku patří přenos pohlavních nemocí, především HIV/AIDS, pro které stále neexistuje adekvátní lék a představují největší riziko. Nakažení HIV s sebou přináší nejen zdravotní obtíže, ale také další psychologické důsledky, jako například sklony k depresi, sebevražedné jednání, úzkostnost či neurokognitivní poškození. Důraz při prevenci v této oblasti se klade na takzvaný princip ABC. „A“ znamená abstinenci, nejlépe pak ve smyslu oddálení sexuálního debutu, „B“ jako být věrný partnerovi

²³ CUBBIN, Catherine, et al. Neighborhood context and sexual behaviors among adolescents: Findings from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *Perspectives on sexual and reproductive health*, 2005, 37.3: 125-134.

²⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

²⁵ BANDURA, Albert; WALTERS, Richard H. *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-hall, 1977.

²⁶ BRAUNER-OTTO, Sarah R.; AXINN, William G. Parental family experiences, the timing of first sex, and contraception. *Social science research*, 2010, 39.6: 875-893.

²⁷ HILLIS, Susan D., et al. Adverse childhood experiences and sexual risk behaviors in women: a retrospective cohort study. *Family planning perspectives*, 2001, 206-211.

²⁸ GOLÁŇOVÁ, Ivana. *Psychologické aspekty prevence sexuálního rizikového chování se zaměřením na změnu postojů u adolescentů*. Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita v Brně.

a „C“ představuje používání kondomu jako alternativu tzv. „bezpečnějšího sexu“. (Procházka, 2013)²⁹

Promiskuita

Brzký sexuální debut s sebou přináší rizika promiskuitního jednání.³⁰ Více sexuálních partnerů zvyšuje pravděpodobnost sexuálního styku s rizikovým partnerem a navíc znásobuje rizika, kterými je jedinec ohrožen jak z medicínského, tak i psychologického hlediska. Silným prediktorem pro promiskuitu, stejně jako pro další rizikové chování, je vliv vrstevníků v pubertě. (Goláňová, 2015)³¹

Sexuální rizikové chování na internetu

Mezi nejčastější rizikové sexuální chování dětí na internetu neboli v kyberprostoru patří sexting. Kopecký a kolektiv (2017)³² definují sexting jako rizikový komunikační jev, který se v posledních letech stále více stává součástí kybershikany (šikana v prostředí kyberprostoru, pomocí elektronických medií), kybergroomingu (psychická manipulace dítěte dospělým prostřednictvím moderních komunikačních technologií s cílem získat důvěru oběti, vylákat ji na osobní schůzku a zpravidla sexuálně zneužít.)³³, kyberstalkingu (nebezpečné pronásledování) či stalkingu a dalších souvisejících jevů.

Sexting představuje poměrně nový a rychle se rozmáhající fenomén, kterým označujeme elektronické rozesílání/šíření textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií – zejména internetu. Často jsou k sextingu využívány mobilní telefony či tablety. (Kopecký a kol., 2017)³⁴

²⁹ PROCHÁZKA, Ivo. (2003). *Prevence sexuálně přenosných nemocí a HIV/AIDS*. V Mitlöhner, U. 11. celostátní kongres k sexuální výchově v České republice: Pardubice, 9.-11.října 2003: sborník referátů. (s. 116-118). Pelhřimov: Nová tiskárna.

³⁰HILLIS, Susan D., et al. Adverse childhood experiences and sexual risk behaviors in women: a retrospective cohort study. *Family planning perspectives*, 2001, 206-211.

³¹GOLÁŇOVÁ, Ivana. *Psychologické aspekty prevence sexuálního rizikového chování se zaměřením na změnu postojů u adolescentů*. Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita v Brně.

³² KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Olomouc, 2017. Výzkumná zpráva. Univerzita Palackého v Olomouci.

³³ *Internetem bezpečně* [online]. Karlovy Vary, 2018 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/>

³⁴ KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Olomouc, 2017. Výzkumná zpráva. Univerzita Palackého v Olomouci.

Sexting může vést k vážným zdravotním problémům, mezi které patří např. emoční a psychologická úzkost (Gordon-Messer, Bauermeister, Grodzinski, & Zimmerman, 2013; Sadhu, 2012)³⁵, která může vyústit až v sebevražedné sklony (Curnutt, 2012)³⁶. Některé studie (Benotsch, Snipes, Martin, & Bull, 2013)³⁷, realizované v prostředí amerických škol, dokazují, že se sexting pojí s rizikovým sexuálním chováním, zejména s počtem sexuálních partnerů a výskytem případů nechráněného sexu.

1.3 Prevence sexuálního rizikového chování

Slovo prevence podle Etymologického slovníku pochází z latinského slova *praevenire*, jež znamená „předejít, zabránit“ – v našem případě se míní zabránění vzniku nežádoucích jevů, jako je např. rizikové chování. Jejím opakem (pokud již není možné nežádoucímu jevu zabránit, avšak je nutno jej potlačit) je represe. (Hutyrová, 2013)³⁸

Prevenici dle WHO již tradičně dělíme na:

- primární – předcházení např. užití drogy u populace, jež s ní dosud není v kontaktu, potažmo alespoň odložení kontaktu s drogou do vyšších věkových kategorií;
- sekundární – předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání závislosti u osob, jež jsou již např. užíváním drog zasaženy a postiženy, nebo se na nich dokonce staly závislými – termín se užívá i jako souborný název pro intervenci, poradenství a léčení;
- terciární – předcházení vážnému a trvalému zdravotnímu či sociálnímu poškození plynoucímu např. z užívání drog – zahrnuje sociální rehabilitaci, doléčování, podporu v abstinenci i prevenci zdravotních rizik u neabstinujících. (Hutyrová a kol. 2013)³⁹

³⁵GORDON-MESSER, D., Bauermeister, J. A., Grodzinski, A., & Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 301–306.

³⁶CURNUTT, H. (2012). Flashing Your Phone: Sexting and the Remediation of Teen Sexuality. *Communication Quarterly*.

³⁷BENOTSCH, E. G., Snipes, D. J., Martin, A. M., & Bull, S. S. (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 307–313. <http://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.06.011>

³⁸HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

³⁹HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

Předcházení a omezování výskytu konkrétní formy rizikového chování pojmenovává ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) jako specifickou prevenci. (MŠMT, 2010)⁴⁰ V tomto pojetí se může jednat o obecnou prevenci s cílovou skupinou širší populace, selektivní prevenci pro žáky s předpokládaným zvýšeným rizikem a indikovanou prevenci pro žáky se zaznamenaným vyšším výskytem rizikových faktorů. Sexuální rizikové chování je výsledkem různých faktorů u různých dospívajících. (Kabíček, 2014)⁴¹ Při prevenci rizikového chování je nutné zaměřit pozornost na konkrétní osobnost, její problémy a vývojové potřeby. Děti i dospívající je potřeba vybavit nejen informacemi, ale také dostatečnými sociálními dovednostmi, aby se byli schopni se svými protějšky otevřeně bavit o intimním tématu sexuality. Jedním z největších rizik při dospívání dětí je vliv vrstevníků. Mezi hlavní sociální dovednosti, které by měly děti ovládnout, patří konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací, posilování odvahy, stanovování realistických cílů, rozhodovací schopnosti, zvládání úzkosti a stresu či odolávání tlaku. (Bartlík, 2010)⁴²

Kovář (2008) za smysluplnou prevenci v oblasti mravnostní kriminality považuje pedagogické působení na dítě v otázkách sexuality tak, aby dokázalo rozeznat nebezpečí a efektivně mu čelit.⁴³

Podle Machové a kol. (1998) má nezastupitelný význam „předávání informací o bezpečném sexuálním chování, vedení k odpovědnosti za své zdraví, svého partnera, ale i budoucích dětí“.⁴⁴

⁴⁰ MŠMT. (2010). Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže MŠMT. [online, 2015-03-03] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialniprogramy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>.

⁴¹ KABÍČEK, Pavel, Ladislav CSÉMY a Jana HAMANOVÁ. *Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví*. Praha: Triton, 2014. ISBN isbn978-80-7387-793-4.

⁴² BARTÍK, Pavel, MIOVSKÝ, Michal, ed. *Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie]*. Praha: Sdružení SCAN, c2010. ISBN 978-80-87258-47-7.

⁴³ KOVÁŘ, Petr. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. 2008. 292 s. ISBN 978-80-7345-1615.

⁴⁴ MACHOVÁ J., MARÁDOVÁ E., KLEMENTA J. a kol. *Výchova ke zdravému životnímu stylu (Základy sexuální výchovy)*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1998. 98 s. ISBN 80-86039-63-3.

2 ÚSTAVNÍ A OCHRANÁ VÝCHOVA

Ústavní výchova

Ústavní výchovu nařizuje soud podle zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za spáchané protiprávní činy. Důvody ústavní výchovy mohou být výchovné nebo sociální. Délka trvání není konkrétně dána, ústavní výchova je však ve většině případů ukončena zletilostí, ale může být prodloužena do věku 19 let. Mezi nejčastější důvody, které kurátoři uvádí pro návrh ústavní výchovy, patří například protiprávní jednání, začínající závislost na drogách, alkoholu aj., útěky z domova, zahálčivý způsob života, nerespektování rodičů a další. (Tesařová, 1997 in Matoušek, Matoušková, 2011)⁴⁵ Ústavní výchova je často nařízena u dětí se závažnou poruchou chování, které se však nedopustily delikventního jednání. (Hulmáková, 2013)⁴⁶

Ochranná výchova

Ochranná výchova je nařizována podle stejného zákona (zákon č. 218/2003 Sb.). Nejčastěji je navrhována u dětí ve věku 12 až 15 let, a to v případě, že spáchají trestný čin, za který je již udělován výjimečný trest, nebo mladistvým od 15 do 18 let, za předpokladu, že bude mít větší účinnost než odnětí svobody. Ochrannou výchovu je možné vykonávat pouze ve stacionární podobě, a to v rámci výchovných ústavů, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Ochrannou i ústavní výchovu je možné zrušit pouze soudním procesem. (Tesařová, 1997 in Matoušek, Matoušková⁴⁷, 2011; Hulmáková, 2013)⁴⁸

⁴⁵ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

⁴⁶ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6.

⁴⁷ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

⁴⁸ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6.

2.1 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Tato zařízení definuje zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

Školskými zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy jsou dle zákona 333/2012 Sb. diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. (Jánský, 2014)⁴⁹

Ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a ve střediscích výchovné péče musí být dětem zajištěno základní právo na výchovu a vzdělávání. Dětem musí být aktivně vytvářeny podmínky podporující sebedůvěru a citovou stránku osobnosti. Nezletilé osoby jsou do těchto zařízení umísťovány na základě rozhodnutí soudu o ústavní nebo ochranné výchově, nebo na základě předběžného opatření. (Republika Česká, 2009)⁵⁰

Jedná se v naprosté většině o státní zařízení, která poskytují na základě rozhodnutí soudu nebo na základě žádosti osob odpovědných za výchovu komplexní péči dětem od 3 do 18, případně do 26 let. Důležité místo v tomto systému zauímají diagnostické ústavy, které spolupracují v zájmu ohrožených dětí s orgány sociálně právní ochrany dítěte a také poskytují potřebnou metodickou a odbornou pomoc školským zařízením své spádové oblasti. (Republika Česká, 2009)⁵¹

⁴⁹ JANSKÝ, Pavel. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-534-9.

⁵⁰ REPUBLIKA, ČESKÁ. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. *Sbírka zákonů České republiky*, 2002, 35.

⁵¹ REPUBLIKA, ČESKÁ. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. *Sbírka zákonů České republiky*, 2002, 35.

2.1.1 Diagnostický ústav

Jelikož výzkum byl prováděn v dětských diagnostických ústavech, tak se autorka bude věnovat z části všeobecně diagnostickým ústavům a dále se více zaměří na přiblížení tématu dětských diagnostických ústavů a jejich činností.

Diagnostický ústav je zařízení definované zákonem č. 109/2002 Sb. Zřizovatelem diagnostických ústavů je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Diagnostický ústav je první zařízení, které dítě s nařízenou ústavní výchovou navštíví. V tomto zařízení je dítě nebo mladistvý podroben diagnostice a komplexnímu vyšetření, na základě jehož výsledků, zdravotního stavu a volné kapacity jednotlivých zařízení je dále umístěno do dětských domovů, dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů. Již zmíněný zákon umožňuje také navrácení dítěte do prostředí původní rodiny. (Janků, 2009)⁵²

Diagnostické ústavy plní úkoly podle potřeb dítěte:

- diagnostické – spočívající ve vyšetření úrovně dítěte formou pedagogických a psychologických činností;
- vzdělávací – zjišťuje se úroveň dosažených znalostí a dovedností, stanovují a realizují se specifické vzdělávací potřeby v zájmu rozvoje osobnosti dítěte přiměřeně jeho věku, individuálním předpokladům a možnostem;
- terapeutické – prostřednictvím pedagogických a psychologických činností směřují k nápravě poruch v sociálních vztazích a v chování dítěte;
- výchovné a sociální – vztahující se k osobnosti dítěte, k jeho rodinné situaci a nezbytné sociálně-právní ochraně dětí; podle potřeby zprostředkovává zdravotní vyšetření dítěte;
- organizační – související s umísťováním dětí do zařízení v územním obvodu diagnostického ústavu vymezeném ministerstvem; spolupracuje s orgánem sociálně-právní ochrany dětí při přípravě jeho návrhu na nařízení předběžného opatření, které bude vykonáváno v diagnostickém ústavu;

⁵² JANKŮ, Kateřina. Dítě s poruchou chování a emocí. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009. 82 s. ISBN 978-80-7368-764-9.

- koordinační – směřující k prohloubení a sjednocení odborných postupů ostatních zařízení v rámci územního obvodu diagnostického ústavu. (Republika Česká, 2002)⁵³

Diagnostický ústav vydává vnitřní řád, který je schvalován ministerstvem vnitra. Diagnostický ústav také poskytuje nezbytnou péči klientům, kteří jsou zadrženi na útěku. V diagnostickém ústavu jsou klienti děleni do tzv. výchovných skupin s tím, že diagnostický ústav musí mít minimálně tři skupiny. (Landsmannová, 2013)⁵⁴

2.1.2. Dětský diagnostický ústav

Dětský diagnostický ústav (dále jen DDÚ) je koedukované zařízení, které přijímá k diagnostickému vyšetření děti plnící povinnou školní docházku. Děti přicházejí buď z terénu (z rodin, nebo jsou zadrženy na útěku), mohou být rovněž přijaty z jiných školských zařízení, kde s nimi byly vzdělávací nebo výchovné problémy – nejčastěji z dětských domovů nebo dětských domovů se školou. Při DDÚ je zřízena škola, která zajišťuje vzdělávání podle vzdělávacích programů ZŠ (dále jen základních škol), výjimečně i ZŠ speciální. Maximální počet dětí ve výchovné skupině je zpravidla šest, ve školní třídě pak maximálně osm dětí. (Texlerová, 2011)⁵⁵ Pobyt v dětském diagnostickém ústavu by neměl přesáhnout dobu osmi týdnů. Diagnostický ústav dále rozhoduje o případném přemístění do jiného zařízení. (Republika Česká, 2002)⁵⁶

Činnost diagnostických ústavů

Práce diagnostického ústavu je postavena na základě součinnosti několika pracovišť, především školského zařízení, etopedického a psychologického pracoviště, pracoviště sociálních služeb a v neposlední řadě také pracoviště vychovatelského.

⁵³ REPUBLIKA, ČESKÁ. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. *Sbírka zákonů České republiky*, 2002, 35.

⁵⁴ LANDSMANNOVÁ, Gabriela. *Práce s nemotivovanými klienty v diagnostickém ústavu*. Brno, 2013. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce Doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D.

⁵⁵ TEXLEROVÁ, Petra. *Dětský diagnostický ústav a jeho místo v systému náhradní rodinné péče*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.

⁵⁶ REPUBLIKA, ČESKÁ. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. *Sbírka zákonů České republiky*, 2002, 35.

Škola umožňuje žákům doplnění a další rozšíření úrovně vzdělání v rámci povinné školní docházky nebo studia na některé střední škole či v různých profesních oblastech. Etopedické pracoviště se podílí společně s psychology, sociálními pracovníci a vychovateli na úspěšném zvládnutí prvního kontaktu s dítětem, na prohlubování a posilování adaptačních procesů a napomáhá vytváření vzájemných vztahů důvěry a spolupráce. Podílí se rovněž na realizaci komplexního vyšetření a diagnostiky dětí s ohledem na formulování krátkodobých i dlouhodobých cílů socializace, resocializace a reedukace, realizuje terapeutické a reedukační programy, spoluvytváří individuální plány osobnostního rozvoje dětí a další podklady potřebné k procesu přemístění dítěte po skončení diagnostického pobytu apod. Psychologické pracoviště zajišťuje, kromě výše zmíněného, psychologická vyšetření, individuální a skupinovou terapeutickou práci s dětmi i s rodinou dítěte. (Masarykova universita, 2011)⁵⁷ Pracoviště sociálních služeb se věnuje zajištění základní sociální agendy, včetně zajištění a zpracování dokumentace dětí, řešení sociálně právních problémů dětí, evidencím, zpracováním agendy ve spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dětí, soudy a osobami odpovědnými za výchovu. Vychovatelské pracoviště s nepřetržitým provozem zajišťuje péči o svěřené děti a zároveň funguje jako pracoviště pro příjem a krátkodobý pobyt dětí zadržovaných na útěku. Provádí mimoškolní diagnostickou, reedukační a terapeutickou činnost s dětmi v odpoledních zájmových činnostech, o víkendech a v době prázdnin. (Masarykova univerzita, 2011)⁵⁸

Ačkoli jsou dětské diagnostické ústavy koedukovaná zařízení a spadají pod MŠMT, tak z výzkumného šetření vyplývá, že každé DDÚ má své specifické znaky. Ať už se to týká přístupu k dětem, pravidel nebo hodnocení. A to se dále odráží v práci s dětmi.

⁵⁷ MUNI: diagnostický ústav. *Pedagogická fakulta muni* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2011 [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/kvv/svv/archiv/content_cz/studijni_opora_diag_2011.pdf

⁵⁸ MUNI: diagnostický ústav. *Pedagogická fakulta muni* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2011 [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/kvv/svv/archiv/content_cz/studijni_opora_diag_2011.pdf

3 VÝVOJ OSOBNOSTI

V této části se autorka zaměřuje na ontogenezi dítěte od osmi do patnácti let jakožto věkové skupiny, která spadá pod dětské diagnostické ústavy. Zejména se věnuje vývoji sexuality s odkazem na sexuální výchovu na základních školách, kde by měla probíhat prevence sexuálního rizikového chování.

Podle Příhody (1977)⁵⁹ děti, které jsou ve věku 6 až 11 let spadají do období prepubescence, a děti, které jsou ve věku od 11 do 15 let se nacházejí v období pubescence neboli puberty.

Říčan (2009)⁶⁰ rozděluje mladší školní věk od nástupu do školy do 11 let a další etapu nazývá dospíváním, které dělí na pubescenci 11-15 let a adolescenci 15 až 20-22 let.

Langmeier a Krejčířová (2006)⁶¹ klasifikují období na mladší školní věk od 6-7 let do 11-12 let a období pubescence od 11 do 15 let.

V rámci této práce je dále využívána klasifikace Langmajera a Krejčířové (2006).

3.1 Mladší školní věk

Mladší školní věk je zpravidla od 6 do 7 let, kdy dítě vstupuje do školy, což je důležitým životním mezníkem. Vznikají nové vztahy, dítě se učí různým formám sociální interakce a komunikace.

Začínají zde první známky pohlavního dospívání i s průvodními psychickými projevy. V tomto období narůstá schopnost volného sebeřízení a seberegulace. Vágnerová (1999) zdůrazňuje především schopnost dítěte chápat smysl školního vzdělávání a podle toho rozvinout svou autoregulaci. Děti mladšího školního věku jsou většinou na úrovni konvenční morálky – chovají se podle příkazů a zákazů rodičů a učitele, očekávají za to pochvalu, která jim přináší uspokojení.⁶² Děti lépe ovládají svou emoční reaktivitu, emoce se stávají stabilnějšími.

⁵⁹ PŘÍHODA, Václav. Ontogeneze lidské psychiky. I, Vývoj člověka do patnácti let [Příhoda, 1977]. Vyd. 4. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. 414 s.

⁶⁰ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2013, 300 s. ISBN 978-80-262-0532-6.

⁶¹ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

⁶² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.

Na konci mladšího školního věku si dítě uvědomuje i možnost přítomnosti protichůdných emocí. Dále dochází k vývoji sociálních kontrol a hodnotové orientace, k vývoji morálního vědomí a jednání a k osvojení sociálních rolí, zvláště významné je upevnění sexuálních rolí a rozvoj a pochopení vlastní i cizí sexuální identity. (Vágnerová, 2013)⁶³

V tomto období se objevují u dítěte potřeby soukromí a samostatnosti. Přicházejí první fantazie se sexuálním obsahem a u chlapců se můžou objevit poluce (mimovolný výron ejakulátů ve spánku). Děti v tomto věku mají zájem o vysvětlení různých sexuálních projevů a slov se sexuálním obsahem. A jelikož se jim toho někdy v dostatečné míře nedostává, používají vulgární výrazy po svém, často však jejich obsah jen tuší nebo vůbec neznají. (Šance dětem, 2019)⁶⁴

Prepuberta ve věku 10-11 let naznačuje příchod puberty. Pohlavní hormony se stávají aktivními. Projevují se v chování a fyzickém vývoji, ale také ve vnímání a rychlých změnách pocitů. Děvčata obvykle zahajují pubertu o 2 roky dříve než chlapci. Zřejmé fyzické změny představují růst prsou a nárůst tělesné výšky. Asi od 10 let se děti začínají více zajímat o dospělou sexualitu. Více fantazírují o sexualitě, různé věci slyší a vidí v knihách, televizi a na internetu, což podněcuje jejich zvědavost. Nicméně pokud se snažíte s nimi o sexualitě mluvit, jejich reakce může být odtažitá nebo naopak drsná a přehnaná. V průběhu této fáze mohou být učiněny první kroky k lásce, mladí lidé spolu začínají chodit a činí opatrné vzájemné pokusy o sblížení (držení se za ruce, polibky na tváře atd.). (BZgA, 2010)⁶⁵

3.2 Pubescence

Puberta není nic neobvyklého, ale je to normální projev lidského vývoje. Jedná se životní fázi řady změn, které neovlivní jen jedince samotného, ale celé jeho okolí. Pubescent má velmi těžkou roli, neboť se nemění pouze jeho tělo, ale i psychika a vnímání okolí i sebe sama. S tím vším, ale i mnohými dalšími změnami, se každý člověk musí nějak vyrovnat. Není tedy

⁶³ VÁVROVÁ, Petra a Anna PETŘKOVÁ. *Ontogenetická psychologie pro sociální pracovníky: studijní text pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3851-1.

⁶⁴ Psychosexuální vývoj dítěte a jeho poruchy. *Šance dětem* [online]. Praha: Obecně prospěšná společnost Sirius, 2019 [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/psychicke-problemy-ditete/psychosexuální-vyvoj-ditete-a-jeho-poruchy.shtml>

⁶⁵ *Standards for Sexuality Education in Europe* [online]. Firts edition. Cologne: Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, BZgA, 2010 [cit. 2020-03-15]. ISBN 978-3-937707-82-2. Dostupné z: https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/WHO_BZgA_Standards_English.pdf

překvapující, že toto období je pro mnohé velmi bouřlivé a konfliktní. Protože každý člověk je originál, má své vlastní vzorce chování a jednání. Díky tomu se také puberta u každého jedince projevuje jinými příznaky, v jinou dobu. Všechny děti potřebují být včas adekvátně připraveny zejména na životní etapu puberty, a to na všechny změny, vztahy a souvislosti, které s touto etapou souvisejí. Být připraven znamená získat potřebné znalosti o ní už před jejím nástupem. (Štěrbová a kol., 2016)⁶⁶

Puberta je obdobím pohlavního dospívání. Dospívající se musí vyrovnat se svým měnícím se tělem. Mezi 10. až 13. rokem se objevují první sekundární znaky pohlavního dospívání, končí nástupem menarche u dívek a první noční polucí u chlapců.⁶⁷ V období mezi 13. až 15. rokem dochází k dosažení reprodukčních schopností a dokončení vývoje sekundárních pohlavních znaků. Někteří psychologové hovoří o druhé fázi vzrodu. Puberta je fází, ve které se završuje dosažení reprodukční schopnosti. Pubertu lze tedy označit za hormonální proces fyzických změn. Dítě se mění v dospělého jedince, jenž je z biologické stránky zralý k reprodukci čili rozmnožování. V období puberty nedochází pouze ke změnám fyzickým, ale výrazně se mění také psychika, a to s uvědoměním si vlastní osobnosti. Puberta je obdobím fáze hledání i vytváření si vlastní identity. (Štěrbová a kol., 2016)⁶⁸

Po toto období jedinec prochází vývojovými úkoly, které se začínají projevovat už v období puberty a pokračují do období adolescence. Mezi tyto vývojové úkoly patří: naučit se akceptovat své tělo, včetně pohlavní zralosti a pohlavní role, navazovat a udržovat vztahy s vrstevníky obojího pohlaví. (Vávrová a kol., 2013)⁶⁹

Mladí lidé rozvíjí představu sebe sama jako sexuální bytosti, vidí sami sebe jako někoho, kdo může mít sex, proto je pro ně důležité být přitažlivými. Protože jsou často nejistí ohledně svého vlastního těla, jsou stejně často nejistí ohledně své atraktivity (vůči potenciálnímu partnerovi). V tomto věku jsou mladí lidé často velmi citliví na názory ostatních, bývají ovlivňováni svými

⁶⁶ ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením – z empirického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4994-4.

⁶⁷ VÁVROVÁ, Petra a Anna PETŘKOVÁ. *Ontogenetická psychologie pro sociální pracovníky: studijní text pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3851-1.

⁶⁸ ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením – z empirického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4994-4.

⁶⁹ VÁVROVÁ, Petra a Anna PETŘKOVÁ. *Ontogenetická psychologie pro sociální pracovníky: studijní text pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3851-1.

vrstevníky. Začínají také shledávat lidi stejného věku sexuálně přitažlivými. Chlapci a dívky postupně zjišťují, jestli se jim líbí kluci, nebo děvčata (ujasňuje se sexuální orientace). Často se poprvé opravdu zamilují, vzájemně flirtují a zažívají své první vztahy. Také sbírají další zkušenosti s líbáním a mazlením; petting. (BZgA, 2010)⁷⁰

Dochází k vymanění se ze závislosti na rodičích a vzrůstá vliv vrstevníků. Vývoj jedince je často nerovnoměrný. Toto období se váže s ukončením povinné školní docházky a často také s prvním pohlavním stykem. (Botková, 2008)⁷¹

⁷⁰ *Standards for Sexuality Education in Europe* [online]. First edition. Cologne: Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, BZgA, 2010 [cit. 2020-03-15]. ISBN 978-3-937707-82-2. Dostupné z: https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/WHO_BZgA_Standards_English.pdf

⁷¹ BOTKOVÁ, Danuše. *Agresivita a šikana na základní škole*. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.

4 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

Jak děti vnímají sexualitu, se odráží od toho, jak jim ji rodiče, škola, nebo jiná školská instituce podává, jelikož někdy rodina není zcela funkční. Pokud se v některých školách učitelé tématu vyhýbají, děti dohledávají informace u vrstevníků či na internetu. Někdy však tyto informace mohou být zkreslené. Proto je velmi důležité, aby děti dostávaly informace od rodiny a pokud ne od ní, aby škola dokázala celou problematiku dobře uchopit a vysvětlit. Tím však narážíme na problém, jak správně prezentovat sexuální výchovu, aby si z ní děti vzaly co nejvíce.

4.1 Sexualita

Definovat sexualitu není jednoduché, někteří autoři tento pojem ve svých knihách ani nedefinují. Podle Psychologického slovníku a Sexuologického slovníku je sexualita především soubor vlastností a jevů, které vyplývají z pohlavních rozdílů. K sexualitě patří podle Hartla & Hartlové (2000)⁷²:

- anatomické, hormonální a reprodukční rozdíly mezi mužem a ženou,
- souhrn projevů chování a citění vyplývající z tělesných a psychických rozdílů mezi pohlavími, včetně reprodukčních jevů a aktivity,
- erotické projevy a chování se pod pojem sexuality zpravidla zahrnují i tehdy, nejsou-li pohlavně specifické,
- rozdílné sociální (genderové) role.⁷³

Jandourek (2001)⁷⁴ považuje za projevy sexuality zejména takové jevy, které souvisejí s pohlavním rozmnožováním, genitální a erotickou slastí ze sblížení, blízkosti nebo styku, případně genitálním sebeuspokojováním, erotickou láskou a přitažlivostí.⁷⁵ V širším pojetí však

⁷² ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě I: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5025-4.

⁷³ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník* [Portál, 2000]. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X.

⁷⁴ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.

⁷⁵ ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě I: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5025-4.

sexualita zahrnuje širší společenské aspekty. První, kdo považoval sexualitu za významný zdroj formování osobnosti obecně, byl Sigmund Freud. (Bašecká, 2009)⁷⁶

WHO (2006) definuje sexualitu následovně: „Sexualita je ústředním aspektem lidského bytí po celý život a zahrnuje pohlaví, pohlavní identitu a pohlavní roli, sexuální orientaci, erotiku, potěšení, intimitu a reprodukci. Sexualita je prožívána a vyjadřována v myšlenkách, fantaziích, tužbách, přesvědčeních, postojích, hodnotách, chování, praktikách, rolích a vztazích. Zatímco sexualita může zahrnovat všechny tyto rozměry, ne všechny z nich jsou vždy prožívány a vyjádřeny. Sexualita je ovlivněna interakcí biologických, psychologických, sociálních, ekonomických, politických, etických, právních, historických, náboženských a duchovních faktorů.“⁷⁷

4.2 Sexuální výchova

Sexuální výchova bývá někdy nazývána jako výchova k manželství, výchova k rodičovství, citová výchova apod. To má jednak usnadnit akceptaci sexuální výchovy u laiků, kteří ji chápou v redukované podobě, ale jindy také odráží snahu potlačit některá sexuální témata v jejím obsahu. Podobně i sexuální a reprodukční zdraví a práva jsou někdy redukována jen na reprodukční. (Štěrbová a kol, 2016)⁷⁸

Stane-li se z nějaké oblasti tajemno, násobené okázalým mlčením, pak jen někteří jsou ochotni a schopni toto tajemství narušit. Nicméně obklopíme-li mlčením tak bytostnou část lidské existence, jako je sex, nemůžeme očekávat, že to bude mít pozitivní důsledky. Otevřená sexuální výchova je zdrojem zodpovědného méně impulzivního přístupu mladých lidí k sexualitě. Namísto restriktivního přesvědčování mladých, aby řekli „NE“ sexu, je třeba vychovávat lidi k pozitivním postojům. (Zvěřina, 2003)⁷⁹

Komplexní sexuální výchova vštěpuje jedinci morální principy, formuje jeho jednání a postoje k sexuální problematice, rozvíjí citovou oblast v návaznosti na jeho budoucí touhy a potřeby.

⁷⁶ BAŠTECKÁ, Bohumila, ed. *Psychologická encyklopedie: aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-470-0.

⁷⁷ WORLD HEALTH ORGANIZATION. *The world health report 2006: working together for health*. World Health Organization, 2006.

⁷⁸ ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě I: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5025-4.

⁷⁹ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: CERM, 2003, 287 s. ISBN 8072042645.

Nevztahuje se pouze k předávání faktů, ale i k formování postojů k sexuální morálce, podporuje osobnostní autonomii a učí schopnost uspokojit sexuální potřeby. (Štěrbová, 2016)⁸⁰

Zvěřina (2003) uvádí čtyři hlavní cíle otevřené sexuální výchovy:

1. Předat dětem znalosti o anatomii, fyziologii, psychologii a etice sexuality v sociálních vztazích tak, aby jedinec pak mohl být ve své sexuální praxi veden racionálními motivy a aby byl ochráněn před škodlivým vlivem mýtů a předsudků.
2. Poskytnout předpoklady, aby každý jedinec mohl vytvořit sobě vlastní hodnotové schéma a zodpovědně usměrňovat vlastní život.
3. Vycházet je třeba z toho, že sexualita je nedílnou součástí lidského života. Že je těsně spjatá s vývojem lidstva, s tradicí a současností partnerských vztahů a společenské struktury.
4. Při sexuální výchově je třeba respektovat obrovskou složitost a pestrost různých stanovisek.⁸¹

4.2.1 Sexuální výchova ve školách

Sexuální výchova v České republice v základních školách se řídí podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV), a také nadřazeným programem, což jsou standardy pro sexuální výchovu v Evropě vydané Federálním centrem pro zdraví a vzdělávání / Federal Centre for Health Education (BZgA).

V Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání nalezneme nejvíce odkazů na sexuální výchovu v oblasti Člověk a jeho svět, kde není sexuální výchova přímo definována, ale jsou zde uvedena různá témata, například partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy.

Autorka svoji pozornost zaměřila spíše na standardy pro sexuální výchovu v Evropě, jelikož nejsou určené pouze pro základní školy, ale jsou aplikovatelné například právě pro dětské diagnostické ústavy a jsou výhradně zaměřené jen na sexuální výchovu.

⁸⁰ ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě I: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5025-4.

⁸¹ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: CERM, 2003, 287 s. ISBN 8072042645.

Tyto standardy uvádí, že důležitým požadavkem pro sexuální výchovu je, aby se studenti vždy cítili v bezpečí a aby bylo respektováno jejich soukromí a hranice. I když je podporujeme, aby byli otevření, neměli by sdělovat své vlastní zážitky, protože ty nepatří do třídy a mohlo by jim to ublížit. Atmosféra důvěry by měla být určena tím, že najdeme pravidla, se kterými bude celá skupina souhlasit. Sexuální výchova, která je založena na genderově citlivém přístupu, také přispívá k pocitu bezpečí studujících. (BZgA, 2010)⁸²

Standardy pro sexuální výchovu v Evropě (2010) vydané Federálním centrem pro zdraví a vzdělávání /Federal Centre for Health Education (BZgA) vymezuje sedm základních vlastností, které by měla sexuální výchova mít:

- spoluúčast mladých lidí (žáci nejsou pasivními příjemci sexuální výchovy, ale naopak hrají aktivní roli při organizování, výuce a evaluaci sexuální výchovy),
- interaktivní způsob (výměna mezi učiteli/vychovateli a tvůrci programů na jedné straně a studenty na straně druhé se uskutečňuje na několika úrovních a začíná tím, že respektujeme studenty jako na partnery v sexuální výchově),
- vyučování průběžně (sexuální výchova je založena na pochopení toho, že vývoj sexuality je celoživotní proces),
- multisektoriální povaha (školní sexuální výchova je propojena s ostatními sektory tím, že existuje spolupráce s partnery uvnitř a mimo školu, např. se zdravotnickými službami, poradenskými centry aj. Sexuální výchova v užším pojetí, které je aplikováno ve školních podmínkách, by měla prostupovat interdisciplinárně mezi různými předměty),
- orientovaná na souvislosti (věnuje patřičnou pozornost potřebám žáků),
- spolupráci s rodiči a komunitami (školy a rodiče se mají v procesu kontinuální sexuální výchovy vzájemně podporovat),
- respektování genderových odlišností (zabezpečit, že potřeby a zájmy různých genderů budou náležitě uspokojeny).⁸³

⁸² *Standards for Sexuality Education in Europe* [online]. First edition. Cologne: Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, BZgA, 2010 [cit. 2020-03-15]. ISBN 978-3-937707-82-2. Dostupné z: https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/WHO_BZgA_Standards_English.pdf

⁸³ *Standards for Sexuality Education in Europe* [online]. First edition. Cologne: Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, BZgA, 2010 [cit. 2020-03-15]. ISBN 978-3-937707-82-2. Dostupné z: https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/WHO_BZgA_Standards_English.pdf

4.2.2 Role rodiny v sexuální výchově

Můžeme říct, že rodina je základním a nejpřirozenějším prostředím pro výchovu obecně, ale zejména pak pro výchovu sexuální. Děti zde zažívají blízkost, intimitu, ale také pocit důvěry a bezpečí. Právě to je živná půda ideální pro rozhovory o pohlavním dospívání, lásce, partnerství, erotice, sexualitě a jejích projevech. Všechny ostatní formy seznamování se se sexuální oblastí, jako např. na internetu, ale také na přednáškách či různých besedách, poskytují jiné prostředí (emočně neutrální) než to rodinné. Rodiče se většinou snaží předávat své hodnoty svým dětem. Pro rodiče je důležité, aby si i ony samy uvědomily svůj postoj k sexualitě a otázkám sexu, aby dokázaly o těchto tématech bezprostředně hovořit. Často také předpokládají, že co je důležité pro ně, je důležité i pro jejich děti. Ale zejména pak v období dospívání se jejich názory mohou odlišovat a je dobré, aby si to rodiče uvědomili a nenutili dětem své vlastní postoje a pocity v této oblasti. (Matúšová, 2012)⁸⁴ Můžeme tedy říct, že rodina má nezastupitelnou úlohu v životě dítěte. Když se dítě z nějakých důvodů ocitne v ústavní výchově, role rodičů mu chybí a nikdo mu ji nemůže nahradit, což pak má samozřejmě vliv na jeho vývoj.

⁸⁴ MATÚŠOVÁ, Lenka. *Didaktické metody v sexuální výchově*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého. Vedoucí práce Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce se skládá ze tří částí. V první části se autorka zaměřuje na stanovení a popis daného cíle bakalářské práce, sestavení výzkumných otázek (viz 5.1) a celkové vymezení metodologie výzkumu v rámci použitých metod a postupů (5.2.6).

Druhá část se věnuje konkrétní analýze rozhovorů, zpracované do tabulky, a odpovědí na výzkumné otázky (viz 6.2).

Ve třetí části se autorka věnuje celkovému shrnutí práce, kde rozebírá své postupy a limity práce.

5 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Autorka se během přípravy výzkumného šetření rozhodla pro kvalitativní metody výzkumu. Také si myslí, že při výzkumném šetření na vybrané téma je lepší osobní kontakt z hlediska citlivosti tématu. Autorka rozhodla zrealizovat kvalitativní výzkumné šetření formou polostrukturovaných rozhovorů. Tuto metodu si vybrala z důvodu specifik tématu, vnímá, že je téma velice subjektivní a každý jedinec na něj nahlíží z jiné perspektivy. Po výběru metody sběru dat si stanovila cíle výzkumného šetření a výzkumné otázky v souvislosti s výzkumným problémem.

Autorka se zaměřila na dané téma, jelikož dle jejího názoru není zcela prozkoumané, taktéž není mnoho publikací, které by se zabývaly touto problematikou. Přitom chování se sexuálními prvky jsou pro tuto klientelu přirozené. Sexualita je přirozený faktor pro člověka a jsou stále případy, kdy i v jednadvacátém století je téma sexuality tabuizováno či bráno jako špatný projev v chování. Autorka si myslí, že právě u dětí, které se dostanou do dětského diagnostického ústavu, je potřeba toto téma probírat, poskytnout plné informace a seznámit s riziky, která se tématu dotýkají. Právě proto se rozhodla zaměřit na vnímání tohoto tématu pedagogy, kteří s touto klientelou pracují a jsou s ní v každodenním kontaktu.

5.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Autorka se ve své práci zaměřuje na názor pedagogů ohledně sexuality jedinců s rizikovým chováním v dětských diagnostických ústavech. V souvislosti s tímto faktem stanovila pouze jeden hlavní cíl.

Hlavní cíl výzkumu:

Zjistit, jak pedagogičtí pracovníci v dětském diagnostickém ústavu vnímají sexualitu u jedinců s rizikovým chováním.

K naplnění tohoto cíle musela nejprve získat odpovědi na tyto otázky:

Výzkumná otázka 1: Jak účastníci výzkumu vnímají sexualitu u jedinců s rizikovým chováním v dětském diagnostické ústavu?

Výzkumná otázka 2: Jak účastníci pracují s tématem sexuality u jedinců s rizikovým chováním v dětském diagnostickém ústavu?

Výzkumná otázka 3: Jaké konkrétní situace spojené se sexualitou u jedinců s rizikovým chováním v dětském diagnostickém ústavu účastníci řeší v rámci své práce?

5.2 Metodický rámec výzkumu

V této kapitole autorka popisuje všechny postupy a metody, které byly použity v praktické části bakalářské práce. Popisuje všechny činnosti, které byly potřebné pro uskutečnění výzkumu.

Před samotným výzkumným šetřením autorka sestavila výzkumný plán. V první fázi přípravy výzkumného šetření bylo nutné vymezit výzkumný soubor, se kterým bude autorka výzkumné šetření realizovat. Původně se autorka chtěla zaměřit na vnímání sexuality z pohledu dětí samotných, ale z důvodu GDPR by bylo velice komplikované získat souhlasy rodičů, tudíž se autorka rozhodla zkoumat vnímání sexuality z pohledu pedagogických pracovníků.

5.2.1 Kvalitativní výzkumné šetření

Maňák (1994) určuje kvalitativní výzkum jako ten, který umožňuje pronikat hlouběji ke zkoumaným pedagogickým jevům a situacím než při „klasickém“ výzkumu a postihovat proměnné, které jsou často výzkumníkovi skryty při používání kvantitativních metod.⁸⁵

Švaříček a Šed'ová (2014) definují kvalitativní výzkum podle čtyř aspektů:

- podle použité metody sběru dat,
- podle metody usuzování,
- podle typů dat,
- podle způsobu analýzy dat.⁸⁶

Na závěr uvádí definici, která zohledňuje všechny tyto důležité aspekty související s kvalitativním výzkumem a přístupem k němu:

Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat kompletní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu. (Švaříček, Šed'ová a kolektiv 2014)⁸⁷

⁸⁵ MAŇÁK, Josef. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1994.

⁸⁶ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

⁸⁷ ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

5.2.2 Výzkumný soubor

Autorka zvolila metodu záměrného výběru pro výzkumný vzorek s ohledem na téma bakalářské práce a cíl výzkumu. Tato metoda je vhodná, když vyhledáváme účastníky na základě určitých vlastností nebo souboru kritérií. Při bližší specifikaci se v tomto výzkumu jedná o tzv. „prostý záměrný (účelový) výběr“, protože autorka zvolila malý výzkumný soubor a osoby náležící do základního souboru jsou poměrně snadno dostupné, což je pro tento typ výběru charakteristické. Podmínkou účasti ve výzkumu je souhlas potencionálního účastníka a splnění daných kritérií (Miovský, 2006)⁸⁸.

Autorka záměrně vybírala pro výzkum osoby starší 26 let, jelikož u nich je větší předpoklad, že mají splněné magisterské vzdělání, než osoby mladší. Dalším požadavkem byl minimálně jeden rok ve výkonu daného zaměstnání, a to z důvodu, že až po určité době a nabrání zkušeností člověk dokáže mít ucelený názor na tuto problematiku. Dále se autorka zaměřila pouze na pedagogické pracovníky v dětských diagnostických ústavech, jelikož ti přijdou s dítětem do kontaktu nejvíce. Při provádění výzkumu autorka pedagogické pracovníky konkretizovala na vychovatele a etopedy, jelikož ti pracují z výchovného hlediska s dětmi nejčastěji. Autorka provedla rozhovory s celkem osmi účastníky. Z toho tři účastníci vykonávají práci etopeda v DDÚ a zbylých pět účastníků je na pozici vychovatele. Účastníci byli ze tří dětských diagnostických ústavů, a to z Brna, Bohumína a Olomouce. Autorka oslovila i dětský diagnostický ústav v Hradci Králové, ale nikdo se z tohoto zařízení neozval. V každém DDÚ byli osloveni všichni pedagogičtí pracovníci, zájem a čas na účast ve výzkumném šetření mělo pouze těchto osm účastníků. I z tohoto důvodu je více účastníků mužů, a to pět, tři účastnice jsou ženy.

Kritéria pro účast ve výzkumu:

- pohlaví (ženy i muži),
- věk (osoby starší 26 let),
- vzdělání (magisterské),
- povolání (pedagogický pracovník v dětském diagnostickém ústavu),
- minimální doba výkonu povolání (1 rok),
- souhlas s dobrovolnou účastí ve výzkumu a nahráváním rozhovoru,
- anonymita účastníka a ochota spolupracovat.

⁸⁸ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

5.2.3 Charakteristika výzkumného prostředí

Jelikož autorka prováděla výzkumné šetření ve třech dětských diagnostických ústavech, tak nyní krátce charakterizuje každý z nich a blíže specifikuje jeho vnitřní systém a systém prevence.

Dětský diagnostický ústav a Středisko výchovné péče, Olomouc

V dětském diagnostickém ústavu v Olomouci systém prevence rizikového chování vychází ze Strategie prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže v působnosti MŠMT a ostatních aktuálních dokumentů (metodických pokynů) vydávaných MŠMT v oblasti prevence rizikového chování žáků. V této oblasti zařízení spolupracuje s dalšími odbornými pracovišti – s dětskou pedopsychiatrií v Olomouci, psychiatrickou léčebnou ve Šternberku, s P-centrem v Olomouci, s pedagogicko-psychologickou poradnou v Olomouci a s Policií České republiky. Využívá nabídky programu pro školy v oblasti prevence rizikového chování.

Prevence rizikového chování probíhá na všech úrovních a v různých formách v průběhu školních i mimoškolních činností, zahrnuje snahu o předcházení výskytu či minimalizování jevů, jako kouření (především v prostorách DDÚ), útěky (následná trestná činnost), zneužívání alkoholu a jiných psychotropních látek, přinášení těchto látek do zařízení, úmyslné sebepoškozování, slovní i fyzická agrese vůči ostatním dětem či dospělým, svévolné ničení majetku, projevy rasismu, xenofobie, intolerance, projevy šikany a kyberšikany, ostatní závislosti (gamblerství,...). (Dětský diagnostický ústav, Olomouc, 2016)⁸⁹

Dětský diagnostický ústav, základní škola a jídelna, Bohumín

Primární prevence sociálně patologických jevů v dětském diagnostickém ústavu v Bohumíně je zaměřena na předcházení zejména těchto následujících rizikových jevů v chování: drogová závislost, kriminalita a delikvence, agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, netolismus, gambling, spektrum poruch příjmu potravy, negativní působení sekt, sexuální rizikové chování.

⁸⁹ Dětský diagnostický ústav a Středisko výchovné péče, Olomouc. *Dětský diagnostický ústav olomouc* [online]. Svátý kopeček, Olomouc, 2016 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.dduolomouc.cz/>

V podmínkách DDÚ se předpokládá zvýšená hrozba rizikového chování s vyšším počtem rizikových faktorů. Na tomto základě je realizována především indikovaná a selektivní prevence, kdy jsou rozpoznávány individuální případy výskytu sociálně patologických jevů. Tyto cíle vyplývají pro každého jednotlivého pedagogického pracovníka. Ve spolupráci se všemi pedagogickými pracovníky jsou stanovovány a realizovány postupy intervence. Stejně tak je postupováno i v případech zjištění domácího násilí, týrání a zneužívání dětí včetně komerčního sexuálního zneužívání či ohrožování mravní výchovy mládeže. Jednotlivé preventivní a intervenční postupy jsou operativně přizpůsobovány skladbě a charakteristice dětí. (Dětský diagnostický ústav, Bohumín, 2020)⁹⁰

Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Brno

V Brně v dětském diagnostickém ústavu je strategie prevence sociálně patologických jevů dětí začleněna do školního vzdělávacího programu, definuje minimální preventivní program a doporučuje postupy při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže dle individuálních podmínek. Je zaměřena zejména na výchovu dětí ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

Specifická prevence sociálně patologických jevů u dětí je zaměřena na předcházení zejména těchto následujících rizikových jevů vychování: záškoláctví, šikana, kyberšikana, rasismus, xenofobie, vandalismus, kriminalita, delikvence, užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky) a onemocnění HIV/AIDS a další infekční nemoci související s užíváním návykových látek, závislost na politickém a náboženském extremismu, netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling), nevhodné sexuální chování. Rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech domácího násilí, týrání a zneužívání dětí včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže, poruch příjmu potravy (mentální bulimie a anorexie). (Dětský diagnostický ústav, Brno, 2020)⁹¹

⁹⁰ Dětský diagnostický ústav, základní škola a jídelna, Bohumín. *Dětský diagnostický ústav Bohumín* [online]. Bohumín: Bohumín, 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://ddu.cz/o-nas/>

⁹¹ Dětský diagnostický ústav, Brno. *Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Brno* [online]. Brno: Brno, 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.ddubno.cz/page/7/>

Zajímavostí je, že autorka ve vnitřním řádu DDÚ Olomouc v rámci prevence patologických jevů při výčtu patologických jevů nenašla zaměření na sexuální rizikové chování, oproti tomu v DDÚ Bohumín tento jev zařazený do preventivního programu mají a dokonce mají opatření při výskytu komerčního sexuálního zneužívání. V DDÚ v Brně mají v rámci prevence zařazeno nevhodné sexuální chování, pracují i s riziky onemocnění, a tak jako v DDÚ Bohumín zmiňují intervenci u komerčního sexuálního zneužívání.

5.2.4 Etické aspekty

Účastníci výzkumu byli autorkou informováni o využití získaných dat k tvorbě a publikaci bakalářské práce. Účastníci vstupovali do výzkumu dobrovolně, a to po podepsání informovaného souhlasu, kde autorka zaručuje anonymitu účastníků a mlčenlivost ve vztahu k osobním údajům.

5.2.5 Metody sběru dat

Další fáze byla tvorba okruhů a otázek do polostrukturovaného rozhovoru, který autorka zvolila jako metodu sběru dat. Součástí této fáze bylo provedení prvního zkušebního rozhovoru, aby zjistila, zda jsou otázky vhodně zvolené. Po prvním rozhovoru musela autorka otázky upravit, aby byly více srozumitelné, a také doplnila otázky navíc. Nakonec autorka uvádí všechny podstatné informace o tom, jak byly rozhovory zrealizovány.

Polostrukturovaný rozhovor

Výzkumné šetření je provedeno metodou polostrukturovaného rozhovoru. Podle Miovského (2006) je polostrukturované interview nejrozšířenější metodou rozhovoru v kvalitativním výzkumu právě proto, že je kombinací rozhovoru nestrukturovaného a plně strukturovaného, díky čemuž může autor eliminovat nevýhody a maximálně vytěžit výhody těchto dvou metod.⁹²

⁹² MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

Příprava na rozhovor

Miovský (2006) uvádí, že do samotné přípravy rozhovoru se řadí kladení otázek tak, aby byly pochopitelné a odpovídaly výzkumným předpokladům. Dále zahrnuje také vhodný výběr prostoru, kde bude rozhovor zrealizován, a celkové znalosti o cílové skupině. Důležitá je také připravenost tazatele na všechna úskalí související s rozhovorem.⁹³

Když autorka sestavila záměr a cíl výzkumu s výzkumnými otázkami, následovala příprava otevřených otázek do rozhovoru. Původně zvolila menší počet otázek, ale po přepsání zkušebního rozhovoru musela některé otázky doplnit a pár otázek přidat. Z tohoto důvodu je první rozhovor méně obsáhlý a některé otázky v něm chybí. Všechny další rozhovory už měly shodné základní otázky, jelikož byly rozhovory polostrukturované, tak se u některých účastníků objevila další témata i další otázky. První dvě otázky autorka směřovala k aktuálnosti tématu a jak často a u kterých jedinců se vyskytuje dané téma. Cílem autorky bylo zjistit, zda se téma opravdu vyskytuje v dětských diagnostických ústavech. Otázkami pět, sedm, devět a případně osm se autorka snažila zjistit postoj a vnímání účastníků k sexualitě u dětí umístěných v dětských diagnostických ústavech. Otázky tři, čtyři, šest a deset zjišťují, jak se s tématem sexuality v DDÚ pracuje. Na poslední výzkumnou otázku směřuje otázka osm, ale zároveň účastníci prokládají celý rozhovor svými zkušenostmi a konkrétními situacemi, se kterými se při své práci setkávají. Hlavním záměrem při sestavování otázek bylo zahrnout všechna témata související s hlavním cílem a výzkumným problémem.

Provedení rozhovorů

Pro realizaci rozhovorů byla zvolena metoda audiozáznamu. Podle Miovského (2006) předností této metody je autentičnost a komplexnost. Zachycuje důležitou formu sdělení, kterou je intonace, což při zapisování není možné. Díky nahrávání rozhovoru se tazatel může soustředit pouze na to, co mu účastník výzkumu sděluje. Daleko lépe tak vnímá souvislosti a svou potřebu se na cokoli doptat.⁹⁴

Pro rozhovor si autorka zvolila původně pět participantů, ale jelikož chtěla mít ucelenější názor na dané téma, provedla rozhovor s osmi účastníky. Při výběru místa rozhovoru byla účastníkům

⁹³ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

⁹⁴ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4

výzkumu nabídnuta možnost si vybrat pro ně nejpříjemnější prostředí. První dva rozhovory probíhaly v kavárně. Zbylé rozhovory probíhaly v kancelářích přímo v dětských diagnostických ústavech, kde účastníci pracují. Rozhovory se uskutečnily během února a března 2020 a termín každého rozhovoru byl domluven tak, aby vyhovoval oběma stranám. Před začátkem všech rozhovorů byli účastníci výzkumu seznámeni s tématem, někteří účastníci na vyžádání dostali otázky předem, aby případně mohli odříct svou účast ve výzkumu. Také před začátkem rozhovoru všichni účastníci podepsali informovaný souhlas, jehož vzor naleznete v příloze číslo 11. Originály má autorka uschované a na vyžádání je předloží k nahlédnutí, nepřidala tyto originály do příloh z důvodu zachování úplné anonymity účastníků. Následně byly tyto hlasové záznamy přepsány do textové podoby. Tazatelka nahrávala celý rozhovor, aby věděla souvislosti při kladení otázek. Každý rozhovor byl následně doslovně přepsán pro zachování co největší autenticity sdělení a možnosti dalšího zpracování těchto dat.

5.2.6 Metoda analýzy dat

Metodou analýzy dat bylo otevřené kódování, které Švaříček a Šedřová (2007) popisují jako operaci, kdy je text rozdělen na fragmenty, kterým výzkumník přidělí kódy, tedy jména. Tyto kódy vystihují fragment textu, odlišují jej od ostatních a jsou ve vazbě s výzkumnými otázkami.⁹⁵

Analýza rozhovorů byla hned dalším krokem po jejich doslovném přepsání z audiozáznamu. Autorka vybírala z textu pasáže, kterým přisuzovala určitý význam vzhledem ke zkoumanému jevu. Těmto vybraným úsekům přiřazovala náležité kódové označení, které usnadnilo zpracování těchto dat. Pro tento proces autorka zvolila program ATLAS.ti⁹⁶, do kterého vložila soubory s přepsanými rozhovory a v něm už vytvářela jednotlivé kódy, které přiřadila k příslušným textům v rozhovorech, takzvaným trsům. Takto byly analyzovány všechny rozhovory. Seznam všech kódů je součástí příloh bakalářské práce. Následně autorka vytvořila kategorie a interpretovala data pomocí techniky „vyložení karet“.

⁹⁵ ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, Česká republika: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0

⁹⁶ <https://atlasti.com/>

Při technice „vyložení karet“ výzkumník vezme kategorizovaný seznam kódů, kategorie vzniklé skrze otevřené kódování utvoří do obrazce či linie a na základě tohoto uspořádání sestaví text tak, že vlastně převypráví obsah jednotlivých kategorií. Není při tom nezbytné, aby se ve výsledné analýze vyskytly všechny kategorie, které výzkumník vytvořil. Můžeme si vybrat některé z nich podle toho, do jaké míry se vztahují k naší výzkumné otázce a také podle toho, jaká je jejich souvislost. Všechny kategorie, které zahrneme do tohoto stupně, spolu musí být nějakým způsobem spjaté. (Švaříček; Šed'ová, 2007)⁹⁷

⁹⁷ ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, Česká republika: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0

6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

V této kapitole se autorka zaměří na samotné zpracování analýzy rozhovorů, provedení interpretace získaných dat a zodpovězení výzkumných otázek. Je celkovým vyústěním praktické části bakalářské práce. Výsledky analýzy a interpretace jsou hlavním materiálem pro odpovědi na výzkumné otázky.

6.1 Analýza rozhovorů

Autorka po doslovném přepsání rozhovorů přiřadila výpovědím kódové označení, pro tento proces autorka zvolila program ATLAS.ti., do kterého vložila soubory s přepsanými rozhovory, v programu určitým výpovědím přiřadila určité kódové označení, jež vniklo v souvislosti s tématy, která se v rozhovorech opakují a jsou na sebe navázaná. Kódové označení můžete vidět v tabulce v levém sloupci, v pravém sloupci pak jsou začátky úseků výpovědí, kdy číslo na začátku označuje číslo rozhovoru a číslo řádku. Čísla v závorce na konci označují číslo odstavce začátku úseku a číslo odstavce, kde úsek končí. Autorka zde nepřikládá celé trsy, jelikož by práce byla příliš obsáhlá. Pokud by čtenář chtěl, může si trsy dohledat pomocí tabulky.

2:1 Ano, je. (3:3)	číslo rozhovoru : číslo řádku jakou větou úsek začíná číslo odstavce začátku úseku : číslo odstavce konce úseku
--------------------------	---

KÓDY	ZAKÓDOVANÝ TEXT
AKTUÁLNOST	2:1 Ano, je. (3:3) 2:7 v 90 % u dívek od 13 do 15 je .. (5:5) 2:35 je toto téma aktuální. U kluků.. (5:5) 3:1 Je to velmi aktuální téma (3:3) 3:8 je to aktuální samozřejmě (3:3) 4:1 takže ve velkém míře. (5:5) 5:1 Podle mě to není až tak velký,.. (4:4) 5:3 aktuální nějaké sexuální chová.. (4:4) 5:4 že by měli nějaké projevy to j.. (4:4) 1:70 Samozřejmě záleží na věku, v j.. (5:5) 2:1 určitě se tady s tímto setkává.. (4:4) 2:3 tady máme aktuálně i děti u kt.. (4:4) 4:1 Určitě aktuální je, protože je.. (5:5)
CHLAPCI	3:5 Jako že spolu chodí. Samozřejmě.. (3:3) 3:10 Kluci to berou jako záležitost.. (9:9) 3:19 u těch pubertálních kluků jaká.. (12:12) 3:50 kluci je ponižují, ale zároveň... (33:33) 4:5 pak si myslím, že to převažuje.. (9:9)

CHLAPCI	<p>4:30 Problém nastává, když tu máme .. (48:48) 5:6 oni se kluci rádi o tom pobaví.. (7:7) 2:59 například násilí, máme tady ch.. (27:27) 4:7 Ti chlapci to řeší víc mezi se.. (9:9)</p>
ČETNOST	<p>2:5 Kdybych to měl brát procentuál.. (5:5) 2:8 kluků je to spíše po 14 roce, .. (5:5) 4:3 Je to individuální, (9:9) 5:7 těch holek je to podle mě víc .. (7:7) 5:9 je to u těch holek vyšší než u.. (7:7) 1:4 určitě je spíše u dětí v puber.. (9:9) 1:9 chlapců vnímám hranici mezi vě.. (9:9) 1:58 děvčata to častokrát nepřiznají.. (78:78) 2:7 V nějaká míře se můžeme bavit.. (6:6) 2:9 Takže ano, s tím se setkáváme p.. (6:6) 2:14 u toho prepubertálního a puber.. (6:7) 3:4 Je malé procento dětí, které b.. (5:5) 3:10 U kluků se to téměř neobjevuje.. (5:5) 3:12 Tak 2%. (5:5)</p>
DÍVKY	<p>2:3 jsou v této oblasti aktivnější.. (3:3) 2:4 Takže zejména u dívek pozoruje.. (3:3) 3:11 holky jsou víc pod hladinou a .. (9:9) 3:26 I ta sexualita se otvírá, prot.. (12:12) 3:49 Ukazují se holky klukům, dráždí.. (33:33) 1:3 Ale některé děvčata neznají na.. (5:5) 1:68 ony stejně mají takové jednodu.. (96:96) 2:40 že když dívky jsou dlouho na ú.. (20:20) 3:6 Více je to patrný u holek (5:5) 3:25 je to více u děvčat a navíc ho.. (11:11) 4:29 dívky sami sobě nelíbí, jsou s.. (28:28) 4:33 Klasicky u dívek ta promiskuit.. (34:34)</p>
BARIÉRA	<p>2:14 vychovatelů, to je strašně ind.. (9:9) 2:19 že ty rodiče se toho tak trošk.. (16:16) 3:68 Já konkrétně jsem velmi otevře.. (48:48) 3:70 Ale že bych měl nějakou vnitřní.. (48:48) 4:23 Jsem otevřený. (40:40) 5:23 Tak ono to má nějaké hranice (29:29) 5:24 pokud se mě zeptá na nějakou o.. (29:29) 1:67 Asi vyloženě ne, pokud nechťej.. (96:96) 1:69 Jsem otevřená. (96:96) 2:68 Osobně asi ne, tam záleží na v.. (33:33) 3:41 Určitě v rámci tohoto tématu t.. (24:24) 3:42 Já osobně ne. (26:26) 4:37 Jediný, kdy o tom přemýšlím, je .. (41:41)</p>
DOSTATEČNOST PROBRÁNÍ TÉMATU	<p>2:18 Myslím si, že to není dostateč.. (16:16) 2:25 nemyslím si, že je to dostateč.. (17:17) 3:34 Myslím si, že ne... (24:24) 3:36 a samozřejmě že jsme na nějaké.. (24:24) 3:39 Tedy ano, je to probrané, ale c.. (24:24) 4:12 To se řeší intenzivně, takže u.. (20:20) 4:14 Tudiž toto téma je dostatečně .. (20:20) 5:29 Určitě, (18:18) 2:35 no já si myslím, že vždy to lz.. (20:20) 2:37 myslím si, že potom ta práce je.. (20:20) 2:38 Ale pokud ta spolupráce tam ne.. (20:20) 2:60 Záleží případ od případu, někt.. (31:31) 2:62 někdy prostě patologicky nast.. (31:31) 3:27 V našem zařízení ano (13:13) 4:23 V rodině minimálně, pokud vůbe.. (24:24)</p>
KDO BY MĚL DÁT INFORMACE	<p>2:34 my vychovatelé a jinak rodiče (21:21) 3:72 Je to hodně o rodině, je to zá.. (30:30)</p>

<p>KDO BY MĚL DÁT INFORMACE</p>	<p>4:16 Pokud jsou odebráni od rodičů,.. (25:25) 5:16 Rodina, nějací asistenti. Psyc.. (23:23) 1:45 že intimnější vztah a svěřovat.. (58:58) 1:61 Prvotně by to měli být rodiče (86:86) 1:62 když už ty rodiče nějak selžou.. (86:86) 2:51 V ideálním případě rodič (25:25) 2:53 tou poslušností, jako škola (25:25) 2:54 když ve škole není vztah, jsou.. (25:25) 2:61 protože logicky tam žádná os.. (31:31) 3:40 ne od rodičů a to samozřejmě n.. (24:24) 4:25 V rodině minimálně, pokud vůbec.. (24:24) 4:30 Já jsem přesvědčená, že je to .. (30:30)</p>
<p>KDO S TÉMATEM PRACUJE</p>	<p>2:13 Hlavně s tímto tématem pracuji.. (9:9) 4:9 tématem pracuji spíše etopedi .. (13:13) 1:18 spíše otázka na učitele tady (17:17) 1:27 No speciální pedagogové to zna.. (29:29) 1:36 to je otázka na etopedy a ps.. (46:46) 2:24 tomto směru největší kus práce.. (11:11) 2:25 spolupráci s nějakým sexuologem.. (11:11) 2:26 pak samozřejmě jak už jsme řík.. (11:11) 2:27 My to tady máme rozdělené tak,.. (15:15)</p>
<p>KONKRÉTNÍ PRÁCE</p>	<p>3:22 Já se snažím do toho tématu jí.. (12:12) 3:60 My se snažíme o toleranci, jso.. (39:39) 5:14 nesmí tady udržovat vztahy, ša.. (15:15) 5:26 chtěl vědět nějaké základní in.. (31:31) 5:28 Určitě, my tady všechno zapisu.. (34:34) 1:43 S touto informací pracujeme ta.. (54:54) 1:50 No dívka to řešila s maminkou,.. (70:70) 2:6 potom tam následně buď přijdou.. (4:4) 2:20 Tak v prvé řadě řešíme to, aby .. (11:11) 2:21 Další otázka je, jak s tím pr.. (11:11) 2:41 A tam se bavíme o tom, jak se .. (20:20) 2:45 tak jsme řešili, jestli si to .. (20:20) 4:11 Teď už je to utlumenější, tím,.. (11:11) 4:19 když k nám to dítě přijde, hlav.. (17:17) 4:21 potom konkrétně, co se tady po.. (17:17)</p>
<p>NÁKLONNOST DĚTÍ</p>	<p>3:21 oni mají pocit, že my je nemám.. (12:12) 3:35 ale je to těžký, ve stavu, v j.. (24:24) 3:55 ale oni o tom mluví neradi, bu.. (33:33) 3:62 je to průtokové, ale to je nor.. (42:42) 1:29 jak říkám ty holky málo, kdy ř.. (29:29) 1:41 Tak že je zbytečné ji něco řík.. (50:50) 1:46 Denně, i ve finále, když dítě .. (62:62) 1:47 že když mají problém a chtějí .. (62:62) 2:36 hodně se to odvíjí od spoluprá.. (20:20) 2:38 Ale pokud ta spolupráce tam ne.. (20:20) 2:66 tak velmi dobře vědí, co nemají.. (31:31) 2:70 Ale někdy opravdu ty děti jsou.. (33:33) 3:1 No toto téma neřeší a nemají .. (3:3) 3:16 děti se velice brání tomuto té.. (7:7)</p>
<p>POVĚDOMÍ O RIZICÍCH</p>	<p>2:28 právě je to hodně rizikové a n.. (19:19) 2:31 nemíjí povědomí o tom, co je b.. (19:19) 2:33 jelikož nemají právě informace.. (19:19) 3:61 Mají, já jim to říkám, (42:42) 3:64 Nevím, to nedovedu říct, t (45:45) 3:65 spíše si myslím, že ne, že je .. (45:45) 3:66 myslí si, že to mají povolený,.. (45:45) 3:67 antikoncepci moc neuznávají (45:45) 4:21 Někdy ne, nevědí, co je to žlo.. (33:33)</p>

<p style="text-align: center;">POVĚDOMÍ O RIZICÍCH</p>	<p>4:22 někdo to povědomí má, někdo ne.. (36:36) 5:21 Ti starší ví o tom moc dobře (27:27) 5:30 Jednoduše neví, jaký jsou ochra.. (21:21) 1:21 Co se týká pohlavních nemocí t.. (17:17) 1:60 Minimálně. (82:82) 2:65 zase naopak jsou děti, které j.. (31:31) 3:36 Mají, ví že je to riziko, samo.. (19:19) 4:35 Jako jestli povědomí mají, to .. (36:36)</p>
<p style="text-align: center;">INDIVIDUÁLNÍ PRÁCE</p>	<p>2:10 Nejlepší komunikace je individ.. (7:7) 2:12 když se bavím jenom s jedním, .. (7:7) 2:2 potom individuálně přistupujem.. (4:4) 2:18 Ale obecně je základní pravidl.. (11:11) 4:14 máme za to, že individuálně je.. (14:14) 4:16 etopedům, psychologům a my to .. (14:14)</p>
<p style="text-align: center;">PRÁCE VŠEOBECNĚ</p>	<p>2:9 Snažíme se s těmi dětmi hodně .. (7:7) 2:24 DDÚ se snažíme, když tam máme.. (17:17) 3:17 Pracujeme ale nějak systematic.. (12:12) 3:24 Ale nějaká metodika nebo něco,.. (12:12) 3:25 Ale v žádném školení preventis.. (12:12) 3:29 Komplet, každý týden máme pora.. (15:15) 3:30 Důležitý je odstranit, to že j.. (18:18) 3:43 Samozřejmě bychom neměli do to.. (27:27) 3:45 Někdy se tomu raději vyhneme, .. (27:27) 3:54 Já se s nimi o tom snažím mluv.. (33:33) 4:8 , pokud se na něco chtějí zept.. (11:11) 4:11 Když něco vypluje na povrch o .. (17:17) 5:17 podle toho, kolik má roků a zj.. (23:23) 1:2 My tady s děcky o tom samozř.. (5:5) 1:20 ale pokud tady je vznesen něja.. (17:17) 1:22 Takže já si myslím, že co týká.. (17:17) 1:26 Takže co se týká prevence tak .. (25:25) 1:30 Mluvíme o tom, ale metodika na.. (32:33) 1:37 Ale co se týká vychovatelů a k.. (46:46) 2:16 Tak tady je nějaký dohled, my t.. (8:8) 2:28 pokud by ta dívka přišla, že s.. (15:15) 2:39 klasickou osvětou, která je s t.. (20:20) 2:42 klasická osvěta jako je běžná .. (20:20) 2:43 Tohle je dobré, tohle je špatn.. (20:20) 2:46 Aby to dítě vědělo, co může oč.. (20:20) 3:15 a pak samozřejmě v situacích k.. (7:7) 3:19 Takže snažíme se s nimi o tom .. (7:7) 3:20 Hledáme řešení konkrétní situa.. (9:9) 4:12 Klasicky ve škole v rámci vých.. (14:14) 4:13 Potom hodně individuálně, etop.. (14:14) 4:15 samozřejmě vychovatele v rámci.. (14:14) 4:18 Já dělám obecné poučení, ... (17:17) 4:20 Takže bych to rozdělila ve dvo.. (17:17) 4:36 ale to je právě to, co s nimi .. (36:36)</p>
<p style="text-align: center;">PŘÍKLADY Z PRAXE</p>	<p>3:33 Tak tam vznikaly jako že lesby.. (21:21) 3:59 Ano, měli jsme tam transsexuál.. (36:36) 4:4 je tu dívka, která tvrdí, že b.. (9:9) 4:13 když se něco takového objeví, .. (20:20) 4:20 Takže pokud jsou ty výchovné s.. (29:29) 4:27 Někdy se stává, že kluci dělaj.. (48:48) 4:30 Problém nastává, když tu máme .. (48:48) 5:11 Ale ještě jsem nezažil, že by .. (11:11) 5:14 nesmí tady udržovat vztahy, ša.. (15:15) 1:6 Teď tady máme slečnu, která ta.. (9:9)</p>

<p style="text-align: center;">PŘÍKLADY Z PRAXE</p>	<p>1:7 Pak tady máme taky slečnu, kte.. (9:9) 1:11 máme tady kluka, který od hole.. (9:9) 1:17 že ve 13 mají víc pohlavních p.. (13:13) 1:28 když je dítě třeba po útěku, c.. (29:29) 1:42 Pak když už je tady, tak třeba.. (50:50) 1:48 Samozřejmě, když tu máme nějak.. (66:66) 1:49 To byla dívka 13, kluk 15, on .. (70:70) 1:52 též je tu chlapec, tatínek si .. (74:74) 2:4 přišli sem už z prostředí, kdy .. (4:4) 2:5 setkáváme s dětmi, které nemaj.. (4:4) 2:17 Pokud se bavíme o nějakých zpr.. (8:8) 2:19 Takže pokud se bavíme, že je t.. (11:11) 2:23 a samozřejmě záleží, jak to dítě j.. (11:11) 2:32 Ty děti, které sem přicházejí,.. (18:18) 2:40 že když dívky jsou dlouho na ú.. (20:20) 2:44 Například jsem řešil poměrně n.. (20:20) 2:57 Byl tady případ, že tu byla dí.. (27:27) 2:59 například násilí, máme tady ch.. (27:27) 2:67 Řešili jsme tady třeba, napřík.. (31:31) 3:8 třeba s nějakým starším partne.. (5:5) 3:34 Nejčastěji se právě setkáváme.. (17:17) 3:35 A občas se najde slečna která .. (17:17) 4:4 máme případ sedmiletého chlapc.. (7:7) 4:10 Být středem pozornosti, takže .. (11:11) 4:39 Snad jediné, že když my ty dět.. (46:46)</p>
<p style="text-align: center;">RIZIKA PŘI PRÁCI S TÉMATEM</p>	<p>3:41 když s nimi o tom mluvím, tak .. (27:27) 3:42 Příklad, mám s vámi výchovný p.. (27:27) 3:69 Člověk si musí dávat pozor na .. (48:48) 4:24 holek je komplikované, protože.. (48:48) 5:25 pokud by třeba přišel s něčím,.. (31:31) 5:27 jsou tady děti, které by to moh.. (31:31) 1:25 ony strašně lžou, vymýšlejí si.. (25:25) 2:69 já samozřejmě za sebe se snažím.. (33:33) 4:37 Jediný, kdy o tom přemýšlím, je .. (41:41) 4:38 Já tedy největší riziko vnímám.. (43:43)</p>
<p style="text-align: center;">SEXUÁLNÍ RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ</p>	<p>2:32 Takže pak mohou mít předčasný .. (19:19) 3:15 ten nový film V síti, tak s tí.. (9:9) 3:27 některý i živý. Jsou naivní vů.. (12:12) 3:47 Hlavně nerespektování hranic v.. (33:33) 3:51 Taky prostituci jsme měli, teď.. (33:33) 4:19 Nevhodné sprosté a drzé narážk.. (29:29) 4:28 dělají nějaký věci hromadně ne.. (48:48) 4:29 Řešili jsme tady i nevhodné sm.. (48:48) 4:30 Problém nastává, když tu máme .. (48:48) 5:18 Slovní narážky, pak nějaké osa.. (25:25) 5:20 jsem nějaký projevy nezaznamen.. (25:25) 1:6 Teď tady máme slečnu, která ta.. (9:9) 1:11 máme tady kluka, který od hole.. (9:9) 1:17 že ve 13 mají víc pohlavních p.. (13:13) 1:42 Pak když už je tady, tak třeba.. (50:50) 1:55 A pak jsou tady děvčata, která.. (74:74) 1:56 Střídání partnerů, pohlavní st.. (78:78) 1:57 samozřejmě sex před patnáctým .. (78:78) 2:8 protože třeba zahájený předčasn.. (6:6) 2:34 ta předčasná sexualita je norm.. (18:18) 2:40 že když dívky jsou dlouho na ú.. (20:20) 2:49 To znamená, že ten sexuální ži.. (22:22) 2:56 Předčasně zahájený sexuální st.. (27:27) 2:58 Takže se často setkáváme s tím.. (27:27) 2:59 například násilí, máme tady ch.. (27:27)</p>

<p>SEXUÁLNÍ RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ</p>	<p>2:67 Řešili jsme tady třeba, napřík.. (31:31) 3:8 třeba s nějakým starším partne.. (5:5) 3:11 kdy ten kluk před patnáctým ro.. (5:5) 3:14 protože oni samozřejmě navazuj.. (7:7) 3:33 právě setkáváme s tím navazová.. (17:17) 3:35 A občas se najde slečna která .. (17:17) 4:33 Klasicky u dívek ta promiskuit.. (34:34) 4:34 S tím k nám přicházejí a tady .. (34:34)</p>
<p>SEXUÁLNÍ VÝCHOVA</p>	<p>3:18 je sexuální výchova ve škole, (12:12) 1:19 nevím, jestli děcka mají nějak.. (17:17) 1:64 Já nevím jestli tam mají nějak.. (86:86) 2:39 klasickou osvětu, která je s t.. (20:20) 2:42 klasická osvěta jako je běžná .. (20:20) 2:63 Takže ani ze strany školy ta o.. (31:31) 3:13 Tak v rámci školy mají klasic.. (7:7) 3:18 Ve škole máme občas pozvaný tř.. (7:7) 4:12 Klasicky ve škole v rámci vých.. (14:14) 4:24 škole já si nedělám iluze, já .. (24:24)</p>
<p>SOUVISLOST RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ S RIZIKOVÝM SEXUÁLNÍM CHOVÁNÍM</p>	<p>2:16 Potom si myslím, že to riziko .. (13:13) 3:31 nemyslím si, že tam je něco, c.. (21:21) 4:10 na to nedokážu odpovědět, já.. (17:17) 5:12 To si myslím, že ne. (13:13) 1:32 takže si myslím že pokud to dít.. (37:37) 2:29 Nemyslím si to, jelikož my js.. (18:18) 2:30 Je to hodně individuální, čast.. (18:18) 2:31 Může to být v jednom balíku, mů.. (18:18) 3:21 Nedá se to sloučit, že by to b.. (11:11) 3:23 touha po uspokojení primární p.. (11:11) 4:22 Určitě, jednoznačně je to veli.. (20:20)</p>
<p>SPECIFIKA DDÚ</p>	<p>3:32 Samozřejmě že pak v té izolaci.. (21:21) 3:46 Ale už nemůžeme přepsat ty vzo.. (27:27) 5:8 se ty děti točí, takže člověk .. (7:7) 5:19 Holky, kluci jsou zvlášť větší.. (25:25) 1:40 máme tu dítě tři měsíce, máme .. (50:50) 1:44 Ale jak říkám, já s tím dítěte.. (54:54) 1:63 to dítě je tady krátkou dobu, .. (86:86) 2:11 Tak opravdu záleží na tom slož.. (6:6) 2:12 To znamená, že nějakým způsob .. (6:6) 4:17 Já mám více dívek na starosti, .. (14:14)</p>
<p>STUD</p>	<p>2:11 Protože ty děti se třeba stydí.. (7:7) 4:17 Když se stydí se zeptat, (26:26) 1:23 chlapci to se mnou ani nerozeb.. (21:21) 1:24 Je jim trapné o tom mluvit, ma.. (21:21) 3:3 oni svým způsobem se o těchto .. (3:3) 3:17 stydí se s dospělými o tom m.. (7:7) 3:32 uspokojit svoji potřebu, pak s.. (15:15)</p>
<p>TABU</p>	<p>2:26 Myslím si, že daleko lépe se n.. (17:17) 3:56 pro ně je to svým způsobem tab.. (33:33) 2:33 kde nějaký sexuální styk byl i.. (18:18) 3:28 Jako není pro ně vysloveně ta.. (15:15) 3:41 Určitě v rámci tohoto tématu t.. (24:24)</p>
	<p>2:6 dívek od 13 do 15 je toto téma.. (5:5) 3:2 strašně věkově odstupňovaný (3:3) 4:2 děti, kterým začíná puberta, (5:5) 4:6 Tam se to začíná projevovat od.. (9:9) 5:10 že když tu je někdo patnáctile.. (9:9) 1:5 řekla bych tak 13, 14. (9:9) 1:8 tak je to určitě puberta. (9:9)</p>

<p style="text-align: center;">VĚKOVÁ ŠKÁLA</p>	<p>1:10 chlapců vnímám hranici mezi vě.. (9:9) 2:13 A co se týká věku, tak čím sta.. (6:6) 2:15 Už v osmém roce se mohou oběvo.. (8:8) 3:5 objeví se samozřejmě, objeví s.. (5:5) 4:3 věkově u všech, (7:7) 4:5 Takže věkově bych to úplně nes.. (7:7)</p>
<p style="text-align: center;">VLIV RODINY</p>	<p>2:20 že ty rodiče se toho tak trošk.. (16:16) 2:21 třeba neví ani jakým způsobem .. (16:16) 2:23 spousta rodičů nemá ty kompete.. (16:16) 3:6 to má podle rodinného scénáře,.. (3:3) 3:28 Tam je to tlačení rodinou nebo.. (12:12) 3:38 Jsou děti, před kterými soulož.. (24:24) 3:71 Všechny tři věci, doba, kde je.. (30:30) 1:1 Pokud s nimi rodiče hovoří o s.. (5:5) 1:34 Je to dané tím prostředím od k.. (38:38) 1:35 je to dané tím, že má dívka je.. (42:42) 1:38 Když ta holka vidí, že má dalš.. (46:46) 1:39 Hodně je to dítě ovlivněno tou.. (46:46) 1:53 takže, co on zažíval doma, radě.. (74:74) 2:32 Ty děti, které sem přicházejí,.. (18:18) 2:52 bohužel, vzhledem k tomu že tad.. (25:25) 2:61 protože logicky tam žádná os.. (31:31) 2:62 někdy prostě patologicky nast.. (31:31) 4:23 V rodině minimálně, pokud vůbe.. (24:24) 4:31 alfa a omega, začíná to v rodin.. (30:30) 4:39 Snad jedině, že když my ty dět.. (46:46)</p>
<p style="text-align: center;">VNÍMÁNÍ SEXUALITY</p>	<p>2:27 Myslím si, že to téma je pro n.. (19:19) 2:29 Mohou brát sex jako hru, je to.. (19:19) 3:7 vede k něčemu patologickému. K.. (3:3) 3:9 když nemají tyhle ty věci, tak .. (6:6) 3:13 A ani oni neví, co mají dělat. .. (9:9) 3:16 takže mají zdeformovanou předs.. (9:9) 3:23 je tam hodně vulgarit kolem t.. (12:12) 3:26 I ta sexualita se otvírá, prot.. (12:12) 3:40 Je to lákavé, má to být, je mi.. (27:27) 3:48 Ty mladý děcka se snaží sociál.. (33:33) 3:52 nadhodnocování, jednu holku ne.. (33:33) 3:53 Soutěží, city nedávají najevo,.. (33:33) 3:57 Mají narážky. Ten sexuální pod.. (33:33) 3:63 Je to vzrušující, je to fajn, s.. (42:42) 3:66 myslí si, že to mají povolený,.. (45:45) 4:15 Analogicky jako v pubertě no.. (23:23) 4:25 myslím si, že u kluků je časté.. (48:48) 4:26 Tak jediná možnost, kdy mají š.. (48:48) 5:15 Pro ně je sex ne jako všechno,.. (21:21) 5:22 Pokud jim nějak přepne v daný .. (27:27) 1:3 Ale některá děvčata neznají ňa.. (5:5) 1:13 Děvčata více řeší, kdo se jí l.. (13:13) 1:15 že se chytanou za ruce nebo něc.. (13:13) 1:31 Záleží podle mě, protože tu by.. (37:37) 1:33 některé ty holky mají naprostý.. (37:37) 1:38 Když ta holka vidí, že má dalš.. (46:46) 1:51 Tak já myslím, že oni zkouše.. (74:74) 1:54 pak jsou tu děcka, která jsou .. (74:74) 1:59 samozřejmě děcka, když se sjed.. (78:78) 1:66 Co se jim líbí, co se jim nelí.. (92:92) 2:47 Já si myslím, že když to srov.. (22:22) 2:48 Jde vidět, že oni jsou v tomto.. (22:22) 2:50 Takže určitě co se týká vašeho.. (22:22) 3:2 mají zkušenosti, ale nemají zá.. (3:3)</p>

<p>VNÍMÁNÍ SEXUALITY</p>	<p>3:22 období, když začnou pracovat, ho.. (11:11) 3:24 Naše děti jsou těžce deprivova.. (11:11) 3:26 Co je vlastně sexuální život u.. (11:11) 3:29 tak se nějakým způsobem provok.. (15:15) 3:37 případě, že je to cokoliv, co se.. (19:19) 3:38 Nepřemýšlí nad tím. Snaží se r.. (19:19) 4:8 Je to jeho forma sebe prezentac.. (11:11) 4:9 hlavně u těch dětí, co jsou tu.. (11:11) 4:27 Ty děti to umí velmi vulgárně .. (24:24) 4:28 Zkresleně, tak jako na celou s.. (28:28)</p>
<p>VZTAHY</p>	<p>3:4 vznikají tam takzvaný vztahy... (3:3) 3:12 všechno v náznaku, protože tam.. (9:9) 3:58 Když si tam vytvoří nějaký vzt.. (33:33) 5:13 nesmí tady udržovat vztahy, (15:15) 1:14 Tady nemohou navazovat žádné i.. (13:13) 1:16 co za vztahy navazují tady a c.. (13:13) 3:7 ony naváží vztah třeba s nějak.. (5:5) 3:30 Vytvářejí jednodenní vztahy, k.. (15:15) 3:31 je to přirozený a co je potřeb.. (15:15)</p>
<p>ZISK INFORMACÍ</p>	<p>2:15 A je pravda, že když k nám při.. (13:13) 2:17 u nás si sdělují ty zážitky. (13:13) 2:22 během toho vospívání dítěte, t.. (16:16) 2:30 že je se s nimi o tom nikdo ne.. (19:19) 3:3 ty malé děti se většinou inspi.. (3:3) 3:14 informovaní z internetu, (9:9) 3:37 informace získávají na interne.. (24:24) 3:71 Všechny tři věci, doba, kde je.. (30:30) 4:18 tak mezi sebou a na internetu .. (26:26) 1:65 Ty informace, když jim nikdo n.. (88:88) 2:55 A mohou to být i ti vrstevníci.. (25:25) 2:64 U těch vrstevníků je důležitý .. (31:31) 3:39 Informace získávají na interne.. (24:24) 4:26 Takže největší procento tvoří .. (24:24) 4:32 U nás ty děti nejvíce určitě o.. (32:32)</p>
<p>SPECIFIKA GENDERU</p>	<p>1:12 u těch chlapců je vyšší ten věk.. (9:9) 2:10 Já nevnímám nějaký rozdíl, jes.. (6:6) 3:6 Více je to patrný u holek (5:5) 3:9 U kluků se to téměř neobjevuje.. (5:5) 3:25 je to více u děvčat a navíc ho.. (11:11) 4:2 řekla bych, že v té otevřenější.. (7:7) 4:6 A častěji v té vyzývavosti a d.. (7:7)</p>

6.2 Interpretace dat

Autorka si pro interpretaci dat zvolila techniku vyložení karet, kterou popsala v kapitole (5.2.6). Po přiřazení kódového označení k trsům si autorka v programu ATLAS.ti, vytvořila takzvané families nebo okruhy, jejichž názvy jsou názvy podkapitol. Tyto okruhy jsou sestaveny na základě témat, které se v rozhovorech vyskytly, a autorka k těmto oblastem přiřadila jednotlivá kódová označení, jichž se oblasti týkají. Pak si vždy vzala jednu oblast a pomocí metody vyložení karet převyprávěla obsah jednotlivých kategorií.

6.2.1 Aktuálnost tématu sexuality, jak často se vyskytuje a v jakém věkovém období přichází

K tomuto tématu se vztahovala otázka číslo 1 a 2. Jelikož se odpovědi v těchto otázkách často prolínaly, autorka tato témata spojila do jednoho okruhu.

Z odpovědí můžeme vyčíst, že šest z osmi účastníků téma sexuality vnímá jako aktuální téma vyskytující se v DDÚ. Jeden účastník uvádí, že téma jako aktuální nevnímá, ale také později v rozhovoru zmiňuje, že by to mohlo být tím, že pracuje v DDÚ kratší dobu než ostatní pracovníci. Jedna účastnice se přímo k aktuálnosti nevyjádřila, nicméně uvádí, že se téma vyskytuje. Tudíž bychom mohli konstatovat, že téma je aktuální.

Co se týká věku, ve kterém se téma začíná objevovat, na tomto se účastníci výzkumu úplně neshodli. Z toho vyplývá, že to je velmi individuální, nicméně taky většina uvádí rok věku spadající do prepubertálního a pubertálního období. Dva účastníci však uvádí, že zaznamenali případy výskytu sexuálního chování již před devátým rokem. Dále čtyři z osmi účastníků uvádí, že téma vnímají častěji u dívek, dva účastníci naopak tvrdí, že je téma aktuálnější pro chlapce. A dva účastníci si myslí, že není rozdíl v četnosti mezi pohlavími.

6.2.2 Práce s tématem sexuality a kdo konkrétně se tématu věnuje

Toto téma se nejvíce probíralo v otázkách číslo 3 a 4, nicméně se téma prolíná celým rozhovorem.

Z rozhovorů vyplývá, že na práci s tématem se podílí více pracovníků. Tři účastníci uvádí, že děti mají sexuální výchovu ve škole při DDÚ a že se tématu věnují v rámci osnov. Jedna

respondentka dokonce uvádí, že si do školy zvou i studenty, kteří s dětmi probírají sexuální výchovu v jiné formě než učitelé.

Dále se účastníci shodují v tom, že nejvíce s tématem pracují etopedi ve spolupráci s psychology. Dva ze tří etopedů uvádějí, že když se vyskytne nějaký závažnější problém, spolupracují ještě s odborníky mimo dětský diagnostický ústav. Také můžeme říct, že všichni vychovatelé s dětmi o tématu buď mluví, nebo jsou ochotni na položené dotazy, které se týkají sexuality, odpovědět. Tři vychovatelé zmiňují absenci systematické prevence či metodiky, jak pracovat s tématem sexuality či rizikového sexuálního chování. Většina účastníků sdílí názor, že je nejlepší pracovat a mluvit s dítětem individuálně, jelikož mají pocit, že promluvit si s dítětem individuálně má daleko větší efektivitu a padá to takzvaně na úrodnou půdu. Jedna účastnice výzkumu uvádí, že témata spojená se sexualitou řeší v terapeutických komunitách, tady se podle autorky odráží specifikum daného DDÚ.

Také účastníci zmiňují, že pokud je téma nějakým způsobem aktuální a jsou s ním spojená určitá rizika, je vše probráno na poradách, aby byli všichni pracovníci informováni a věděli, jak s tématem pracovat.

Autorce přijde zajímavé, že sedm z osmi účastníků uvádí, že pracovníce častěji komunikují s dívkami a naopak pracovníci s chlapci, jelikož si myslí, že dětem bude příjemnější mluvit o tématech spojených se sexualitou se stejným pohlavím. Navíc považují téma za citlivé. Pracovníci se snaží toto pravidlo dodržovat, ale nastávají situace, kdy tomu tak není.

V rozhovorech někteří účastníci zmiňují, že děti v DDÚ stráví málo času, tudíž je práce na tomto tématu složitá.

Na závěr můžeme říct, že na práci s tématem se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci, nicméně určitá metodika systematické prevence chybí. Také ale z výzkumu vyplývá, že pracovníci se snaží pracovat s každým jedincem individuálně a následovat jeho potřeby.

6.2.3 Rizika a bariéry při práci s tématem sexuality

Toto téma se prolíná celým rozhovorem a pojí se s tímto tématem i otázka číslo 10, a to, jestli u sebe vnímají pracovníci nějaké bariéry v rámci komunikace o sexualitě. Autorka původně tuto otázku neměla zařazenou v otázkách. Nicméně po prvním zkušebním rozhovoru se otázku rozhodla přidat, jelikož vnímá určitou spojitost bariér a práce s tématem.

Čtyři z osmi účastníků má názor, že existuje určité potenciální riziko, že děti zneužijí či překroučí informace spojené s tématem sexuality. Aby se rizikům přecházelo, ženy pracují s dívkami a muži s chlapci, jak bylo výše zmiňováno. Dva účastníci také říkají, že při práci vychází z potřeb dětí, aby předcházeli rizikům. Pět účastníků vnímá, že při práci s tématem se snaží chránit sebe, jelikož téma má určité hranice. Dva účastníci zmiňují, že si musí dávat pozor, co říkají. A dva účastníci vnímají v tématu určitá tabu. Bariéru v komunikaci o sexualitě a tématech s ní spojených nevnímá nikdo. A dokonce čtyři účastníci se vnímají jako otevření lidé.

Z odpovědí autorka usuzuje, že určitá rizika, a tudíž i hranice, jsou s tématem sexuality spojená a objevují se a souvisí i s citlivostí tématu. Jak účastníci výzkumu, tak i ona považuje téma za citlivé. Také můžeme říct, že bariéru v komunikaci pracovníci nevnímají, spíše jsou otevření o tématu mluvit.

6.2.4 Dostatečné probrání tématu sexuality a kde děti získávají informace

Na toto téma se zaměřila otázka číslo 6 a doplňující otázky, které byly pokládány individuálně. Dále se zde vyskytuje téma: když děti nemají dostatek informací, kde je získávají?

Účastníci výzkumu se shodují na tom, že informace spojené se sexualitou by dětem měli poskytovat rodiče, bohužel děti informace od rodičů nedostávají. Podle některých účastníků je to z důvodu špatné komunikace v rodině nebo nefunkčnosti vztahů, nebo je pro rodiče těžké mluvit o dané problematice. V dětském diagnostickém ústavu by to pak měli být podle účastníků právě etopedi a psychologové, kdo by dětem měl předat informace spojené se sexualitou. Dva účastníci zmiňují i roli školy, kde by děti měly dostat informace, bohužel podle účastníků informace ve škole nedostávají, alespoň ne v dostatečné míře.

Děti pak informace podle účastníků výzkumu nejčastěji získávají od kamarádů nebo z internetu. Dva účastníci zmiňují, že děti učí sebe navzájem ze zkušenosti. A také tři účastníci zmiňují fakt, že děti získávají informace od dětí v DDÚ a ty bohužel nemají vždy pozitivní dopad. Jeden účastník výzkumu podotkl, že děti získávají informace z pornografických stránek a díky nim mají zdeformovaný pohled na pohlavní styk a vše s ním spojené.

Při této otázce autorka však narazila na fakt, že děti se o tématech spojených se sexualitou baví nerady, jelikož jim to přijde trapné, nebo se stydí o tom mluvit. Proto účastník zmiňuje, že když

dítě samo chce mluvit o tématech a je konverzaci nakloněno, pak je téma dostatečně probráno. V opačném případě se bohužel pracovník uchýlí ke klasické osvětě, která však není dostatečná.

Tři účastníci z osmi mají názor, že téma sexuality dostatečně probrané není, další tři si myslí, že je dostatečně probráno. A dva účastníci konstatují, že téma podle nich je probráno dostatečně, ale vždy to lze dělat lépe.

Takže by se dalo říct, že děti nejčastěji získávají informace od vrstevníků v jejich okolí anebo z internetu a i když nedostávají informace podle účastníků výzkumu z primárního zdroje, a to od rodičů, tak je téma dostatečně probíráno jinde.

6.2.5 Konkrétní situace spojené s tématem sexuality a jejich řešení v DDÚ

Toto téma se prolíná celým rozhovorem a účastníci pečlivě dbali na anonymitu dětí, aby konkrétní situace nebylo možné přiřadit k diagnostickému ústavu. V následující podkapitole autorka uvede výčet konkrétních situací, které účastníci řešili během své práce v DDÚ.

Dva účastníci uvedli, že se setkali s případem, kdy dítě řešilo sexuální krizi identity. V prvním případě účastník v roli vychovatele uvádí, že situaci řešili tak, že se snažili o toleranci ostatních dětí, aby se dítě cítilo v DDÚ dobře. Druhý účastník, který je na pozici etopeda, uvádí, že v takových případech je důležitá spolupráce s odborníky v této oblasti. A to se sexuologem a konkrétně s pedopsychiatrem. Také je důležitá spolupráce všech pedagogických pracovníků v zařízení.

Další příklad situace, která se vyskytuje, je osahávání a nevhodné vulgarismy spojené se sexuální tematikou. Takové situace řeší účastníci jak rozhovorem, tak opatřeními, aby k daným situacím nedocházelo. Což znamená, že se snaží dívky a kluky oddělovat a dávat pozor, aby se nedotýkali.

Nevhodné zasílání zpráv či nahé fotky jsou součástí situací, se kterými se běžně pracovníci v diagnostickém ústavu setkávají. Pracovníci se opět snaží hlavně rozhovory s dětmi tomu předcházet nebo omezit tyto situace, z tohoto důvodu také v některých zařízeních děti nesmějí mít telefon. Jedna účastnice uvedla konkrétní případ třináctileté dívky, kdy po ní chlapec, kterému již bylo patnáct let, vyžadoval nahé fotky. Dívka mu nějaké fotky zaslala a svěřila se matce. Ta hned informovala vychovatelku, která následně zavolala řediteli, a situaci společně začali řešit. Jelikož chlapec přesáhl hranici patnácti let, DDÚ kontaktovalo policii a případ se

řešil jako trestný čin. Také se samozřejmě do situace zapojili etopedi a psychologové, kteří pomocí rozhovorů situaci řešili přímo s dětmi.

Účastnice také uvádí případy, kdy se jí dívky svěřují například s počtem sexuálních partnerů, kterých není málo, přičemž dívkám nebylo patnáct let. V takovém případě účastnice na pozici vychovatelky udělá zápis a s tématem dále pracují etopedi a psychologové. Těchto případů je více, jelikož bohužel děti, které předčasně zahajují sexuální život, je v DDÚ spousta. Účastnice na pozici etopedky uvádí, že v těchto případech komunikuje i s orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Toto pak potvrzuje i účastník na pozici etopeda, který uvádí, že se snaží podobné chování v DDÚ eliminovat.

S předčasně zahájeným sexuálním životem se pojí i těhotenství před patnáctým rokem, kdy například dívka a chlapec společně utíkali často z diagnostického ústavu, poté spolu začali chodit a dívka otěhotněla před patnáctým rokem. V takových případech, jak uvádí jeden z účastníků v roli etopeda, se snaží dívce vysvětlit různé možnosti postupů tak, aby to co nejlépe chápala a dokázala se rozhodnout bez impulzivních činů.

Další situace, se kterou se pracovníci setkávají, je sexuální násilí, a to buď vůči jiným, kdy například chlapci vymáhají pomocí násilí a vyhrožování pornografické fotky nebo sexuální styk. Jeden z účastníků uvádí příklad, kdy chlapec měl projevy sexuálního zneužívání vztazmo k jiným dětem. Situaci pak řešili následovně: pečlivě vybrali pokoj, kde chlapec bude ubytovaný, aby tam nebylo dítě mladší nebo submisivní. Spolupracovali s odborníky a také pečlivě informovali všechny pracovníky. Snažili si po dobu pobytu s dítětem komunikovat. Při předání do jiného zařízení sdělili všechny podstatné informace, aby s chlapcem mohli v práci pokračovat. Dále uvádí příklad, kdy dívka obvinila ze sexuálního násilí chlapce s mentálním postižením. V této situaci pracovníci věděli, že si to dívka vymyslela, a pracovali s ní. Také se pracovníci setkávají s případy dětí, na kterých bylo pácháno sexuálního násilí rodinným příslušníkem. Tohle jsou situace, které už řeší s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a policií. S dítětem pak pracuje hlavně psycholog.

Mezi nejčastější situace, s nimiž si účastníci podle výzkumného šetření setkávají, je zahájení sexuálního života před patnáctým rokem, promiskuita, agresivní chování za účelem sexuálního uspokojení a rizikové chování na internetu spojené s posíláním pornografických fotografií. Jako nejčastější metodu při řešení těchto situací používají rozhovor a spolupráci všech pracovníků.

6.2.6 Sexuální rizikové chování a povědomí o rizicích s ním spojených

Tomuto tématu se věnují z největší části otázky pět, osm a devět. Autorka uvede, s jakými nejčastějšími projevy sexuálního rizikového chování se účastníci v dětských diagnostických ústavech setkávají, jaký mají účastníci názor na povědomí dětí o rizicích spojených se sexuálním chováním a jestli je nějak propojené rizikové chování s rizikovým sexuálním chováním.

Nejčastější rizikové chování, se kterým se pracovníci setkávají, je zahájený sexuální život před patnáctým rokem. Z velké míry je dobrovolný, ale objevují se i případy znásilnění. Dalším častým jevem je rizikové chování na internetu, ať už sexting nebo sledování pornografických stránek či posílání nahých fotografií. Dokonce se vyskytují případy prostituce přes internet nebo prostituce za účelem obživy. Dalšími častými jevy jsou střídání partnerů, pohlavní styk bez použití antikoncepce a navazování vztahů s velkým věkovým rozdílem. K dalším častým, ale méně závažným, pak patří vulgární vyjadřování se v tématech spojených se sexualitou a osahávání. Také agresivní chování motivované sexuálním uspokojením a sexuální nátlak patří mezi opakované projevy rizikového sexuálního chování. Jeden z účastníků uvádí, že žádné takové chování nezaznamenal, autorka však zastává názor, že je to nejspíše dané tím, že účastník pracuje v dětském diagnostickém ústavu kratší dobu než všichni ostatní účastníci.

Podle pracovníků mají děti z velké části povědomí o rizicích, tři účastníci výzkumu uvedli, že si nemyslí, že by měly děti povědomí o rizicích spojených se sexuálním rizikovým chováním. Jedna vychovatelka uvedla, že toto povědomí mají, ale pouze minimální. Nicméně také účastníci uvádějí, že děti často neví o pohlavních nemocech, které jsou rizikem při střídání partnerů či nepoužívání kondomu. Neuvědomují si zodpovědnost za své činy. Antikoncepci nepoužívají a rizika často berou na lehkou váhu a dělají si z toho srandu. Někteří pracovníci uvádějí, že děti mají převzaté normy z rodiny a tudíž sexuální rizikové chování považují za normu. Jedna účastnice na pozici etopeda celou problematiku popisuje slovy: *„...v případě, že je to cokoliv, co se týká sexu, vztahů a nějakého zájmu, tak je to atraktivnější než nějaké riziko. Nepřemýšlí nad tím. Snaží se rizika zlehčit, vytěsnit. Nám se to stát nemůže. Jsou v tom období, kdy dospělým nevěří, potřebují si všechno vyzkoušet, ověřit, dotknout se.“*

Souvislost mezi rizikovým chováním a sexuálním rizikovým chováním většina účastníků vyvrací, jedna účastnice si myslí, že je to individuální, a jedna zastává názor, že souvislost existuje.

6.2.7 Vnímání sexuality u dětí umístěných v dětských diagnostických ústavech

Na toto téma byla zaměřena otázka číslo sedm, ale jelikož se všechny otázky dotýkají sexuality a práce s ní, tak názory na sexualitu u dětí můžeme najít ve více oblastech.

Sice každý účastník použil jiná slova k vyjádření se, ale v podstatě účastníci se ve vnímání sexuality u dětí umístěných v dětských diagnostických ústavech shodují. Je to něco nového, mají potřebu objevovat, vyzkoušet si to, získávat zkušenosti, experimentovat. Je to pro ně atraktivní oblast, vzrušující a prahnou po požitku a rozkoši. Jsou tomu otevření, nemají zábrany a jednají impulzivně. Těmito slovy popisují účastníci, jak děti vnímají sexualitu.

Dále zaznělo, že děti berou téma nadlehčeně a berou vše spojené se sexem jako hru. Vyjadřují se vulgárně, když se o tématu baví, je to pro ně primární potřeba, kterou musí uspokojit. Podle některých mají zdeformovanou představu o tom, jak vypadá pohlavní styk a vztahy, příčinou je sledování pornografie.

Dva účastníci se shodují na tom, že když děti nemají, jak uspokojit potřebu spojenou se sexualitou, mají tendenci hledat jiný způsob. První účastník říká, že děti potřebu zajídají a tím částečně uspokojí své potřeby. Druhý účastník si myslí, že chlapci využívají čas ve sprchách, což je jediné místo, kde jsou sami, aby uspokojili své potřeby.

Také se několik účastníků zmínilo, že děti mají sklon vytvářet vztahy buď mezi sebou, anebo když do DDÚ přijdou, tak už v nějakém vztahu jsou. Nicméně podle slov některých účastníků jsou to krátkodobé pseudovztahy, nebo vztahy patologické. Dívky mají tendenci hledat partnera s velkým věkovým rozdílem, jelikož hledají bezpečí, bohužel tyto partneři toho mohou zneužít. Podle několika účastníků city nehrají v těchto vztazích roli.

Jedna účastnice si myslí, že je to hodně individuální, jelikož se setkala s dívkami, kterým přišlo celé téma sexuality nechutné a měly distanc, ale setkává se i s dívkami, které se chovají velmi promiskuitně. Záleží podle ní na hodnotách, které si odnáší děti z rodiny.

Dále se objevovalo odlišné vnímání sexuality u dívek a u chlapců. Chlapci podle účastníků jsou více agresivní a vyjadřují tím náklonnost či sympatie k dívce. Nejsou tak sdílní, ale spíše se o tom baví mezi sebou, používají hodně vulgarismy. Zesměšňují téma a spíše to berou jako otázku prestiže než citovou záležitost.

Dívky naopak dávají své emoce i sexuální chování více najevo, jsou sexuálně aktivnější, určitým způsobem jsou naivní vůči predátorům na internetu. Snaží se působit starším dojmem, nebo sexuálně přitažlivě, a to buď aby vypadaly starší, nebo kvůli sociálnímu statusu, snaží se chlapce dráždit. Podle slov jedné účastnice „...se ty dívky samy sobě nelíbí, jsou se sebou nespokojené a chybí tam ta sebeúcta, když to řeknu vulgárně, tak jdou s každým, kdo si řekne.“

Na závěr tedy můžeme říct, že se účastníci ve většině názorů shodli na tom, že děti vnímají sexuální oblast atraktivně, chtějí ji prozkoumávat a experimentovat s ní a nevidí, nebo nechtějí vidět rizika s tímto chováním spojené.

6.3 Zodpovězení výzkumných otázek

V této podkapitole autorka zodpovídá výzkumné otázky, které si stanovila na úplném začátku výzkumného šetření.

Výzkumná otázka 1: Jak účastníci výzkumu vnímají sexualitu u jedinců s rizikovým chováním v dětském diagnostickém ústavu?

Z výzkumného šetření vyplývá, že ačkoli je podle většiny účastníků téma probráno dostatečně a děti z velké části mají povědomí o rizicích spojených se sexuálním chováním, tak je pro děti daleko atraktivnější a zajímavější než rizika. Dále z výzkumu vyplývá, že účastníci vnímají sexualitu u dětí jako aktuální téma, které děti řeší, mají chuť s ním experimentovat a objevovat svoji sexualitu, jednají často impulzivně a nemají zábrany. Vzhledem k jejich věku jsou v sexuální oblasti už často velmi zkušené. Vytvářejí vztahy, které často jsou za účelem uspokojení sexuality než emočního naplnění. S experimenty v oblasti sexuality se také pojí sexuální rizikové chování, které se u dětí v DDÚ vyskytuje. Ale můžeme také říci, že se děti o tématu spojeném se sexualitou stydí mluvit a je to pro ně citlivé téma. Často si děti odnáší hodnoty z domu, které pak aplikují ve svém vlastním životě.

Účastníci vnímají rozdíl mezi sexuálním chováním u dívek a chlapců. Dívky podle nich dávají více věci najevo, snaží se vypadat starší a přitažlivé, provokují opačné pohlaví svojí vyzývavostí. Obvykle si hledají starší partnery a chovají se velmi rizikově na internetu. Mluví vulgárně o svém těle a mají na ně také zkreslený pohled. U chlapců sexualitu vnímají účastníci spíše ve slovech, také v této oblasti jednají vulgárněji a agresivně.

Výzkumná otázka 2: Jaké konkrétní situace spojené se sexualitou u jedinců s rizikovým chováním v dětském diagnostickém ústavu účastníci řeší v rámci své práce?

Pracovníci se v dětských diagnostických ústavech nejčastěji setkávají s dětmi, které svůj sexuální život zahájily před patnáctým rokem. V těchto případech se snaží s dětmi mluvit, případně kontaktují orgán sociálně-právní ochrany dětí. Dále se zde objevují i případy promiskuitního chování. Také se zde setkávají s rizikovým chováním na internetu, kdy děti buď posílají své obnažené fotografie jiným osobám, nebo provádí sexting. Situace spojené s rizikovým chováním na internetu řeší klasickou osvětou, či omezením užíváním telefonu. Pokud se vyskytne situace, kdy dítě, které nedovršilo patnácti let, pošle osobně starší patnácti let fotografii na vyžádání, nebo ji starší osoba následně vydírá, spolupracuje DDÚ s policií, jelikož se už jedná o trestný čin. Také se účastníci setkali s případy, kdy řešili krizi sexuální identity u dítěte. V takovém případě spolupracují s odborníky v oblasti sexuality.

Dále řeší účastníci v dětských diagnostických ústavech situace spojené se sexuálním násilím páchané dětmi vůči jiným. V takových případech se snaží chování a rizika s ním spojené eliminovat a pracovat s dítětem. Pokud je sexuální násilí pácháno na dítěti, pracují účastníci s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a s policií. Pak s dítětem pracuje hlavně psycholog.

Těhotenství před patnáctým rokem je sice méně častým jevem, ale objevuje se zde. V takových případech se snaží zejména etoped vysvětlit různé možnosti, jak při takové situaci postupovat.

Výzkumná otázka 3: Jak účastníci pracují s tématem sexuality u jedinců s rizikovým chováním v dětském diagnostickém ústavu?

Díky výzkumnému šetření autorka zjistila, že neexistuje metodický materiál k tématu sexuality. Účastníci si myslí, že by s tímto tématem měli pracovat hlavně rodiče dětí, ale jelikož se tak neděje, tak hned další instituce v pořadí by měla být škola, v níž se dítě vzdělává. Pokud se dítě dostane do DDÚ, tak se s tématem sexuality pracuje ve škole při dětském diagnostické ústavu. Dále s tímto tématem pracují hlavně etopedi a psychologové, a to individuálně s každým dítětem podle jeho potřeb a také podle toho, zda dítě chce s tématem pracovat, či nikoli. Etopedi a psychologové pracují také s odbornými pracovníky v oblasti sexuality, a to s pedopsychiatrem nebo sexuologem. Dále samozřejmě spolupracují s orgánem sociálně-právní ochrany dětí nebo s policií. Pokud se tedy vyskytne téma sexuality či sexuálního rizikového chování a zjistí to pracovník na pozici vychovatele, s dítětem o tématu otevřeně mluví a snaží se mu zodpovědět otázky, pokud je dítě položí. Dále udělá zápis do systému a promluví si

o tom s etopedem či psychologem, kteří následně na tomto tématu pracují s dítětem. V DDÚ je také běžné, že se tyto případy diskutují na poradách se všemi pracovníky, aby byli všichni dostatečně informováni. Dále se s tématem pracuje i všeobecně v rámci prevence, ale zde jde pouze o klasickou osvětu a všeobecnou prevenci.

7 DISKUSE

V této kapitole autorka shrnuje cíle a výsledky své práce a její limity. Diskutuje zde své závěry a hodnotí vybrané metody. Také zde navrhuje možnosti využití této práce v praxi.

Přestože se z výzkumného šetření dozvídáme, že by s tématem měli pracovat hlavně rodiče (viz 4.2.2), v rodinách, které nejsou plně funkční, jde téma sexuality často stranou. Navíc v případě, kdy jsou děti v ústavní péči, rodič jako takový jim chybí a nemají s kým tak citlivé téma probrat. Na základních školách se sexuální výchova často učí v rámci rodinné výchovy. K výuce se vztahují standardy Evropské unie pro sexuální výchovu (viz 4.2.1) a rámcový vzdělávací program, který zahrnuje témata spojené se sexualitou. Ale je jen na učiteli, jak samotné téma pojme a jestli dětem předá klasickou osvětu, nebo se bude snažit jim zodpovědět otázky, které děti řeší. Autorka vnímá, že když se dítě ocitne v DDÚ a řeší závažný problém spojený se sexualitou, tak mu je poskytnuta pomoc. Autorka má zároveň pocit, že by se celkovou problematikou dalo pracovat lépe. Přestože se v jejím výzkumu účastníci charakterizovali jako otevření mluvit s dětmi o tomto tématu, často autorka u rozhovoru cítila ostych. U jednoho účastníka dokonce vyplynulo, že si za dobu jednoho a půl roku žádného sexuálního chování nevšiml, což na jedné straně autorka přisuzuje krátkému působení v DDÚ (viz 2.1.2), na druhé straně si myslí, že účastník sexuální chování nevědomě přehlíží. V jednom rozhovoru účastnice vznesla řečnickou otázku, zda vzhledem k citlivosti tématu by vůbec vychovatelé měli pracovat s tímto tématem. Podle autorčina názoru vždy záleží na samotném pracovníkovi, zda o daném tématu chce mluvit, neměl by se však pouštět do témat, která jsou mu nepříjemná, v takovém případě by se nechoval autenticky. Zároveň by dítě nikdy nemělo být tlačeno do rozhovoru, který je mu nepříjemný. Autorka zastává názor, že je téma citlivé a stále nějakým způsobem ve společnosti tabuizované a bude ještě nějakou dobu trvat, než bude téma v rodinách probíráno stejně jako jiná témata. Přitom pro děti v tomto věku je velice důležité, aby měly povědomí o tomto tématu i vzhledem k jejich vývoji (viz 3.1 a 3.2). Myslí si, že jsme jako společnost na dobré cestě, už jen v posledním roce můžeme vidět značný posun ve filmové tvorbě. Například dokument *V síti*, který se zaměřuje na rizikové chování (viz 1.2.3) na internetu a strhl na sebe velkou pozornost, což že je podle autorky velmi dobrý krok i způsob osvěty v rámci primární prevence. A jelikož autorka prováděla výzkumné šetření v době, kdy dokument měl premiéru, tak i v rozhovorech, zejména ale mimo záznam, se účastníci ptají, zda autorka dokument viděla a sdělují své názory na něj. Dále autorka nemůže opomenout seriál od tvůrců Netflixu, kteří v roce 2019 přinesli seriál *Sex education* (v překladu *Sexuální výchova*), kterým se snaží poukázat na problémy, jež teenageři řeší a jimž se ve škole

nevěnuje pozornost. S tímto seriálem spustili plakátovanou kampaň, společností vnímanou jako kontroverzní, kterou odkazují na to, že sexualita a témata s ní spojená jsou normální a týkají se každého z nás. Autorka si myslí, že je téma výjimečné, tudíž je těžké najít hranici mezi otevřenou komunikací a dostatečným probráním tématu a tím, co je intimní a mělo by zůstat v soukromí každého z nás.

7.1 Rešerše

Na začátku se autorka snažila vyhledat výzkumy s podobnou tematikou, aby zjistila, jestli již dané téma někdo zpracovával.

Autorka hledala podobné výzkumy na téma sexualita dětí, sexuální výchova v institucionalizované výchově nebo sexuální rizikové chování. Ale vzhledem ke specifčnosti tématu nenalezla žádné podobné výzkumy. Narazila však na výzkumné šetření *Sexuální výchova v předškolním věku* (Hybnerová, 2015)⁹⁸, kde Hybnerová zjistila, že děti začínají projevovat zájem o sexuální výchovu už mezi třetím a šestým rokem. Podle výzkumu děti v tomto věku vede k zájmu o sexualitu stejná motivace jako u dětí v DDÚ, a to především zvědavost. Dále se autorka zaměřila na rizikové chování v oblasti internetu, kde našla výzkum s názvem *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru*. (Kopecký a kol., 2017)⁹⁹ Zde bylo zjištěno, že více než 15 % z dotazovaných dětí ve věku 8-17 let provozuje sexting. Toto téma se promítá i do autorčina výzkumného šetření, kde v DDÚ se objevují případy sextingu a následné zneužívání materiálu proti dítěti.

7.2 Limity výzkumného šetření

Autorka jako limitující považuje subjektivnost tohoto tématu, samotné téma jí přijde velmi rozsáhlé a těžko uchopitelné. Také vnímá rozdíly mezi vychovateli a etopedy a jejich zkušenostmi ohledně daného tématu. I když si autorka záměrně vybírala účastníky, kteří pracují v institucích déle než rok, zjistila, že rok na dané pozici je málo k vytvoření si názoru na danou problematiku, nyní by zvolila minimum dva roky. Také by nyní volila větší počet diagnostických ústavů a z každého by si vybrala jednoho etopeda, psychologa a vychovatele,

⁹⁸ HÝBNEROVÁ, Patricie. *Sexuální výchova dětí předškolního věku*. Hradec Králové, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Mgr. Veronika Smetanová.

⁹⁹ KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Olomouc, 2017. Výzkumná zpráva. Univerzita Palackého v Olomouci.

aby informace byly získány od většího spektra pracovníků, kteří s dětmi pracují, čímž by byly validnější. Autorka si myslí, že by názor psychologů téma posunul do větší hloubky.

7.3 Návrh do praxe

V této podkapitole se autorka zamýšlí nad využitím své práce v praxi. V souvislosti s dětskými diagnostickými ústavami by se pedagogičtí pracovníci mohli dozvědět názory jiných pracovníků na vnímání dané problematiky a mohlo by to vést k diskusi o dané problematice. Tato práce se nezaměřuje na děti a jejich vnímání dané problematiky, což by určitě bylo zajímavé zjistit, jak vnímají sexualitu dětí, a porovnat to s názory pedagogů, kteří s nimi pracují. Dále má určitý potenciál srovnat vnímání sexuality u pedagogů, kteří pracují v běžných školách, s názory pedagogů, kteří pracují s dětmi s rizikovým chováním. Také autorka narazila na zajímavé rozdíly v práci s dětmi a tímto tématem v jednotlivých ústavech a bylo by dle jejího názoru zajímavé prozkoumat, jak se od sebe dětské diagnostické ústavy liší i přes to, že jsou koedukované MŠMT.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak vnímají pedagogičtí pracovníci sexualitu u jedinců v dětských diagnostických ústavech. Jelikož autorku zajímalo, jak pedagogičtí pracovníci pracují s tématem sexuality, jaké situace řeší a jak nahlíží na sexualitu u dětí, které se dostanou do dětského diagnostického ústavu. Autorka tento cíl naplnila zodpovězením tří výzkumných otázek. Z výzkumného šetření vyplývá, že sexualita dětí odpovídá jejich vývojovému stádiu, i když se objevují případy, kdy jsou děti zkušenější v oblasti sexuality a chovají se rizikově. Dle pedagogů děti v oblasti sexuality experimentují, je to pro ně zábava a často je to pro ně atraktivnější než rizika, která opomíjejí. Pedagogové v DDÚ nejčastěji pracují s tématem sexuality v rámci prevence sexuálního rizikového chování. S tímto tématem pracuje zejména etoped a psycholog, a to nejlépe individuálně podle potřeby dítěte a snaží se spolupracovat jak s ostatními pedagogy v DDÚ, tak i s odborníky na danou problematiku. Mezi nejčastější situace, které pedagogové řeší v DDÚ, je sexuální styk před patnáctým rokem, sexuální rizikové chování na internetu a promiskuita. V teoretické části autorka popisuje rizikové chování, které je jednou z příčin umístění do dětských diagnostických ústavů. Věnuje se také vývoji osobnosti ve věku, který je specifický pro dětské diagnostické ústavy, a sexuální výchově, která je neopomenutelnou složkou ve vzdělávání v oblasti sexuality. V praktické části se autorka věnuje samotnému výzkumnému šetření, pro který byl zvolen kvalitativní přístup. Rozhovory byly sestavené tak, aby se otázky týkaly všech výše uvedených témat souvisejících s cílem bakalářské práce. Po doslovné transkripci rozhovorů autorka provedla analýzu metodou otevřeného kódování. Záměrem bylo vybrat z textu pouze podstatné pasáže a následně je zařadit do kategorií. Následná interpretace dat technikou vyložení karet pomáhá autorce sjednotit data podrobená analýze a nahlédnout tak na odpovědi účastníků jako na jeden celek. Samotná práce byla pro autorku přínosem. Díky ní měla možnost odpovědět si na vlastní otázky související s tímto tématem a dostat se hlouběji do této problematiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BANDURA, Albert; WALTERS, Richard H. *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-hall, 1977.

BÁRTÍK, Pavel, MIOVSKÝ, Michal, ed. *Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie]*. Praha: Sdružení SCAN, c2010. ISBN 978-80-87258-47-

BAŠTECKÁ, Bohumila, ed. *Psychologická encyklopedie: aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-470-0.

BENOTSCH, E. G., Snipes, D. J., Martin, A. M., & Bull, S. S. (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 307–313. <http://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.06.011>

BOTKOVÁ, Danuše. *Agresivita a šikana na základní škole*. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.

BRAUNER-OTTO, Sarah R.; AXINN, William G. Parental family experiences, the timing of first sex, and contraception. *Social science research*, 2010, 39.6: 875-893.

CUBBIN, Catherine, et al. Neighborhood context and sexual behaviors among adolescents: Findings from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *Perspectives on sexual and reproductive health*, 2005, 37.3: 125-134.

CURNUTT, H. (2012). Flashing Your Phone: Sexting and the Remediation of Teen Sexuality. *Communication Quarterly*

Dětský diagnostický ústav, Brno. *Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Brno* [online]. Brno: Brno, 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.ddubrno.cz/page/7/>

Dětský diagnostický ústav a Středisko výchovné péče, Olomouc. *Dětský diagnostický ústav olomouc* [online]. Svatý kopeček, Olomouc, 2016 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.dduolomouc.cz/>

Dětský diagnostický ústav, základní škola a jídelna, Bohumín. *Dětský diagnostický ústav Bohumín* [online]. Bohumín: Bohumín, 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://ddu.cz/o-nas/>

GOLÁŇOVÁ, Ivana. *Psychologické aspekty prevence sexuálního rizikového chování se zaměřením na změnu postojů u adolescentů*. Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita v Brně.

GORDON-MESSER, D., Bauermeister, J. A., Grodzinski, A., & Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 301–306.

HARDEN, Kathryn P.; MENDLE, Jane. Why don't smart teens have sex? A behavioral genetic approach. *Child development*, 2011, 82.4: 1327-1344.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník* [Portál, 2000]. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X.

HILLIS, Susan D., et al. Adverse childhood experiences and sexual risk behaviors in women: a retrospective cohort study. *Family planning perspectives*, 2001, 206-211.

HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6.

HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3725-5.

HÝBNEROVÁ, Patricie. *Sexuální výchova dětí předškolního věku*. Hradec Králové, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Mgr. Veronika Smetanová.

CHOVÁNÍ, PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže*. 2017.

Internetem bezpečně [online]. Karlovy Vary, 2018 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/>

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.

JANSKÝ, Pavel. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-534-9.

JANKŮ, Kateřina. *Dítě sporuchou chování a emocí*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009. 82 s. ISBN 978-80-7368-764-9.

KABÍČEK, Pavel, Ladislav CSÉMY a Jana HAMANOVÁ. *Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví*. Praha: Triton, 2014. ISBN isbn978-80-7387-793-4.

Komerční sexuální zneužívání dětí. In: *Mpsv.cz* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/KSZD.pdf/3defe644-fd76-3a3c-7401-ffb0cc778a5b>

KOVÁŘ, Petr. Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva. 2008. 292 s. ISBN 978-80-7345-1615.

KRAUS, Shane W.; RUSSELL, Brenda. Early sexual experiences: The role of Internet access and sexually explicit material. *CyberPsychology & behavior*, 2008, 11.2: 162-168.

KUCHARSKÁ, Anna a Jana MRÁZKOVÁ. Tematická metodická zpráva č. 3 - školní speciální pedagogové: Rizikové chování ve školním prostředí. Národní ústav pro vzdělávání [online]. 2012 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RAMP_S/Novinky/Metodicke_zpravy/3.TMZ_SPP_Rizikove_chovani.pdf

KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Olomouc, 2017. Výzkumná zpráva. Univerzita Palackého v Olomouci.

LANDSMANNOVÁ, Gabriela. *Práce s nemotivovanými klienty v diagnostickém ústavu*. Brno, 2013. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce Doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

MADKOUR, Aubrey Spriggs, et al. Early adolescent sexual initiation and physical/psychological symptoms: A comparative analysis of five nations. *Journal of youth and adolescence*, 2010, 39.10: 1211-1225.

MACHOVÁ J., MARÁDOVÁ E., KLEMENTA J. a kol. *Výchova ke zdravému životnímu stylu (Základy sexuální výchovy)*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1998. 98 s. ISBN 80-86039-63-3.

MATUŠOVÁ, Lenka. *Didaktické metody v sexuální výchově*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého. Vedoucí práce Mgr. Michaela Hřivnová, Ph.D.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

MIOVSKÝ, M. (ed.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. 1. vyd. Praha: Sdružení SCAN; Centrum adiktologie – Psychiatrická klinika; 1. LF UK v Praze; VFN v Praze, 2010. 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7.

MAŇÁK, Josef. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1994.

MUNI: diagnostický ústav. *Pedagogická fakulta muni* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2011 [cit. 2019-05-05].

Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/kvv/svv/archiv/content_cz/studijni_opora_diag_2011.pdf

MŠMT. (2010). Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže MŠMT. [online, 2015-03-03]

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialniprogramy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Nezralá sexualita: o sexuální výchově a sexuálních projevech dětí a mládeže*. Praha: Avicenum, 1990.

POLÍNEK, Martin Dominik. *Tvořivost (nejen) jako prevence rizikového chování: expresivně-formativní potenciál základního uměleckého vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4842-8.

PROCHÁZKA, Ivo. (2003). *Prevence sexuálně přenosných nemocí a HIV/AIDS*. V Mitlöhner, U. 11. celostátní kongres k sexuální výchově v České republice: Pardubice, 9.-11. října 2003: sborník referátů. (ss. 116-118). Pelhřimov: Nová tiskárna.

Psychosexuální vývoj dítěte a jeho poruchy. *Šance dětem* [online]. Praha: Obecně prospěšná společnost Sirius, 2019 [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/psychicke-problemy-ditete/psychosexualni-vyvoj-ditete-a-jeho-poruchy.shtml>

PŘÍHODA, Václav. *Ontogeneze lidské psychiky. I, Vývoj člověka do patnácti let* [Příhoda, 1977]. Vyd. 4. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. 414 s.

PUGNEROVÁ, Michaela a Jana KVINTOVÁ. *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). ISBN 9788024754529.

REPUBLIKA, ČESKÁ. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. *Sbírka zákonů České republiky*, 2002, 35.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2013, 300 s. ISBN 978-80-262-0532-6.

Standards for Sexuality Education in Europe [online]. First edition. Cologne: Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, BZgA, 2010 [cit. 2020-03-15]. ISBN 978-3-937707-82-2.

Dostupné z:

https://www.bzgawhocc.de/fileadmin/user_upload/WHO_BZgA_Standards_English.pdf

ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě I: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5025-4.

ŠTĚRBOVÁ, Dana a Miluše RAŠKOVÁ. *Specifika komunikace ve vztahu k sexualitě II: pomáhající profese ve vztahu k sexualitě, včetně osob s mentálním postižením – z empirického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4994-4.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, Česká republika: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

TEXLEROVÁ, Petra. *Dětský diagnostický ústav a jeho místo v systému náhradní rodinné péče*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Doc. PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 170 s. ISBN 80-7184-488-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.

VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Praha: Grada, 2005. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1138-9.

VÁVROVÁ, Petra a Anna PETŘKOVÁ. *Ontogenetická psychologie pro sociální pracovníky: studijní text pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3851-1.

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *The world health report 2006: working together for health*. World Health Organization, 2006.

Závislostní chování. *Portál prevence rizikového chování Centrum sociálních služeb Praha – Pražské centrum primární prevence* [online]. Praha: Pražské centrum primární prevence, 2019 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <http://www.prevence-praha.cz/zavislostni-chovani?showall=1>

ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: CERM, 2003, 287 s. ISBN 8072042645.

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA Č. 1 – OTÁZKY DO ROZHOVORU

PŘÍLOHA Č. 2 – SEZNAM KÓDŮ

PŘÍLOHA Č. 3 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 1

PŘÍLOHA Č. 4 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 2

PŘÍLOHA Č. 5 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 3

PŘÍLOHA Č. 6 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 4

PŘÍLOHA Č. 7 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 5

PŘÍLOHA Č. 8 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 6

PŘÍLOHA Č. 9 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 7

PŘÍLOHA Č. 10 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 8

PŘÍLOHA Č. 11 – INFORMOVANÝ SOUHLAS

PŘÍLOHA Č. 1 – OTÁZKY DO ROZHOVORU

1. Jakým způsobem je téma sexuality a projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?
2. Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?
3. Jak pracujete s tématem sexuality v rámci práce v dětském diagnostickém ústavu?
4. Když se toto téma objeví, pracujete s ním vy jako vychovatel, nebo se na práci s tímto tématem podílejí i jiní zaměstnanci?
5. Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?
6. Je podle vás téma dostatečně probráno s dětmi?
7. Jak podle vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?
8. S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?
9. Mají děti v DDÚ povědomí o rizicích spojených se sexuálním chováním?
10. Vnímáte vy u sebe nějaké bariéry v komunikaci o tomto tématu?

PŘÍLOHA Č. 2 - SEZNAM KÓDŮ

- Aktuálnost
- Bariéra
- Chlapci
- Četnost výskytu
- Dostatečné probrání tématu
- Dívky
- Kdo by měl dát informace
- Kdo s tématem pracuje
- Konkrétní práce
- Náklonnost dětí
- Povědomí o rizicích
- Práce individuálně
- Práce s tématem všeobecně
- Příklady z praxe
- Rizika při práci s tématem
- Sexuální rizikové chování
- Sexuální výchova
- Souvislost rizikovosti s rizikovým sexuálním chováním
- Specifika DDÚ
- Specifika genderu
- Stud
- Tabu
- Věková škála
- Vliv rodiny
- Vnímání sexuality
- Vztahy
- Zisk informací

PŘÍLOHA Č. 3 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 1

S.C. jsou iniciály autorky Světlany Círové, U je zkratkou pro účastníka a I je číslo pořadí provedeného rozhovoru.

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

UI: Ano, je. Zejména toto chování pozorujeme u děvčat, protože přece jenom děvčata dříve vyspívají než chlapci a jsou v této oblasti aktivnější. Takže zejména u dívek pozorujeme tyto projevy.

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/.

UI: Kdybych to měl brát procentuálně, tak v 90 % u dívek od 13 do 15 je toto téma aktuální. U kluků je to spíše po 14. roce, mi to tak přijde. A to z 60 %.

S.C.: Jak pracujete s tématem sexuality v rámci práce v dětském diagnostickém ústavu?

UI: Snažíme se s těmi dětmi hodně komunikovat, děláme preventivní programy a pouštíme jim filmy, který by je mohly určitým způsobem motivovat. Nejlepší komunikace je individuální, ne ve skupinách 3-4 děti, ale individuální přístup je vždycky lepší. Protože ty děti se třeba stydí před těma ostatníma se o tomto bavit a když se bavím jenom s jedním, tak je to vždy lepší a ty děti se víc otevřou.

S.C.: Děláte to Vy jako vychovatel, nebo se na práci s tímto tématem podílejí i jiní zaměstnanci?

UI: Hlavně s tímto tématem pracují psychologové a etopedi a z těch vychovatelů, to je strašně individuální, někdo na to je, někdo na to není.

S.C.: Takže svým způsobem se dá říct, že máte mezi sebou rozdělená témata a někdo pracuje s tématem sexuality, někdo zas s tématem drog a podobně?

UI: Ano, je to tak.

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

UI: No to je otázka, jestli to souvisí spolu, já si myslím, že hrozně moc dělá ta parta těch lidí kolem toho konkrétního dítěte. A je pravda, že když k nám přijde nějaké mladší dítě, tak má tendence nasávat ty informace, většinou teda negativní od těch ostatních dětí. Potom si myslím, že to riziko stou s tím kontaktem toho dítěte s těma ostatníma v těch diagnostických třeba. Že třeba když jsou doma nebo u rodičů, nechodí do školy, tak to riziko není tak velký, ale u nás si sdělují ty zážitky.

S.C.: Je podle vás téma dostatečně probráno s dětmi v rámci rodiny i v DDÚ?

UI: Myslím si, že to není dostatečně probrané téma, protože si myslím, že ty rodiče se toho tak trošku bojí, mám pocit. A třeba neví ani, jakým způsobem to dětem podat, aby to ty děti pochopily. Snaží se tomu vyhnout, nebo se o tom nebaví s tím, že nějak to během toho vyspívání dítěte, to dítě pochytí samo. Ale myslím si, že fakt spousta rodičů nemá ty kompetence nějaký to těm dětem předat tak, aby to pochopily.

U nás v DDÚ se snažíme, když tam máme takový nějaký případ dítěte s rizikovým sexuální chováním, tak se tomu tématu věnovat víc. Aj na poradě toto téma více probíráme. A taky se to odvíjí od toho, jaký tam máme děti a jaký mají projevy. Ale nemyslím si, že je to dostatečně probíraný téma. Myslím si, že daleko lépe se někomu povídá o drogách nebo o něčem takovém. Furt je to takový tabu ještě no.

S.C.: Jak podle vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu?

UI: Myslím si, že to téma je pro ně něco nového, co by mohli a chtějí zkusit, ale právě je to hodně rizikové a nemají přesné povědomí o tomto tématu a neuvědomují si ty rizika spojená a vyplývající se sexuální chováním. Mohou brát sex jako hru, je to nadlehčené téma, tím že je se s nimi o tom nikdo nebaví, tak je to o to více zajímavá, hledají informace u starších kamarádů. Tak vlastně nemíjí povědomí o tom, co je bezpečné a co je rizikové v rámci sexuality. Takže pak mohou mít předčasný sex, mohou být zneužiti v rámci třeba starších kamarádů, jelikož nemají právě informace o této problematice.

S.C.: Kdo by jim měl dát informace spojené s touto problematikou?

UI: U nás my vychovatelé a jinak rodiče, jenom že je otázka, jak ta rodina zase funguje.

PŘÍLOHA Č. 4 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 2

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

U2: Je to velmi aktuální téma, jelikož ze své zkušenosti můžu říct, že tam to tam je strašně věkově odstupňovaný, je tam směs a ty malé děti se většinou inspirují od těch starších, vznikají tam takzvané vztahy. Jako že spolu chodí. Samozřejmě, že je to motivovaný u těch kluků, aby došlo k sexu. Nějaký láska, takový věci a když, tak to má podle rodinného scénáře, které mají nakoukané od dospělých, a vždycky to vede k něčemu patologickému. K nenávisti nebo k majetnictví, „Ty si moje, tak tě zmlátím“, a navzájem se to tam prolíná. Takže je to aktuální samozřejmě. Každý zařízení je malý svět, bublina a každý, kdo tam přijde, je potencionální terč, když tam přijde hezký kluk, tak holky šílí, a naopak.

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?

U2: To už jsem řekl na začátku, prostupuje to všechno. Stejně tak jako stejně tak jako craving, bažení po věcech, které jsou aktuální, závislosti, což je hlavně kouření, jídlo, a když nemají tyhle ty věci, tak to hodně zajídají. A je to součást jejich světa tam.

S.C.: Je to u některého pohlaví více?

U2: Kluci to berou jako záležitost prestiže, ale ty holky jsou víc pod hladinou a chovají se podle toho, která na to víc má a která ne, tak chovají promiskuitně. Ale je to všechno v náznaku, protože tam by nemělo k těm vztahům dojít. To jsou všechno pseudovztahy. Nejsou k tomu rozvinuté možnosti. A ani oni neví, co mají dělat. Tím vším prostupuje ta sexualita. Navíc je to všechno ovlivněné tím, že jsou informovaní z internetu, že jak je ten nový film V síti, tak s tím mají zkušenosti naše děvčata. A jsou seznámeni už od útlého věku s pornem, takže mají zdeformovanou představu o tom, jak to má vypadat. Zidealizovanou, ale je to hodně přítomné.

S.C.: Jak pracujete s tématem sexuality v rámci práce v dětském diagnostickém ústavu?

U2: Pracujeme, ale nějak systematicky to ne. Tam je to dané tím, že je sexuální výchova ve škole, nicméně u těch pubertálních kluků jakákoliv zmínka hned se smějí. A oni mají pocit, že my je nemáme co poučovat, že oni vědí svoje. Já se snažím do toho tématu jít a snažím se to

uvádět na pravou míru. Tyhle ty věci a tlumit některé ty výboje, je tam hodně vulgarity kolem toho. Projevování náklonosti vůči holce je, že buď jí flákne, nebo ji začne nadávat (skrz agresi poznámka). Ale nějaká metodika nebo něco, to jsem tedy nezpozoroval. Téma drog a počítače na to jsou ty metodiky, na to jsou všichni preventisti vyškolení. Ale v žádném školení preventistů vám nikdo nebude říkat o sexu. Tam se uvádí jedna z položek poruch chování předčasný sexuální vývoj, ale to je všechno. O gamblingu a počítačích se teď hodně mluví. I ta sexualita se otvírá, protože ty holky se tím baví, některý i žíví. Jsou naivní vůči sexuálním predátorům. Je to běžný, protože nahota je běžná věc. U nás je hodně v ústavu zastoupené romské etnikum a když se Romky snaží vypadat jako šlapky, tak nejsou, mají v sobě to tabu. Tam je to tlačný rodinou nebo sourozenci a tak.

S.C.: Když se toto téma objeví, pracujete s tím Vy jako vychovatel, nebo se na práci s tímto tématem podílejí i jiní zaměstnanci?

U2: Komplet, každý týden máme porady, pracujeme s tím jako celek. Jdeme po zakázce.

S.C.: Jak s tím tedy pracujete, když nejsou žádné metodiky na toto téma?

U2: Důležitý je odstranit to, že je tím důležitý a zajímavý. Rozebrat na součástky a ty součástky očistit. Snažit se o to, aby mohl fungovat, až se vrátí zpět do normálního života.

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

U2: To si nemyslím, my jsme jen takový vzorek z té většinové populace, ale nemyslím si, že tam je něco, co v okolí není. Samozřejmě že pak v té izolaci vzniká takové to zástupné sexuální chování. Zvláště když bývaly pouze monogamní ženské zařízení, teď už to asi není. Tak tam vznikaly jako že lesby, kde to fyzicky i citově zastupovaly, ale nešlo o homosexualitu. Takový ten zástupný sex. To si vynutí to prostředí, ale když mluvíme o smíšených DDÚ, tak ne. Na to porno koukají i normální děti ze základních škol.

S.C.: Je podle vás téma dostatečně probráno s dětmi?

U2: Myslím si, že ne, ale je to těžký, ve stavu, v jakým jsou, ve věku, jakým oni jsou, a schopnosti, jaký mají, tak je těžké to probírat nějak seriózně. Jako jo, samozřejmě že jsme na nějaké cestě, ale mohlo by být líp. Spíše ty informace získávají na internetu nebo ze zkušeností.

Jsou děti, před kterými souloží rodiče, takže oni vědí svoje. A mají to převzáný tak to má být. Tedy ano, je to probrané, ale chtělo by to více.

S.C.: Jak podle vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?

U2: Je to lákavé, má to být, je mi třináct tak to musí být a mám 13 žen, je to ten požitek, oni prahnou po požitku a rozkoši. Kouření rozkoš, marihuana rozkoš, sladký jídlo rozkoš, sex samozřejmě rozkoš a všichni říkají, jak je to úžasný. A když s nimi o tom mluvím, tak je to hodně citlivé, protože jsem chlap starý, ale mladý kluci to mají těžký, jelikož je to strašně zneužitelné. Příklad, mám s vámi výchovný problém, sednu si s vámi do kanceláře, do nějakého pokoje, kde budeme sami dva, já vám sdělím nějakou sankci výchovnou a vy budete chytrá, začnete křičet, urvete si ramínko poškrábete si horní intimní zónu, vyběhnete ven a já budu v háji. Takže je to velmi citlivé a na hranici. Je to fakt na hraně, je to křehké a jsme vedeni k opatrnosti. Samozřejmě bychom neměli do tohoto tématu vnášet osobní zkušenosti, ale to ty děti zrovna zajímá. S děvčaty o tom spíš mluví vychovatelky a my zase mluvíme s chlapci. Někdy se tomu raději vyhneme, jelikož to nepadá na úrodnou půdu. Protože oni už přijdou s něčím a my spíš uhlazujeme to negativní, co kolem sebe víří. Ale už nemůžeme přepsat ty vzorce chování. A doba pobytu to neumožňuje.

S.C.: Kde nastává chyba v tom systému? Je to v rodině, je to ve škole, nebo je to dobou?

U2: Všechny tři věci, doba, kde je smršť informací, většina neodpovídá skutečnosti, do toho je tam to porno, to je fantazie, já se jim snažím vysvětlit, že realita je jinde. A všechny tři aspekty bych dal dohromady, je to zanedbaní rodinou, většina našich dětí vychovává ulice. Najít ten systém, jak se o tomto problému jednat a vzdělávat v něm, je velmi složité. Je to hodně o rodině, je to základní buňka, oni si přenášejí vzor rodičů, jak se k sobě chovají.

S.C.: S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?

U2: Hlavně nerespektování hranic věku, patnáct let jim nic neříká. Ty mladý děcka se snaží sociálně dorovnat a získat status. Tak ze sebe holka začne dělat v devíti letech šlapku, není na to připravena, ale snaží se dorovnat starším. Ukazují se holky klukům, dráždí je, kluci je ponižují, ale zároveň se tím baví. Dělají to, protože se nudí, a tohle je pro ně osvěžení. Taky prostituci jsme měli, teď už se to děje spíš přes internet. Pak hlavně u Romů nadhodnocování, jednu holku nechtějí, chtějí jich mít více. Soutěží, city nedávají najevo, spíš to vyjadřují agresí. Já se s nimi o tom snažím mluvit, ale oni o tom mluví neradi, buď o tom nic nevědí, nebo je to

jejich tajemství. I pro ně je to svým způsobem tabu. Mají narážky. Ten sexuální podtext tam je, ale neměl by tam být. Když si tam vytvoří nějaký vztah, tak někdy udržují kontakt i mimo DDÚ.

S.C.: Zaznamenal jste někdy případ, kdy by dítě, které přišlo do DDÚ, mělo krizi sexuální identity?

U2: Ano, měli jsme tam transsexuála, který byl už na hormonální léčbě, pár ústavem už prošlo.

S.C.: Jak na to reagovaly ostatní děti?

U2: My se snažíme o toleranci, jsou tendence napadání, ale my se snažíme, aby nevznikaly. Jelikož u nás je to hodně členité, tak ta tolerance tam musí být.

S.C.: Mají děti v DDÚ povědomí o rizicích spojených se sexuálním chováním?

U2: Mají, já jim to říkám, ale je to průtokové, ale to je normální, hájí se tím, že jim nerozumíme. Oni ty informace dostanou, ale nezachytí se u nich, nepřijímají je. Je to vzrušující, je to fajn, se nudím, tak co budu dělat.

S.C.: Mají děti povědomí o tom, co je bezpečný dobrovolný sex a co už se definuje jako zneužití, vnímají ty rozdíly?

U2: Nevím, to nedovedu říct, to bych jim musel vidět do hlavy. Ale spíše si myslím, že ne, že je všechno pro ně jako sranda, teď se nic neděje. Mají zákon zdeformovaný, myslí si, že to mají povolený, že když ostatní mohli mít dříve sex, tak to je normální. Když mluvíme o bezpečném sexu, tak antikoncepci moc neuznávají, jejich výmluva je, že se máma postará.

S.C.: Vnímáte Vy u sebe nějaké bariery v komunikaci o tomto tématu?

U2: Já konkrétně jsem velmi otevřený člověk, já se spíše brzdím, abych neudělal něco, co by bylo přes čáru, protože když jim něco řeknete, tak oni jsou to schopni zneužít. Člověk si musí dávat pozor na to, co vysloví. Ale že bych měl nějakou vnitřní bariéru, to nemám.

PŘÍLOHA Č. 5 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 3

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

U3: Jsou ve věku, kdy to začínají řešit, protože tu máme děti, kterým začíná puberta, takže ve velké míře.

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?

U3: Je to individuální, je tu dívka, která tvrdí, že bude mít sex s vychovatelem, je jí 7, 8 let a asi ani neví, o čem mluví. A pak si myslím, že to převažuje u kluků. Tam se to začíná projevovat od těch 11, 12, 13 let nahoru.

S.C.: Jak pracujete Vy s touto tématikou v DDÚ?

U3: Pokud je zaslechnu, že se o tom baví slušnou formou, tak do toho nevstupuji, pokud se na něco chtějí zeptat, tak jim odpovím.

S.C.: Je nějaká konkrétní práce zaměřena na toto téma, nějaký program?

U3: S tímto tématem pracují spíše etopedi a psychologové.

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

U3: To nevím, na to nedokážu odpovědět, já jejich sexuální stránku nezkoumám. Když něco vypluje na povrch, o něčem se dozvím, tak se s nimi o tom bavím, nebo se to řeší, pokud je to nějak přes čáru. Ale neznám jejich sexuální život, takže to nedokážu posoudit, maximálně co se dozvím na poradě.

S.C.: Je podle vás téma dostatečně probráno s dětmi?

U3: To se řeší intenzivně, takže určitě. Protože, když se něco takového objeví, co je přes čáru a jedná se třeba o sex a dítěti nebylo patnáct, tak velmi intenzivně se to řeší. Tudíž toto téma je dostatečně s nimi probráno.

S.C.: Jak podle vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?

U3: Analogicky jako v pubertě no.

S.C.: Kde získávají informace ohledně toho tématu? Kdo by jim ty informace měl předat?

U3: Pokud jsou odebráni od rodičů, tak asi u nás ty psychologičky. Když se stydí se zeptat, tak mezi sebou a na internetu získávají ty informace.

S.C.: S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?

U3: Nevhodné, sprosté a drzé narážky kluků, mají sklony na sebe šahat i na intimní místa. Takže pokud jsou ty výchovné skupiny spojené, tak dohlížíme na to, aby nebyli na jednom gauči, natož aby byli pod dekou, nebo něco podobného. Také pokud vychovatelka musí odejít, tak aby se to zařídilo tak, ať ty děti nezůstávají spolu.

S.C.: Mají povědomí o rizicích spojených se sexuálním životem?

U3: Někdy ne, nevědí, co je to žloutenka a tak podobně. Jak kteří.

S.C.: Mají děti povědomí o tom, co je bezpečný a dobrovolný sex a co už se definuje jako znásilnění, a povědomí o právních normách?

U3: Nemohu říct, někdo to povědomí má, někdo ne, já jejich sexualitu nestuduji.

S.C.: Vnímáte Vy u sebe nějaké bariéry ohledně tohoto tématu?

U3: Nevnímám. Jsem otevřený.

S.C.: Chcete ještě něco doplnit?

U3: Divím se, že nepadla otázka, jak oni tu sexualitu tu řeší.

S.C.: Jak ji tedy řeší?

U3: Já dělám převážně s kulkami, u holek je komplikované, protože tam by ten chlap neměl být. Ale myslím si, že u kluků je časté, že jediný prostor, kde mají prostor na intimitu, jsou sprchy. Celý ten den je naplněný činnostmi a neustále je někdo s nimi. Tak jediná možnost, kdy mají šanci utéct před těmi lidmi, tak je sprcha, a to jediná jejich možná úleva. Někdy se stává, že

kluci dělají blbosti na pokoji, spíš je to pubertálního rázu, takže tam dělají nějaký věci hromadně nebo něco takového, někdy i naschvál, ale to už se řeší jako šikana. Nebo jako sexuální nátlak. Řešili jsme tady i nevhodné sms a mms mezi patry. Oni tu mají telefony na určitý časový úsek, v osobním volnu, ať mohou být v kontaktu s rodiči. Problém nastává, když tu máme kluky, kteří jsou fakt problémový a nemají ty hranice, tak holkám posílali penisy jiných kluků a holé zadky no.

PŘÍLOHA Č. 6 – TRANSRIPCE ROZHOVORU 4

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

U4: Podle mě to není až tak velký, protože je to do patnácti let. Takže, že bych vnímal, že je aktuální nějaké sexuální chování, to ne. My jsme u kluků, takže možná u holek, ale to nevím, ale u kluků, že by měli nějaké projevy, to jsem nezaregistroval.

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?

U4: Spíš mi to přijde tím pohlavím, oni se kluci rádi o tom pobaví, že je ta holka hezká a tak. Ale že by něco zkoušeli, to ne, spíše se o tom baví mezi sebou. Ale mezi námi řeknou jen, že ta holka je pěkná, nebo to řeknou v jiném slovním výrazu, ale to je tak všechno. U těch holek je to podle mě víc než u těch kluků. Tady se ty děti točí, takže člověk nedokáže úplně specifikovat, jestli jo nebo ne, ale za mě si myslím, že je to u těch holek vyšší než u kluků.

S.C.: Vnímáte tam nějakou věkovou hranici, kdy to začíná být aktuálnější?

U4: My máme děti do patnácti let, takže já si myslím, že když tu je někdo patnáctiletý, tak se o to začne více zajímat než kluci, kterým je 11, 12, 13.

S.C.: Jak pracujete Vy s touto tematikou v rámci DDÚ?

U4: Tak určitě, aby mluvili spíše spisovně, protože jsou to děti, které mají problém, takže oni nepoužívají tu spisovnou češtinu. Zapojí tam nějaké sprosté slovo atd., tak když už se o tom baví, tak ať to je čistě a hezky. Ale spíš, jak už jsem říkal, oni se pobaví o tom, že je ta holka

hezká atd. Ale ještě jsem nezažil, že by se mě nějaký kluk zeptal, jak to probíhá nebo na nějakou otázku ohledně tohoto tématu, že by se mě zeptal. Takže na tu otázku nedokáži odpovědět. Možná někteří jiní, co tu jsou delší dobu, tak to zažili, já za sebe to nedokážu teď říci.

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

U4: To si myslím, že ne.

S.C.: Je podle vás téma dostatečně probráno s dětmi?

U4: Ano určitě, oni ví, že se tady nemůžou takhle chovat, nesmí tady udržovat vztahy, šahat na sebe, pak jsou potrestáni. Pokud vidíme, že někdo holce osahává vlasy nebo ruku atd., tak je potom v rámci možností potrestán bodově.

S.C.: To chápu, ale já jsem myslela, jestli to téma je dostatečně probráno.

U4: Určitě, možná psychologové, ne možná ale určitě psychologové a etopedi, my vychovatelé určitě ne. Tady jsou další pracovníci, co to s nimi určitě řeší, protože jsou s nimi o samotě. Řešit to na patře, kde je sedm kluků, to nejde, takže spíš ti psychologové a etopedi si je berou k sobě a mluví tam samostatně a mluví s nimi.

S.C.: Jak podle vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?

U4: Pro ně je sex ne jako všechno, ale oni to vidí obrazně, jednoduše neví, jaký jsou ochrany, neví, co může následovat. Do budoucna nemají zázemí, jim je to jedno. Kdyby k tomu došlo, což já jsem se s tím nesešel, takže nedokážu úplně specifikovat tuto otázku.

S.C.: Kdo by jim ty informace měl předat?

U4: Rodina, nějakí asistenti. Psychologové a etopedi podle toho, kolik má roků a zjistí se, že je sexuálně aktivní, tak potom se to s ním začne nějak řešit.

S.C.: S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?

U4: Slovní narážky, pak nějaké osahávání, ale to minimálně, jelikož s nimi je tu neustále někdo. Holky, kluci jsou zvláště většinou, a pokud jsou dohromady, tak jsou neustále pod dozorem, nemůžeme si dovolit je nechat samostatně. Takže jsem nějaký projevy nezaznamenal.

S.C.: Mají děti povědomí o tom, co je bezpečný a dobrovolný sex a co už se definuje jako znásilnění, a povědomí o právních normách?

U4: Ti starší ví o tom moc dobře, ne že by o tom četli, to ne, ale myslím si, že ta věková hranice od těch 14 a výš, ti kluci si myslím ví, co to je, jak to probíhá, co z toho můžou mít. Pokud jim nějak přepne v daný moment a začnou něco dělat, to neovlivní.

S.C.: Vnímáte Vy u sebe nějaké bariéry ohledně tohoto tématu?

U4: Tak ono to má nějaké hranice, pokud se mě zeptá na nějakou otázku, co se učí na školách nebo podobně, tak člověk nevidí problém mu to říct. Pokud by to šlo do extrému, tak mu určitě řekl, že ne.

S.C.: A co je pro Vás ten extrém?

U4: To nejde úplně specifikovat, záleží, na co by se zeptal, ale pokud by třeba přišel s něčím, třeba co si myslím o znásilnění a takové. Tak mu řeknu, že je to špatné a nebudu to s ním nějak rozebírat, abych nenavázal tu konverzaci a potom, aby si něco nedomyšlel. On si to pak může přebrat, tak že je to špatné, ale nějak jsem pochopil, že je to i dobré. Takže bych se s ním o tom určitě nebavil. Kdyby chtěl vědět nějaké základní informace, tak mu je samozřejmě mohu poskytnout s tím, že to pak zapíšu do našeho systému, aby etopedi a psychologové věděli, že jsem se mě na to zeptal. Že jsem na to odpověděl tak a tak. Anebo bych se s tím etopedem a psychologem druhý den sešel, a řekl bych mu, na co se mě zeptal a co jsem mu odpověděl. Aby on byl připravený. Jsou tady děti, které by to mohly překroutit nebo úplně jinak to podložit. Aby na to byl ten etoped nebo psycholog připravený.

S.C.: Takže je tam primární ta ochrana sebe?

U4: Určitě, my tady všechno zapisujeme, co tady dělá to dítě během dne, ale já jsem se s tím nikdy nesešel, že by se mě dítě zeptalo, co si myslím o tom a o tom. Spíše se tady řeší jináčí věci.

S.C.: Jak tady ty děti řeší podle Vás tu potřebu, když ji nemohou vlastně nijak ventilovat?

U4: V noci možná anebo ve sprše.

PŘÍLOHA Č. 7 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 5

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

U5: Samozřejmě záleží na věku, v jakém věku sem přijdou a z jakého sociokulturního prostředí pochází. Pokud s nimi rodiče hovoří o sexu nebo o jiných věcech. Takže záleží hodně na rodičích. My tady s dečkami o tom samozřejmě mluvíme. Ale některé děvčata neznají ňadra, ví jen, co jsou to kozy. A tím jsme skončili.

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?

U5: Tak určitě je spíše u dětí v pubertě, řekla bych tak 13, 14. Teď tady máme slečnu, která tahá kluky na záchody a je jí jedno, který kluk to je, a asi má vyloženě tendence, jako nevím, jestli zrovna toho sexu, ale má potřebu se s nimi líbat nebo něco jiného. Pak tady máme taky slečnu, které je 13 a jako nejeví absolutní zájem, takže je to individuální. Ale co se věku týká, tak je to určitě puberta. U chlapců vnímám hranici mezi věkem 14 až 15, kdy se tam to téma více objevuje. A máme tady kluka, který od holek vyžadoval nahé fotky, pak vyhrožoval různě. Ale u těch chlapců je vyšší ten věk.

S.C.: Kdybyste měla říct, u kterého pohlaví se toto téma vyskytuje více?

U5: Já jsem více s děvčaty, takže více to téma vnímám u děvčat. Děvčata více řeší, kdo se jí líbí, kdo jí dal pusu. Tady nemohou navazovat žádné intimní vztahy. Ale samozřejmě člověk neuhlídá, že se chytanou za ruce nebo něco. Tak ony jsou z toho celé paf. Další věc je, co za vztahy navazují tady a co pak, až jsou venku, když jsou mimo zařízení. Někdy se nestačím divit, s čím přijdou, že ve 13 mají víc pohlavních partnerů než kterákoliv žena.

S.C.: Jak pracujete s tématem sexuality v rámci práce v dětském diagnostickém ústavu?

U5: To je spíše otázka na učitele tady, nevím, jestli děcka mají nějakou sexuální výchovu, ale pokud tady je vznesen nějaký dotaz, ať už se týká nějakého pohlavního styku nebo otěhotnění, tak s těmi děvčaty mluvím naprosto otevřeně. Tak, jak to je. Co se týká pohlavních nemocí, tak si to vůbec neuvědomují a kondom jim nic neříká samozřejmě. Takže já si myslím, že co týká práce vychovatelek, tak s děvčaty mluví otevřeně tady o tom tématu.

S.C.: Takže to máte rozdělené, že ženy mluví spíše s děvčaty o tomto tématu a muži spíše s chlapci?

U5: *Vychovatelky jsou spíše u dívek, protože my máme dvě patra chlapců a jedno dívek a žena jde spíše k dívkám a muž je u chlapců. Takže já jsem minimálně u chlapců a chlapci to se mnou ani nerozebírají, protože se stydí. Je jim trapné o tom mluvit, mají třeba ranní erekci, ale nechtějí o tom mluvit. Takže já pracuji více s děvčaty.*

S.C.: A nějaká prevence probíhá, nebo pouze když se nějaká dívka zeptá, tak je jí odpovězeno na otázku? Existuje tady nějaký program na prevenci sexuálního rizikového chování?

U5: *Tady ne. Ty holky mají svoje zájmy, málokdy začnou o něčem mluvit. A ještě další věc, ony strašně lžou, vymýšlejí si, takže pak, co jim máme říct, co ne. Takže co se týká prevence, tak úplně minimálně tady něco probíhá.*

S.C.: Zmínila jste se, že s tímto tématem pracují i jiní pracovníci kromě vychovatelů. Tak bych se chtěla zeptat, kdo ještě v rámci tohoto zařízení pracuje s tímto tématem?

U5: *No speciální pedagogové, to znamená etopedi a psychologové, což si myslím, že s nimi taky řeší, když je dítě třeba po útěku, co vyvedlo, že se tam něco objevilo, nějaká ta situace, kdy je dítěti pod patnáct a s někým spalo, že, tak se to řeší. Ale, jak říkám, ty holky málokdy řeknou, že se s někým vyspaly.*

S.C.: Jak s tím tedy pracujete. Když nejsou žádné metodiky na toto téma?

U5: *Mluvíme o tom, ale metodika na to není.*

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

U5: *Záleží, podle mě, protože tu bylo hodně holek, které naopak odsuzovaly holky, které nebyly panny. Tak se na ně dívaly jako na špindíry, že spaly s klukem. A pak tu jsou holky, které mají 13, 14 let, které nemají žádné zábrany, takže si myslím, že pokud to dítě má už tak rizikové chování, tak absolutně neřeší, s kým bude spát. Záleží kus od kusu, některé ty holky mají naprostý distanc, je jim to odporné, že by měly mít něco intimnějšího s klukem, nebo se s ním vyspat. Pak jsou tady dívky, které by neměly problém okamžitě roztáhnout nohy.*

S.C.: Je to dané tím prostředím, odkud pocházejí? Já jsem zahlídla, že tu máte více romského etnika, má etnikum na to vliv?

U5: Tak tam je normální, že mají v 15, 16 už druhé dítě. A taky je to dané tím, že má dívka jedenáct sourozenců. Takže, kde si má vzít ten vzor?

S.C.: Je podle Vás téma dostatečně probráno s dětmi?

U5: Rodiny - nejsem schopná říci, jelikož s nimi nejsem v kontaktu, to je otázka na etopedy a psychology. Ale co se týká vychovatelů a konkrétně mě, tak já se snažím s holkami mluvit o tom. Ale zas je těžký. Když ta holka vidí, že má dalších šest sourozenců a je to naprosto normální v té rodině a maminka je zase těhotná, a tak je strašně těžké jí říkat, že z mého pohledu je normální mít dvě děti. Ona si myslí, že je normální mít jedenáct dětí. Hodně je to dítě ovlivněno tou rodinou, pokud ta rodina alespoň nějak funguje, a to dítě má nějaké pouto s tou rodinou, tak je těžké mu tady vykládat můj názor.

S.C.: Asi aji z toho hlediska té doby, kterou oni tu stráví?

U5: Ano, máme tu dítě tři měsíce, máme tu dítě pět měsíců, máme ho tu osm měsíců. Z toho třeba dívka je čtyři měsíce na útěku. Takže je zbytečné jí něco říkat, když absolutně nevíme, co ona na tom útěku dělá. Pak, když už je tady, tak třeba řekne, že má třicetiletého přítele.

S.C.: A s touto informací pracujete jak?

U5: S touto informací pracujeme tak, že na ty děti děláme zápisy, takže já dívce napíšu, že se mi svěřila s touto informací, napíšu to do spisu a pak s ní komunikuje etoped a psycholog. Takže tu informaci předávám dál, nenechávám si ji pro sebe. Ale jak říkám, já s tím dítětem nejsem schopna pracovat nějak dlouhodobě, jelikož mi se tu střídáme, pracujeme na směny, takže nejsem schopna navázat na to téma.

S.C.: Takže kdo by s tím tématem měl pracovat? Etoped, psycholog?

U5: Myslím si, že ano, jako samozřejmě my tady jsme o víkendů s tím dítětem dvanáct hodin, ale zase si myslím, že intimnější vztah a svěřovat se by měli tomu psychologovi a etopedovi. Jen přece mají jiný vztah, takový přátelský z mého pohledu, tak jako si myslím, že to dítě má větší sklon se svěřovat tomu psychologovi a etopedovi než mě. Já jen přece tady mám šest holek a

nejsem jako schopna se s ní až tak skamarádit nebo navázat tak dobrý vztah, protože já jen přece musím to dítě hodnotit. Nemám pro ni jen to dobré, ale i to špatné.

S.C.: A s tím etopedem a psychologem se vídají jak často, že mají možnost navázat ten vztah?

U5: Denně, i ve finále, když dítě chce, tak za nimi zajde samo, „potřebuju s Vámi mluvit, máte čas?“, já si myslím, že tady jsou děti dobře nastavené, že když mají problém a chtějí ho řešit, tak jdou za tím etopedem a řeší se to. Ale nejsem schopná říct, do jaké míry se to řeší, jelikož nemáme až takovou zpětnou vazbu od těch etopedů.

S.C.: Neprobíhá tam pak komunikace s Vámi, co a jak dělat?

U5: To jo, samozřejmě my máme porady, ale není to až tak do detailů. Samozřejmě, když tu máme nějaký větší problém, třeba ohledně fotek (kluk měl patnáct, holka třináct), samozřejmě to se řešilo, jelikož je to vážná situace. Ale zase co se týká třeba používání kondomů nebo tak, tak to už se neřeší.

S.C.: A mohu se zeptat, jak se řešila, ta situace ohledně těch fotek?

U5: To byla dívka 13, kluk 15, on po ní chtěl nějaké fotky, snad tam měl probíhat nějaký videohovor a ta holčina si udělala printscreen, a nebylo tam nic moc vidět. No dívka to řešila s maminkou, maminka to sdělila mně, já jsem okamžitě volala řediteli, jelikož to už je trestní záležitost, na chlapce bylo podáno trestní oznámení. A pak už zase s ní pracoval etoped a psycholog.

S.C.: Jak podle vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?

U5: Vzhledem k tomu, že tu máme celkem malé děti, v uvozovkách sice malé, ale životem už zkušené, tak já myslím, že oni zkoušejí ty hranice, chodí za hranice. Jako některé jsou normálně nastavené, že ví, co a jak. A někteří mají narušený ten vývoj, též je tu chlapec, tatínek si nebral žádné servítky a jako bůhvíco se dělo před tím klučinou, ten kluk je velmi sprostý (slova piča, kurva jsou naprosto běžné v jeho slovníku, najednou řekne slovo jebačka a to má jedenáct let), takže co on zažíval doma, raději nechci vědět. A pak jsou tu děcka, které jsou dle mého normálně nastavené, že ví, že pohlavní styk by měl být od patnácti let, že by to mělo být s nějakým partnerem, že by měly navazovat dlouhodobé vztahy. A pak jsou tady děvčata, která tahají kluky na záchod a je jim to jedno. Je to individuální.

S.C.: S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?

U5: Střídání partnerů, pohlavní styk bez ochrany bych tak tipla, samozřejmě děcka, když se sjedou, tak neberou si žádné servítky. A samozřejmě sex před patnáctým rokem. Ty děvčata to častokrát nepřiznají, ale je jich tu víc než dost.

S.C.: Mají povědomí o rizicích spojených se sexuálním životem?

U5: Minimálně.

S.C.: Kde získávají informace ohledně toho tématu? Kdo by jim ty informace měl předat?

U5: Prvotně by to měli být rodiče, a když už ty rodiče nějak selžou, tak my tady v zařízení, ale zase říkám, to dítě je tady krátkou dobu, abychom my tady s ním měli nějak pracovat. Pak už s nimi musí pracovat ty dětské domovy a tam, kde to dítě jde, takže tam by se na to měli zaměřit nejvíce. Já nevím, jestli tam mají nějaké povídání, nebo je tam sexuální výchova. Ty informace, když jim nikdo nedá, tak je hledají na internetu a pak z řečí, co si holky řeknou mezi sebou, takže od kamarádek.

S.C.: Mají děti povědomí o tom, co je bezpečný a dobrovolný sex a co už se definuje jako znásilnění, a povědomí o právních normách?

U5: To si myslím, že ví velmi dobře. Hlavně ty slečny 14, 15 moc dobře ví, kde jsou ty hranice. Co se jim líbí, co se jim nelíbí, i tak z řeči ve finále to vyplyne. Asi by si něco jen tak nenechaly líbit. O zákonech určitě ví.

S.C.: Vnímáte Vy u sebe nějaké bariéry ohledně tohoto tématu?

U5: Asi vyloženě ne, pokud nechtějí řešit můj soukromý život, ony stejně mají takové jednoduché otázky, takže nic, nad čím bych se pozastavovala. Takže ony nejsou schopny se mě zeptat na něco, co by mi bylo nepříjemné. Jsem otevřená.

PŘÍLOHA 8 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 6

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

U6: *Tak určitě se tady s tímto setkáváme, samozřejmě potom individuálně přistupujeme k tomu, jak se s tímto pracuje, protože tady máme aktuálně i děti, u kterých máme sexuální projevy, přišly sem už z prostředí, kdy tam bylo sexuální násilí, setkáváme s dětmi, které nemají vyjasněnou sexuální identitu, potom tam následně buď přijdou s tím, že už tam je nějaká spolupráce se sexuologem nebo případně jinými odporníky, pedopsychiatrem, tak nějakým způsobem spolupracujeme. Pokud tam tato péče nefunguje, tak samozřejmě po nějaké poradě kolektivní, co se týká vychovatelů, učitelů a dalších odborných pracovníků, jsme schopni udělat kroky, aby taková situace mohla nastat. Protože nejsme tady v tomhle odborníci, kteří by se téhle problematice mohli naplno věnovat. Spíše se věnujeme z pozice etopedů, pokud se to nějak promítá v kumulaci s dalšími výchovnými problémy. To je třeba vztážmo k tomu násilí.*

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?

U6: *V nějaké míře se můžeme bavit o většině dětí, protože třeba zahájený předčasný sexuální život je poměrně běžně před patnáctým rokem. Takže ano, s tím se setkáváme poměrně často. Já nevnímám nějaký rozdíl, jestli je to více u chlapců, nebo u dívek. Tak opravdu záleží na tom složení, to znamená, může tady být období, kdy tady máme složení, kdy takovéto chování je výhradně u dívek a zase naopak. Po půl roce můžeme řešit úplně opačnou situaci. To znamená, že nějakým způsobem můžeme říct, že obecně se to vyskytuje v obou dvou pohlavích. A co se týká věku, tak čím starší, tím jako podstatně častější, pokud se nebavíme vyloženě o malých dětech, tak u toho prepubertálního a pubertálního období se s tím setkáváme zcela běžně.*

S.C.: Kdy nejdříve jste se s tím setkal?

U6: *Už v osmém roce se mohou objevovat nějaké experimenty s tímto. Ale samozřejmě pokud se ptáte, jestli my tady se s tím setkáváme, tak tady je nějaký dohled, my to tu máme podchycené a nějakým způsobem se tady to chování dá eliminovat. Ale to neznámá, že se neobjeví vůbec. Pokud se bavíme o nějakých zprávách z anamnézy, tak tam máme napsané nějaké zprávy, třeba že tam byl zahájený sexuální styk už před tím, než to dítě bylo umístěno. Anebo že už tam mohlo*

docházet k nějakým experimentům. Tyhle zprávy máme třeba i od rodičů samotných, pokud jde to dítě přímo z rodiny, případně z domova.

S.C.: Jakým způsobem Vy pracujete s tématem sexuality v rámci práce etopeda?

U6: Záleží na konkrétním problému, to znamená, že já zkusím vypíchnout nějaké případy konkrétní. Ale obecně je základní pravidlo, řešit všechno individuálně, protože záleží na tom, co konkrétně řešíme a u jakého dítěte to řešíme. Protože nemůžeme úplně paušalizovat postupy na celou populaci. Takže pokud se bavíme, že je tam nějaké riziko třeba sexuálního zneužívání tím, jak jsem zmínil, že jsme tady měli děti, které v anamnéze měly sexuální zneužívání vztažmo k jiným. Tak v první řadě řešíme to, aby nebylo na pokoji s mladším dítětem, nebo nemusí být nutně mladší, ale submisivní, prostě kde by hrozilo to riziko, že by se něco takového mohlo opakovat a že by v nestřežený okamžik, protože byť jsem říkal, že ty děti jsou pod neustálým dozorem, tak někdy v tomto stačí chvílka, takže nějakým způsobem preventivní opatření, takže například, aby byl na pokoji se staršími dětmi, ke kterým si tady toto nedovolí. Pokud tedy víme, že taková je zkušenost, pokud se bavíme o tom, že to sexuální násilí bylo vztažmo k mladším a k submisivnějším dětem. Další otázka je, jak s tím pracovat dál v rámci toho pobytu, to znamená nějakým způsobem mít tam tu spolupráci s nějakým sexuologem či pedopsychiatrem, zkrátka zahrnout do toho veškeré odborníky, kteří nějakým způsobem na tom budou spolupracovat, budou společně s námi řešit ten problém a dbát nějaké zvýšené pozornosti, ať už co se týká těch nočních vychovatelů v těch nočních hodinách, tak samozřejmě i v průběhu dne, aby to dítě nemělo možnost v nějaký nestřežený okamžik zajít si s někým na záchod, aby nemělo možnost využít té situace a nějakým způsobem tam někoho sexuálně napadnout. A být citlivý k tomu, co říkají děti. Pokud tam máme nějaké podněty, že nám někdo řekne „slyšel jsem návrhy ze strany toho a toho“, my samozřejmě, pokud se shledáváme s nějakými závažnějšími věcmi, tak dbáme na to, aby ostatní děti se to nedozvěděly. Aby ho pak třeba nenálepkovaly a třeba nějakým způsobem tam nedocházelo k nějaké šikaně nebo jiným projevům ze strany dětí. Ale ze strany pracovníků musí být všichni informovaní, aby s tím počítali, aby opravdu dbali na to, aby byl nad tím dohled a kdyby se tam vyskytlo nějaké rizikové chování, tak abychom byli schopni nějakým způsobem reagovat. Ať už se to týká práce s tím samotným dítětem, snažím se tu situaci s ním rozebírat, řeším s ním možné důsledky. Tak samozřejmě do toho zaangažovat ostatní, kteří s tím dítětem pracují. A po tom samozřejmě ta následná péče v době, kdy odchází z našeho zařízení a pokračuje do nějakého jiného ústavního zařízení, tak aby to zařízení dostalo ty informace, jde to do zprávy, ale samozřejmě my u toho předání i ústně upozorňujeme na tady

tyhle věci, aby se to nějakým způsobem nepřehlédlo a aby už od prvního dne se na to bral zvýšený ohled. Co týká třeba pak nevyjasněné sexuality a podobně, tak samozřejmě v rámci nějakých pohovorů, samozřejmě záleží, jak to dítě je schopno se otevřít, někdo je uzavřený nechce to řešit, někdo naopak má tu potřebu to řešit s nějakou konkrétní osobou. A v tomto směru největší kus práce odvádí psychologové, kteří přece jenom jsou na to nejvíce připraveni v rámci DDÚ. A pak samozřejmě, jak už jsem říkal, probíhá spolupráce s ostatními odborníky.

S.C.: Pracujete jako muž výhradně s chlapci, nebo pracujete i s děvčaty?

U6: My to tady máme rozdělené tak, že primárně se snažíme, aby muži brali chlapce, a etopedku tu máme jednu a ta se snaží si brát dívky, ale samozřejmě někdy situace neumožní a třeba já mám na starosti nějaké dívky nebo kolega, a naopak kolegyně má na starosti některé chlapce, takže není to dané jako pravidlo, ale v praxi ve většině případů muži komunikují více s muži. Není to striktně dáno, ono záleží potom na tom vztahu, protože my pracujeme jako tým pracovníků ve složení etoped, psycholog. Psycholožky tady máme dvě, to znamená, že pokud by ta dívka přišla, že nechce tu danou problematiku řešit s mužem, tak mi ji odkazujeme na kolegyně, ale záleží to na tom vztahu, někdy to pohlaví není takovou překážkou.

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

U6: Nemyslím si to, jelikož my jsme čistě na diagnostiku, ty děti k nám už takový chodí. Je to hodně individuální, často jsou ty problémy provázané. Může to být v jednom balíku, může to být provázané, protože málokdy se člověk tady setká, že by dítě přišlo s jedním konkrétním problémem a v ostatních oblastech nemělo žádný problém. Ty děti, které sem přicházejí, tak jsou z rodin, kde ta předčasná sexualita je norma, ony se nesetkaly s tím, že by na tom bylo něco špatného, kolikrát jsme řešili i situace, kde nějaký sexuální styk byl i s příbuznými a nebylo to tabu, tím nemyslím konkrétně rodiče, ale myslím nějaký strýcové a podobně.

S.C.: Je podle vás téma dostatečně probráno s dětmi?

U6: To je otázka, no já si myslím, že vždy to lze dělat lépe, vždy se tomu dá věnovat více a hodně se to odvíjí od spolupráce dítěte, ale to platí ve všech problémech. Pokud to dítě je schopno přistoupit na to, že v dané oblasti je nějaký problém, je si toho vědomo, tak v ten moment jsme schopni nějaké práce a myslím si, že potom ta práce je naplněná a pak už se to dá podpořit dalšími věcmi. V tom si myslím, že ano. Ale pokud ta spolupráce tam není, to dítě to odmítá

jakkoliv a to dítě se nehne ani o píď, tak to bohužel už není v naší moci tam nějakým způsobem dělat něco víc než klasickou osvětu, která je s tím spjata. My třeba řešíme, že když dívky jsou dlouho na útěku, tak jakým způsobem se živí, jakým způsobem se dostávají k nějakému zajištění, ať už se to týká bydlení, stravy a podobně. A častokrát se tam bavíme o nějakých rizicích právě prostitute, nebo to že v podstatě, že lidé, kteří jsou v tom okolí a ty dívky zajišťují, tak potom, i když ne aktuálně, potom chtějí nějakou tu protislužbu. A může to být i nějaká ta protislužba skrze ten sex. A tam se bavíme o tom, jak se z toho vymanit, jaké jsou právě možná rizika, a když tady máme dívky na záchytu a hrozí tam nějaké těhotenství právě z toho, že vedou promiskuitní život nebo se prodávají, tak je s nimi probrána taková ta klasická osvěta, jako je běžná na všech školách, ale snažíme se to dělat jinak než memorováním, tak jak je to na škole. Tohle je dobré, tohle je špatné, ale snažíme se bavit o tom, co od toho života očekává dál, jaký má na život názor a na základě toho se snažíme potom poradit, jaké jsou potom možnosti. Například jsem řešil poměrně nedávno případ otěhotnění čtrnáctileté dívky, tak jsme řešili, jestli si to dítě je ochotna nechat, co by to obnášelo a podobně, a právě jsme řešili, jaké jsou následné možnosti, jsme řešili nutnost setrvat v tom zařízení, než proběhne gynekologické vyšetření, abychom zjistili, jestli je opravdu těhotná a jestli tam není nějaká pohlavní nemoc. Pokud by se potvrdilo to těhotenství, tak ať ona si rozmyslí, jaké jsou možnosti a pokud by si to dítě chtěla nechat, tak jaké jsou možnosti v rámci té ústavní výchovy, existují dětské domovy pro nezletilé matky. Jak je tam ta péče zajištěna, jaké jsou tam podmínky, prostě seznámit ji s tady tímto. Aby to dítě vědělo, co může očekávat a nedělalo impulzivní rozhodnutí, které častokrát je založené na tom, že dítě není informované, nebo má klamné informace ze svého okolí, které prostě je patologické už samo o sobě.

S.C.: Jak podle Vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?

U6: Já si myslím, že když to srovnám s běžnou populací, jelikož já mám možnost to více méně srovnat se stejnou věkovou kategorií, ale v běžné populaci, když to řeknu blbě. Jde vidět, že oni jsou v tomto směru mnohem dál, než ty děti v jejich totožném věku. To znamená, že ten sexuální život je tam předčasně zahájený, mají s tím zkušenosti, celkově jsou tomuto tématu daleko více otevření, že tam není až takový stud, zkrátka jde vidět ta zkušenost oproti běžným dětem. Ale zase naopak v jiných oblastech jsou zase na nižší úrovni v tady tomto. Takže určitě co se týká vašeho tématu, tak mají daleko větší zkušenosti, jsou v tomto zblhlé.

S.C.: Kde získávají informace ohledně toho tématu? Kdo by jim ty informace měl předat?

U6: V ideálním případě rodič, ale bohužel vzhledem k tomu, že tady rodiče ve velké většině případů nefungují, tak samozřejmě takovou tou poslušností, jako škola, když ve škole není vztah, jsou na zařízení, tak samozřejmě zařízení, tak samozřejmě ti pracovníci. A mohou to být i ti vrstevníci, což je v podstatě to nejpřirozenější a nejběžnější, že ty informace jdou od vrstevníků, problém je, že ty informace ne vždy jsou hodnotné.

S.C.: S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?

U6: Předčasně zahájený sexuální styk, to jsme řešili už několikrát, samozřejmě, že s tím už ty děti sem přišly. Byl tady případ, že tu byla dívka a chlapec, oba útěkáři, a tím, že se tady dali dohromady, měli bližší vztah k sobě, a my jsme tady schopni to tady ohlídat, aby tady k ničemu nedocházelo, aby tady fungovali, jak mají. Nicméně jak jsem říkal, když se jedná o ty útěkáře, tak tomu nezamezíte. Tomu, co se děje na tom útěku, tam došlo k tomu, že ta dívka otěhotněla, aktuálně s tím chlapcem čeká už podruhé dítě a teď to dítě má v patnácti, ale to první měla ve čtrnácti letech. Takže se často setkáváme s tím, že před patnáctým rokem je zahájen sexuální život a pokud ten druhý partner, ať už dívka nebo chlapec má patnáct, tak už za to je nějakým způsobem právně odpovědný. My máme ohlašovací povinnost, takže na to musíme nějakým způsobem reagovat, informovat příslušné orgány. Takže to je jedné z nich, pak už tam může být například násilí, máme tady chlapce, který je sexuálně aktivní předčasně a násilně po jedné dívce vymáhal styk, že na ni zaútočil a hrozil jí napadením, když nebude k tomu svolná. Tohle je nejčastěji.

S.C.: Mají povědomí o rizicích spojených se sexuálním životem?

U6: Informování o tom jsou, samozřejmě že my si na základě toho intelektu ověřujeme, že opravdu pochopili to, co jsme se jim snažili říct. Ale problém je v tom, že i když si toho jsou děti vědomy, tak v ten daný okamžik to nezabrání v tom, že tu prevenci neprovádějí. Mají nechráněný sex a podobně.

S.C.: Mají děti povědomí o tom, co je bezpečný a dobrovolný sex a co už se definuje jako znásilnění, a povědomí o právních normách?

U6: Záleží případ od případu, někteří, tam se setkáváme s tím, jako kdyby to slyšeli poprvé, protože logicky tam žádná osvěta nepřišla, ze strany rodičů je někdy prostě patologicky

nastavené, tam vůbec s nimi tohle neřeší. A celkově je ta autorita na bodě nula. Takže ani ze strany školy ta osvěta nepřišla. U těch vrstevníků je důležitý, jak to pojmu, ale spíše se setkáváme s tím negativním vlivem. Takže někdy my můžeme být ti první, kteří dítě s tímto seznámí a zase naopak jsou děti, které jsou velmi dobře informovány, tak velmi dobře vědí, co nemají a mají říct, aby z toho případně neměly problém, nebo ti druzí problémy. Řešili jsme tady třeba, například chtěla sexuální zneužití svěst na jednoho chlapce, který však byl na hranici pásma středně mentálního postižení. Věděla, že tam je nejjednodušší cesta, na koho to hodit.

S.C.: Vnímáte Vy u sebe nějaké bariéry ohledně tohoto tématu?

U6: Osobně asi ne, tam záleží na vztahu k tomu dítěti, já samozřejmě za sebe se snažím, pokud toto téma řeším s dívkou, tak nabízím tu možnost, aby si promluvila s nějakou ženskou pracovnící. Kdy přece jenom bereme, že je to citlivé téma, takže pro ty dívky to mohlo být přirozenější. A zase naopak u chlapců, zase my muži. Ale někdy opravdu ty děti jsou natolik otevřené, že tam potom žádná bariéra v tomto smyslu není, tím pádem tam člověk nevnímá žádné limity, Ale vždy to vychází z potřeby těch dětí.

PŘÍLOHA Č. 9 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 7

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

U7: No toto téma neřeší a nemají zájem ho řešit, mají zkušenosti, ale nemají zájem o řešení, oni svým způsobem se o těchto otázkách stydí mluvit s dospělými.

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?

U7: Je malé procento dětí, které by mělo sexuální rizikové chování, objeví se samozřejmě, objeví se kolem těch 13 let. Více je to patrný u holek, oni naváží vztah třeba s nějakým starším partnerem a dochází tam ke zneužití, i když to není zneužití, protože ony s tím souhlasí. U kluků se to téměř neobjevuje, ve velice málo případech, kdy ten kluk před patnáctým rokem má styk s nějakou většinou starší slečnou. Tak 2 %.

S.C.: Jak pracujete s tímto tématem v rámci DDÚ?

U7: Tak v rámci školy mají klasickou sexuální výchovu a pak samozřejmě v situacích, kdy se objeví v sociálních sítích riziko, protože oni samozřejmě navazují kontakty přes sociální sítě a někdy je opravdu nebezpečné, takže pak je to spojený s rizikem sociálních sítích a pak se bavíme o sexu jako obecně, co to může být, co to přináší a jako i v těch odpoledních hodinách, ale ty děti se velice brání tomuto tématu, stydí se s dospělými o tom mluvit. Ve škole máme občas pozvaný třeba nějaký studenty, kteří s nimi udělají takovou sexuální výchovu, trošku v jiné formě než učitelé. Takže snažíme se s nimi o tom mluvit, v podstatě máme dvakrát denně komunitu, takže když se vyskytne nějaký problém týkající se sexuality tak o tom mluvíme otevřeně.

S.C.: A Vy konkrétně s tím tématem pracujete jak?

U7: Hledáme řešení konkrétní situace buď tady v DDÚ, nebo se snažíme pracovat s tou rodinou. Hledáme cesty, aby to bylo bezpečné. Bavíme se o tom na terapeutických skupinách, o vztazích, o uvolňování napětí, problémů. Pracujeme na vztahu a na důvěře s nimi, na terapeutických principech. Je jim věnovaná velká pozornost individuální. Ty děti neumí pojmenovat své emoce a pracovat s nimi, tak s tím také pracujeme.

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

U7: Nedá se to sloučit, že by to bylo podmíněno, bylo by zajímavé to srovnat s dětmi v běžných základní školách, které v určitém období, když začnou pracovat hormony a začne to dítě dospívat i se sekundárními pohlavními znaky, tak je to primární potřeba, to znamená, že ta touha po uspokojení primární potřeby je velká, jak u našich dětí rizikových, tak i u dětí, který jsou z běžných rodin, nebo nejsou rizikové, akorát to řeší jiným způsobem. Naše děti jsou těžce deprivované, to znamená, že mají spoustu problémů jiných, to znamená, že hledají nějaké útočiště, v nějakém objetí, nebo u nějakého partnera, který může zneužít tady tu situaci. Samozřejmě ne vědomě a je to více u děvčat a navíc holky působí starším dojmem. To znamená, že ony mají ty partnery většinou starší. Co je vlastně sexuální život u nich? U nich to není klasický sexuální život. Je to u nich uspokojení primární potřeby. To znamená, buď je to masturbace anebo teda sex s nějakým partnerem, který tu toho zneužije.

S.C.: Je podle Vás toto téma dostatečně probíráno v DDÚ?

U7: V našem zařízení ano.

S.C.: Jak podle Vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?

U7: Jako není pro ně vysloveně tabu, oni celkem otevřeně mluví o tom mezi sebou a tak se nějakým způsobem provokují, jo a upozorňují na některé věci. Samozřejmě k nám přicházejí i děti s těžkou psychiatrickou zátěží a skutečně i děti, které směřují k nějakému deviantnímu chování, takže tak je to riskantnější a nebezpečnější. Ale to, protože se tak narodili. Vnímají sexualitu jako něco, co je, je to přirozený a co je potřeba uspokojit, bez vztahu, ten vztah pro ně není důležitý v této oblasti. Tady je to takové experimentování, co mi to přinese, uspokojit svoji potřebu, pak se za to stydí. Hodně s tím experimentují a zkouší. Vytvářejí jednodenní vztahy, které pak ukončují. Nebo navazují vztah s o dvacet let starším partnerem.

S.C.: S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?

U7: Nejčastěji se právě setkáváme s tím navazováním vztahů přes sociální sítě s neznámými muži. Pak se tam objevuje setkávání s těmi kontakty, kdy ten kontakt je samozřejmě úplně jiný, než pak je ta skutečnost, takže tam je to riziko, s kým se vlastně setkají, co nemůžeme úplně uhlídat, protože oni mají vycházky. A občas se najde slečna, která takhle navazuje kontakty k prostituci, že z toho získává finance. Posílání nahých fotografií se někdy vyskytne, ale jen když jsou osloveni s tím, jako posli mi fotku. Ale to je minimální množství, protože to hlídáme.

S.C.: Mají povědomí o rizicích spojený se sexuálním životem?

U7: Mají, ví že je to riziko, samozřejmě to povědomí, ta informace je pro ně důležitá v ten okamžik, kdy ji dostanou, velice rychle ji vytěsní a v případě, že je to cokoliv, co se týká sexu a vztahů a nějakého zájmu, tak je to atraktivnější než nějaké riziko. Nepřemýšlí nad tím. Snaží se rizika zlehčit, vytěsnit. Nám se to stát nemůže. Jsou v tom období, kdy dospělým nevěří, potřebují si všechno vyzkoušet, ověřit, dotknout se.

S.C.: Mají děti povědomí o tom, co je bezpečný a dobrovolný sex a co už se definuje jako znásilnění, a povědomí o právních normách?

U7: To ví.

S.C.: Kde získávají informace ohledně tohoto tématu?

U7: Informace získávají na internetu a ne od rodičů, a to samozřejmě není dobře. Určitě v rámci tohoto tématu tam určité tabu je, ale otázkou je, jestli by se to mělo probírat v diagnostickém ústavu, tam dle mého názoru záleží pak na tom vztahu dítěte a vychovatele.

S.C.: Vnímáte Vy u sebe nějaké bariéry ohledně tohoto tématu?

U7: Já osobně ne.

PŘÍLOHA Č. 10 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 8

S.C.: Jakým způsobem je téma sexuality, projevů sexuálního chování aktuální pro děti, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu?

U8: Určitě aktuální je, protože je to hodně spojeno s jejich emocionálním vývojem, který je narušený a z toho to plyne, řekla bych, že je to aktuální ve smyslu, že je to časté to téma, ale v té vulgární podobě. Nezdravé, vulgární podobě.

S.C.: Jak často se téma vyskytuje u dětí, které jsou umístěny v diagnostickém ústavu? Četnost výskytu a specifika této četnosti /věk, pohlaví/?

U8: Řekla bych, že v té otevřenější formě, to znamená, že to hodně dávají znát navenek, je to častější u dívek, věkově u všech, máme případ sedmiletého chlapce, u kterého je to priorita a přichází s tím. Takže věkově bych to úplně nespecifikovala, je to úplně u všech. A častěji v té vyzývavosti a dávání to znát navenek je to u těch dívek.

S.C.: A kluci to dávají znát jak?

U8: Ti chlapci to řeší víc mezi sebou, v té rovině, že se tím navenek úplně neprezentují, že to zachytíte v jejich mluvě, když si myslí, že přímo je neposloucháte.

S.C.: Zaujal mě případ toho sedmiletého chlapce, jaké tam jsou projevy?

U8: Je to jeho forma sebe prezentace, hlavně u těch dětí, co jsou tu u nás, tak chtějí na sebe upoutat pozornost. Být středem pozornosti, takže u něho je to tato forma hodně eskalující. Když

k nám přišel, tak to bylo prakticky v každé jeho mluvě, taková ta lascivní vulgarita, spojená s tím sexuální chováním. Ted' už je to utlumenější tím, že se s tím tady pracuje.

S.C.: Jak pracujete s tímto tématem v rámci DDÚ?

U8: Klasicky ve škole v rámci výchovy, které mají normálně v rámci vyučování, ale to je jak všude, takové to plošné. Potom hodně individuálně, etopedové a psychologové ve spolupráci s těmi vychovateli, máme pravidelně porady a máme za to, že individuálně je to efektivnější, a samozřejmě vychovatelé v rámci svých běžných rozhovorů s nimi o tom taky mluví, upozorňují na nevhodné chování, ale spíše pak dávají zpětnou vazbu nám etopedům, psychologům a my to s nimi pak individuálně probíráme. Máme tu výhodu, že jsem tady já, jako etopedka, a máme etopeda muže, tak si to pak můžeme rozdělit. Já mám více dívek na starosti, a i kdybych tu dívku neměla na starosti a měl ji on a nastalo by toto téma, tak se budeme mezi sebou domlouvat a asi to s ní proberu více já a samozřejmě s chlapci chci, aby to probral on hlavně.

S.C.: Jak na tomto tématu pracujete konkrétně Vy, jako etopedka?

U8: Já dělám obecné poučení, když k nám to dítě přijde, hlavně u těch dívek zjišťuji, jestli má ta dívka nějaké sexuální zkušenosti, a to velmi opatrně. Samozřejmě když zjistím něco významného u těch dívek mladších patnácti let, tak je mojí povinností to hlásit a řeším to s ospodem, protože někdy už je to řešeno, že nejsem první, kdo na to přijde. Takže bych to rozdělila ve dvou takových rovinách. Obecné poučení a obecná osvěta a potom konkrétně, co se tady potom objeví.

S.C.: Myslíte si, že děti, které jsou umístěny do DDÚ, mají větší sklon chovat se rizikově v oblasti sexuality?

U8: Určitě, jednoznačně je to velice riziková skupina a potvrzuje se nám to, já to teda spojuji s tím narušeným emocionálním vývojem celkově.

S.C.: Je podle Vás téma dostatečně probráno s dětmi?

U8: V rodině minimálně, pokud vůbec, na škole já si nedělám iluze, já beru obecně, že sexuální výchova na škole je tristní, pokud vůbec nějaká je, bohužel teda, protože já považuju tu otevřenou sexuální výchovu za nejlepší osvětu a prevenci, to si myslím, že je hodně zanedbané. Takže největší procento tvoří ta samouka, to znamená zcela neseriózní poučení. A taky se nám

to potvrzuje. Ty děti to umí velmi vulgárně vyjádřit, nebo to mají podchycené z internetu, ale když jdete do hloubky věci, tak nevědí.

S.C.: Jak podle Vás děti s rizikovým chováním vnímají sexualitu? Jak vidí sex?

U8: Zkresleně, tak jako na celou svoji osobnost, protože mám pocit, že to souvisí s tím vývojem jáství, s tím sebeobrazem vlastním, a podle toho tak k tomu přistupují. Jo, ať se ty dívky samy sobě nelíbí, jsou se sebou nespokojené a chybí tam ta sebeúcta, když to řeknu vulgárně, tak jdou s každým, kdo si řekne. Takže je to celý jejich narušený vývoj i ta sexualita a vůbec ten pohled na sex potom a na sexuální život je zkreslený a řekla bych, že je hodně vnímaný jako nezodpovědný přístup.

S.C.: Kdo by jim ty informace ohledně tohoto tématu měl dávat?

U8: Já jsem přesvědčená, že je to z rodiny, alfa a omega začíná to v rodině od toho nejtěplejšího dětství, souvisí to s vývojem sebevědomí a ta sexuální výchova nebo to pojetí sexuality k sobě a okolí souvisí s tím emocionálním vývojem osobnosti. Takže od malička v rodině prostě.

S.C.: A kde ty informace tedy získávají?

U8: U nás ty děti nejvíce určitě od kamarádů jednoznačně a ze sociálních sítí z internetu, zase prostřednictvím kamarádů. Nebo prostřednictvím médií.

S.C.: S jakými projevy rizikového sexuálního chování se setkáváte nejčastěji u dětí v DDÚ?

U8: Klasicky u dívek ta promiskuita, předčasně zahájený sexuální život, a to spíš ten dobrovolný, než ten nedobrovolný. Ale samozřejmě i ty nedobrovolné máme, ale to je ojedinělejší. S tím k nám přicházejí a tady konkrétně se to projevuje takovým odbrzděným vyzývavým chováním, nabídkami vulgárními, lascivními, až nabídkami k sexuálním praktikám, které sice nejsou myšleny úplně vážně, ale je to jedna z forem, jak na sebe upoutat pozornost a možná i zas někoho druhého ponížit.

S.C.: Mají povědomí o rizicích spojených se sexuálním životem?

U8: Jako jestli povědomí mají, to určitě ano, ale to je právě to, co s nimi opakovaně probíráme, ať už se třeba vrátí dítě z útěku, vždy je to jedna z našich diskuzí.

S.C.: Mají děti povědomí o tom, co je bezpečný a dobrovolný sex a co už se definuje jako znásilnění, a povědomí o právních normách?

U8: Oni to vědí, to ano, ale že by to někdo dodržoval, to jsem velmi skeptická, ale ne že by to nevěděli, to vědí, ale pak vám na druhou stranu popřou, že by to, kdy používali, teď myslím antikoncepci.

S.C.: Vnímáte Vy u sebe nějaké bariéry ohledně tohoto tématu?

U8: Jediný, kdy o tom přemýšlím, je právě, jestli není někdo vhodnější pro to dítě, aby to s ním probral z hlediska. Ne, že já bych měla bariéru, aby to bylo co nejefektivnější. Aby to to dítě přijalo, aby se o tom se mnou bavilo, to je třeba to, co volíme, jestli kolega muž, anebo já. Jinak za ty léta už nemám pocit, že bych měla nějaké bariéry.

S.C.: A rizika tam nějaká vnímáte v té komunikaci u toho tématu?

U8: Já tedy největší riziko vnímám to, že když třeba ten kolega se o tom baví s nějakou dívkou, nebo já s tím klukem, tak aby to nepřevrátili, aby to nebrali jako obtěžování z mojí strany, aby to nemohli zneužít. Takže to je jediný riziko. Takže to je asi jediné, protože se snažím svým chováním zajistit to, aby tohle nevzniklo samozřejmě.

S.C.: Máte ještě nějaké zkušenost na závěr?

U8: Snad jediné, že když my ty děti pak předáváme zpět do rodin, a jsou to třeba ty dívky, kde tušíte to rizikové chování, nebo už je potvrzené, tak bohužel ty rodiče neslyší na to, že by měli jít s tou dívkou na gynekologii, že by s ní měli řešit antikoncepci, že vidíte, že ty dívky se s těmi rodiči, s tou matkou často nebaví, kolikrát jsem zjistila, že jsem byla první člověk, který se ve 14, 15 o něčem takovém seriózně bavil. Nebo minimální procento dívek bylo v patnácti u gynekologa.

S.C.: Čím si myslíte, že je to způsobené? Tou nefunkčností rodiny, nebo je to stále tabu?

U8: Asi ta nefunkčnost v té komunikaci mezi tou matkou a tou dívkou, spíš беру teď ty dívky, jelikož s nimi mám větší zkušenost. Více se s nimi o tom bavím. Občas to porovnávám, vím, že bych neměla, ale sama jsem matka teď už dospělé dcery, a tak to porovnávám s tím, jak jsme to měli my doma a jak to je tady s těmi rodiči, když tady sedíme a bavíme se o tom. Takže vím, že jsme tady první, kdo se tady o tom baví seriózně jak s rodiči, tak i s tou dívkou.

PŘÍLOHA Č. 11 – INFORMOVANÝ SOUHLAS

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas týkající se bakalářské práce na téma: „*Vnímání sexuality u jedinců s rizikovým chováním pohledem pedagogických pracovníků v dětských diagnostických ústavech*“.

Žádám Vás o souhlas s poskytováním výzkumného materiálu pro empirickou část mé bakalářské práce ve formě audio nahrávky rozhovoru a přepisu této audionahrávky.

Vzhledem k citlivosti zkoumané problematiky je náležitá pozornost věnována etickým otázkám a zajištění bezpečí informantů. Důraz je kladen na:

- (1) Anonymitu účastníků – v prepisech rozhovorů budou odstraněny (i potenciálně) identifikující údaje.**
- (2) Mlčenlivost výzkumnice ve vztahu k osobním údajům o účastnících výzkumu (s tím, že s výzkumným materiálem budu pracovat výhradně já, popřípadě má vedoucí práce).**
- (3) Po přepsání rozhovorů dojde k autorizaci textu – budete mít možnost vyjádřit se k uvedeným údajům a upravit je.**
- (4) Jako účastník máte právo kdykoli odstoupit od výzkumné aktivity.**

Děkuji za pozornost věnovanou těmto informacím a žádám Vás tímto o poskytnutí souhlasu s Vaší účastí ve výzkumu.

Světlana Círová

Podpis:

Podle zákona 101/2000 sbírky o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů uděluji souhlas s účastí v uvedeném výzkumném projektu a s poskytnutím výzkumného materiálu.

V dne Podpis:

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Světlana Círová
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Kristýna Krahulcová, PhD.
Rok obhajoby:	2020
Název práce:	Vnímání sexuality u jedinců s rizikovým chováním pohledem pedagogických pracovníků v dětských diagnostických ústavech
Název v angličtině:	Perceiving of the sexuality of the people with behavioral disorders from the perspective of educators in children's diagnostic institutions
Anotace:	Bakalářská práce se zaměřuje na vnímání sexuality u dětí s rizikovým chováním pohledem pedagogických pracovníků v dětských diagnostických ústavech. Dále se věnuje situacím spojeným se sexuálním rizikovým chováním, se kterými se pedagogové v dětském diagnostickém ústavu setkávají. Výzkumné šetření bylo provedeno kvalitativní formou, a to polostrukturovaným rozhovorem, analýza dat byla provedena otevřeným kódováním a technikou vyložení karet. Cílem této práce je zjistit a popsat, jak vnímají a jaký mají názor pedagogové v DDÚ na sexualitu u těchto jedinců a jak probíhá práce s tímto tématem.
Klíčová slova	sexualita, sexuální rizikové chování, rizikové chování, sexualita dětí, děti, dětský diagnostický ústav
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis focuses on the perception of children sexuality with risky behavior from the perspective of pedagogical staff in children's diagnostic institutes. It also deals with situations associated with sexual risky behavior, which educators in children's diagnostic

	<p>institutes encounter. The research was carried out in a qualitative form, namely in a semi-structured interview, the data analysis was performed by open coding and card unloading technique. The aim of this work is to find out and describe how the educators in CHDI perceive and have an opinion on sexuality in these individuals and how they work with this topic.</p>
Klíčová slova v angličtině:	sexuality, sexual risk behavior, risk behavior, sexuality of children, children, children's diagnostic institute
Přílohy:	<p>PŘÍLOHA Č. 1 – OTÁZKY DO ROZHOVORU PŘÍLOHA Č. 2 – SEZNAM KÓDŮ PŘÍLOHA Č. 3 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 1 PŘÍLOHA Č. 4 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 2 PŘÍLOHA Č. 5 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 3 PŘÍLOHA Č. 6 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 4 PŘÍLOHA Č. 7 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 5 PŘÍLOHA Č. 8 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 6 PŘÍLOHA Č. 9 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 7 PŘÍLOHA Č. 10 – TRANSKRIPCE ROZHOVORU 8 PŘÍLOHA Č. 11 – INFORMOVANÝ SOUHLAS</p>
Rozsah práce:	70
Jazyk práce:	Český jazyk